

မြန်မာ့မီဒီယာအခင်းအကျင်းရို
(ဂျင်ဒါ) ကျား၊မ ရေးရာ

ကရင်၊ရုမ်း၊စစ်ကိုင်း၊ရန်ကုန် နှင့်
မြန်မာနိုင်ငံအခြားဒေသများ

ဖိုယိုမီဒီယာ မီဒီယာ အင်စတီကျု။

TUESDAY, SEPTEMBER 30, 2014
Vol. 18
No. 38

af
MEDIA GROUP

SUPPLEMENTA
POPULAR
MYANMA

ညွှန်မာဏ်အစဉ်အကျင်းရီ
မေဝင်းမောင်
အားပြည့်ပါဝင်တင်ဆက်သည်။

မြန်မာ့မီဒီယာအစဉ်အကျင်းရီ (ဂျင်ဒါ) ကျားမ ရေးရာ

ကရင်ရှမ်းစစ်ကိုင်းရန်ကုန် နှင့် မြန်မာနိုင်ငံအခြားဒေသများ

စာတမ်းပြုစု/သုတေသန : Dilrukshi Handunnetti ၊ နန်းဖြူဖြူလင်း

လက်ထောက်သုတေသန : ဂျိုးလက်ဟန်

ညှိနှိုင်းရေးမှူး : Agneta Söderberg Jacobson

အယ်ဒီတာ : Anette Emanuelsson/Global Reporting, Björn Widmark

ဘာသာပြန်/ ဒီဇိုင်းတည်းဖြတ် : လကျာထွန်း နှင့် စကားတံတားအုပ်စု ၊ Micke Quiding

ဓါတ်ပုံ : Petra Quiding/Fojo, David Isaksson/Global Reporting

ဒီဇိုင်း : Johan Resele, Lisa Jansson/Global Reporting

Fojo Media Institute
Box 2014
103 11 Stockholm
Sweden
Phone: + 46 (0) 480-44 64 00
E-mail: fojinfo@lnu.se
www.fojo.se

မျက်နှာဖုံး : Women's League of Burma WLB မှ ကိုယ်တော်လှယ်များအား BNI ကွန်ယက် အသစ် သတင်းဌာနများ၏ တီထွင်ထုတ်ဝေရေးများက တွေ့ဆုံမေးမြန်းနေစဉ်
ဝေါဟာရ : ဟင်တရေ တီဒီ/ ဖိုယိုမီဒီယာအစဉ်အကျင်းရီ

မာတိကာ ဇယား

- ၅ စကားဦး
- ၆ ကျေးဇူးတင်လွှာ
- ၆ သုတေသနအဖွဲ့
- ၇ သုတေသနအကျဉ်းချုပ်
- ၉ မြန်မာနိုင်ငံအကြောင်း အကျဉ်း
- ၉ ဂျင်ဒါ ကျား၊မ ရေးရာ အကျဉ်း
- ၁၁ သတင်းမီဒီယာ လုပ်ငန်းကို ခြုံငုံသုံးသပ်ခြင်း
- ၁၃ သုတေသန နည်းလမ်း
- ၁၄ အဓိက တွေ့ရှိချက်များ
- ၁၄ ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာအခန်းကဏ္ဍတွင် အမျိုးသမီးများပါဝင်မှုနှင့် အမျိုးသမီးများကိုကိုယ်စားပြုမှု
- ၁၄ အလုပ်ခွင်အခြေအနေများတွင် ကျား၊မရေးရာ တရားမျှတမှု
- ၁၆ မူဝါဒများနှင့် အလုပ်ခန့်ထားရေးစည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များ
- ၂၀ သက်မွေးမှုဖြင့်တင်ရန် အခွင့်အရေးများနှင့် လေ့ကျင့်သင်ကြားရေး
- ၂၃ မီဒီယာကွန်ယက်နှင့် အသင်းအဖွဲ့များတွင် အမျိုးသမီးပါဝင်မှု
- ၂၃ အမျိုးသမီးများကိုဖော်ပြပုံ နှင့် အမျိုးသမီးများအတွက် ရေးသားဖော်ပြသောအကြောင်းအရာများ
- ၂၅ ကျား၊မရေးရာအမြင်မှ တိုင်းရင်းသားမီဒီယာများ၏ စိန်ခေါ်မှုများ
- ၂၇ ဆန်းစစ်ချက်
- ၃၁ အကြံပေးချက်များ
- ၃၂ ကိုးကားချက်များ

IMS International Media Support နိုင်ငံတကာ မီဒီယာ ကူညီထောက်ပံ့ရေးအဖွဲ့၏ ထောက်ပံ့မှုဖြင့် ဤစာအုပ်ကို ထုတ်ဝေသည်။ မန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီ အကူအပြောင်းတွင် ထောက်ပံ့ရန်၊ သတင်းအချက်အလက်များပေးရန် အပြင် ပြည်သူလူထုက သတင်းအချက်အလက်များရရှိရန်တို့အတွက် မြန်မာ့မီဒီယာစွမ်းဆောင်ရည်ကို အားပေးမြှင့်တင်ရန် IMS International Media Support နိုင်ငံတကာ မီဒီယာ ကူညီထောက်ပံ့ရေးအဖွဲ့ ကလုပ်ဆောင်ပါသည်။ ဤအဖွဲ့ကို ဆွီဒင်၊ ဒိန်းမတ် နှင့် နော်ဝေ နိုင်ငံအစိုးရများက ထောက်ပံ့သည်။

ရည်ညွှန်း - ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ လူမှုဝန်ထမ်း / မြန်မာ့နိုင်ငံတော်

တဖတ်သူမိတ်ဆွေ

မီဒီယာပါအကြောင်းအရာများတွင် ကျားမရေးရာဘက်လိုက်မှုသည် ဒီမိုကရေစီနှင့် ငြိမ်းချမ်းသော လူ့ဘောင်ဖွံ့ဖြိုးရေးကို ထိခိုက်စေပါသည်။ ယင်းကိစ္စကို လတ်တလောနှစ်များအတွင်း အသိအမှတ်ပြုခဲ့ကာ မီးမောင်းလည်းထိုး ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည့် အရှိတရားတစ်ခုပင်ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၅ခုနှစ် ဂလိုဘယ်မီဒီယာစောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းအရ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများ၌ သတင်းကဏ္ဍတွင် အမျိုးသမီးကိုယ်စားပြုပါဝင်မှုမှာ လေးဦးတွင်တစ်ဦးနှင့်ထက်နည်းနေပြီး ထိုအမျိုးအစားသည် လွန်ခဲ့သည့် ၅နှစ်အတွင်းအပြောင်းအလဲမရှိကြောင်းသိရှိရသည်။ ထိုလေ့လာချက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံမပါဝင်သောလည်း ရရှိနိုင်သောလေ့လာချက်များအရ ကမ္ဘာ့အခြေအနေနှင့် တတန်းတည်းဖြစ်နေပါသည်။ မြန်မာမီဒီယာများတွင် အဓိကသတင်းအရင်းအမြစ်အများစုမှာ အမျိုးသားများဖြစ်ကြသည်။ နိုင်ငံရေး၊ လုံခြုံရေးနှင့်စီးပွားရေးစသည့် ခက်ခက်ခဲခဲ သတင်း ခေါင်းစဉ်များ နှင့်ပတ်သက်လာလျှင် ကျွမ်းကျင်သူများအကြား သူတို့၏ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုကို သိသိသာသာမြင်ကြားရသည်။

မရေးရာတဖတ်စောင်းနှင့်ဖြစ်မှုသည် အမျိုးသမီးဝန်ထမ်းအများစုရှိသော မီဒီယာပတ်ဝန်းကျင်တွင်ပင် ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေဆဲဖြစ်သည်မှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းလှသည်။ အမျိုးသမီးများသည် ကျားမရေးရာ တဖတ်စောင်းနှင့်ဖြစ်မှုနှင့် သူတို့ ထုတ်လုပ်သော အကြောင်းအရာများတွင် ကျားမရေးရာ တရားသေအမြင် များ ပါဝင်မှုမှာ အမျိုးသားများနှင့် အတူတူပင်ဖြစ်ပုံရသည်။ အမျိုးသားရေးအမျိုးသမီးပါကြားနိုင်သောအသံ ထွက်ပေးစေနိုင်ရန်ရည်ရွယ်ပြီး မီဒီယာပရော်ဖက်ရှင်နယ်အဆင့်တိုင်းအတွက် အမြင်ဖွင့်သင်တန်းများ အဆောတလျင်လိုအပ်နေပါသည်။ ဂျာနယ်လစ်သင်တန်းသားများနှင့် အလုပ်လုပ်နေသော ဂျာနယ်လစ် များအတွက်သာမကခေါင်းဆောင်မှုနှင့်မီဒီယာပိုင်ရှင်များအတွက်ပါ ကျားမရေးရာ အကဲဆတ်လှုပ်ရှားမှုများ သည် သော့ချက်ဖြစ်သည်။

ကျားမရေးရာသဘောတရားသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူသိနည်းနေသေးပြီး အမျိုးသမီးအရေးဟု မကြာခင်က အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူကြသည်။ လူသားတစ်ယောက်အနေနှင့် အကျိုးအမြတ်မမြင်သာလျှင် တစ်စုံတစ်ခုတွင်ပါဝင်ရန်ခက်ခဲသည်။ ကျားမရေးရာ သာတူညီမျှမှုဆိုသည်မှာအမျိုးသမီးနှင့်အမျိုးသား၊ မိန်းကလေးများနှင့် ယောက်ျားလေးများအတွက် သာတူညီမျှသော အခွင့်အရေးနှင့်တာဝန်ဝတ္တရားဟု နားလည်သည့် တိုင်အောင် မှန်ကန်စွာပြောင်းလဲလာရေးအတွက် ပြုစုရာမက်လုံးမရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ကျားမရေးရာသာတူညီမျှမှုသည် ဒီမိုကရေစီ၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတွင်ပေါင်းစပ်ပါဝင်သော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည်ကို ရှင်းပြနိုင်ရန် ယုတ္တိရှိပြီး ဖန်တီးနိုင်စွမ်းဖြင့်ပြောဆိုရင်းပြခြင်းများ လိုအပ်သည်။ ကျားမရေးရာတရားမျှတမှုသည် အထူးအကျိုးစီးပွားတစ်ခုမဟုတ်ဘဲ ဒီမိုကရေစီနှင့် ကြီးပွားတိုးတက်ရေးအတွက် မရှိမဖြစ် အုတ်မြစ်ဖြစ်သည် ဟူသောအချက်သည် အခြေခံသဘောတရားဖြစ်သည်။

မီဒီယာများသည် မြန်မာ့လူ့ဘောင်အတွင်း တရားမျှတမှုနှင့်သာတူညီမျှမှုကို မြှင့်တင်ပေးသည့် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍတွင်ပါဝင်နေသည်။ ဤလေ့လာချက်သည် မီဒီယာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ယူနက်စကို ၏ ကျားမရေးရာအညွှန်းများတွင် အခြေခံထားပြီး မြန်မာမီဒီယာလုပ်ငန်းအတွင်းကျားမရေးရာသာတူညီမျှမှု ကို မြှင့်တင်ရန်၊ ကာကွယ်ရန် အနိမ့်ဆုံးစံနှုန်းကို ဖော်ထုတ်ရန်နှင့် မီဒီယာ လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူများအကြား ကျားမရေးရာနားလည်မှုကိုမြှင့်တင်နိုင်မည့် လက်တွေ့ကျသောထောက်ခံချက်များကိုပံ့ပိုးရန် ရည်ရွယ် ထားသည်။

ဤလေ့လာမှုတွင် စုစည်းဖော်ပြထားသောအချက်အလက်များနှင့် ဆန်းစစ်ချက်များကို အသစ်ဖွဲ့စည်းလိုက် သော မြန်မာသတင်းပညာသိပ္ပံ(MJI) ၏ပညာပေးအစီအစဉ်များမဟာဗျူဟာရေးဆွဲရာတွင် အသုံးပြုနိုင်သကဲ့သို့ ကျယ်ပြန့်သောမီဒီယာလုပ်ငန်းများကိုသတင်းပေးပို့ရန်အတွက်လည်း မျှော်လင့်ထားပါသည်။

ရန်ကုန်ကို အဓိကထား အာရုံစိုက်ထားသော ပထမအစီရင်ခံစာမှာ ၂၀၁၅ခုနှစ်မတ်လတွင်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ဤအစီရင်ခံစာတွင် ပိုမိုပြည့်ဝသော (သို့မဟုတ်)မြန်မာမီဒီယာများတွင် ဖြစ်ပေါ်နေသည့် ရုပ်ထွေးနေသော အရှိတရားများနှင့်ဖွဲ့စည်းထားသည့် ရုပ်ပုံကားကိုခြယ်မှုန်းနိုင်ရန် ကာရင်၊ စစ်ကိုင်းနှင့် ရှမ်းဒေသများမှ ရရှိသောနောက်ထပ်အချက်အလက်များကို ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်း ထားပါသည်။

Johan Romare,
International Director, Fojo Media Institute
ယောဟန် ရိုမာရဲ
နိုင်ငံတကာညွှန်ကြားရေးမှူး၊ ဖိုယိုမီဒီယာအင်စတီကျု

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ဤ မြန်မာမီဒီယာ နှင့် (ဂျင်ဒါ) ကျား၊မ ရေးရာ လေ့လာမှု ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် ကူညီထောက်ပံ့ခဲ့သော International Media Support (IMS) နှင့် Sweden (the Swedish International Development Cooperation Agency) တို့အားကျေးဇူးဥပကာရ တင်ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် ဤသုတေသန စာတမ်းကိုပြည့်စုံရန်၊ နားလည်လွယ်ရန်၊ အားလုံးပါဝင်နိုင်ရန် သူတို့၏ အတွေ့အကြုံနှင့် အချိန်တို့ကို ရက်ရောစွာ ဝေမျှခဲ့သော မေးမြန်းမှုများကိုဖြေကြားပေးခဲ့သူများ၊ ဦးတည်အုပ်စုများကိုလည်း အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

ဤသုတေသနလုပ်ငန်းကို ဆွီဒင်နိုင်ငံ၊ ဖိုယိုမီဒီယာ အင်စတီကျူ (FOJO Media Institute, Sweden) မှ စီမံကိန်းမန်နေဂျာ အညက်တာ ဆိုဒါဘတ် ဂျက်ကော့ဆန် က ဦးဆောင်၍ ဖိုယိုမီဒီယာအင်စတီကျူ (FOJO Media Institute) မှ ဘယွန် ဝိဒီမတ် နှင့် ဂလိုဘယ်ရီပို.တင်း (Global Reporting) မှ အန်နက် အီမန်နယ်ယူရယ်ဆန် တို့က တည်းဖြတ်ပါသည်။

သုတေသနအဖွဲ့

ကွင်းဆင်းလေ့လာသုတေသနပြုလုပ်သူများမှာ

ဒီလ်ရှရီ ဟန်ဒွန်နက်တီ

ဒီလ်ရှရီ ဟန်ဒွန်နက်တီသည် ဂျာနယ်လစ်အလုပ်တွင် ဆယ်စုနှစ် နှစ်ခု လုပ်ကိုင်ခဲ့ပြီး သတင်းနှင့် စာနယ်ဇင်း ဆုများလည်းအကြိမ်များစွာ ရရှိခဲ့ရသူဖြစ်သည်။ ဥပဒေပညာဖြင့်ကျောင်းပြီး၍ အထူးစုံစမ်းလေ့လာရေးသားရသည့် သတင်းများ အဓိကရေးသားကာ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ အင်္ဂလိပ်ဘာသာ သတင်းစာများ၊ အယ်ဂျာဇီးယား Al Jazeera၊ ရိုက်တာ Reuten အိုင်အာအိုင်အန် IRIN၊ စီဒက်စ်နက် SciDevNet နှင့် ဒေသတွင်း ထုတ်ဝေမှုများတွင် ၎င်း၏ လက်ရာများကို ဖော်ပြခံရသည်။ အာရှပစိဖိတ်ဆိုင်ရာ သတင်းသမားများ နိုင်ငံတကာဖက်ဒရေးရှင်းတွင် ကျား၊မရေးရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သူ တစ်ဦးအဖြစ်နှင့် သီရိလင်္ကာ ဆိုင်ရာ မီဒီယာ တွင် အရှေ့တောင်အာရှ အမျိုးသမီးများ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သူတစ်ဦး အဖြစ် ယခုအခါ လုပ်ကိုင်လျက်ရှိပြီး သတင်းသမားများကို လေ့ကျင့်ပေးခြင်း၊ သတင်းတည်းဖြတ်ခြင်း နှင့် သတင်း ရေးသားခြင်းတို့ကိုလည်းတစ်ဖက် တစ်လမ်းမှလုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည်။

နန်းဖြူဖြူလင်း

နန်းဖြူဖြူလင်းသည် ကျား၊မ ရေးရာ နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ လွတ်လပ်သော အကြံပေးတစ်ဦးဖြစ်ကာ မြန်မာအမျိုးသမီးအခွင့်အရေးလှုပ်ရှား တက်ကြွသူတစ်ဦးအဖြစ် ထင်ရှားသည်။ AGIPP ၏ ကြားဖြတ်ဥက္ကဋ္ဌ တာဝန်နှင့် (GEN) ကျား၊မ ရေးရာ တန်းတူညီမျှရေး ကွန်ယက် တွဲဖက်ဥက္ကဋ္ဌ တာဝန်ကို ထမ်းဆောင်နေသူတစ်ဦးဖြစ်သည်။ နန်း သည် မြန်မာနိုင်ငံ CARE International တွင် (ဂျင်ဒါ) ကျား၊မ ရေးရာ အကြံပေးသူ အဖြစ် ဆယ်နှစ် လုပ်ကိုင်ခဲ့ကာ မြန်မာနိုင်ငံ တစ်ဝန်း နည်းပညာပိုင်း အကူအညီပေးနေသည့် အမျိုးသမီး အဖွဲ့အစည်းများ အပြင် (ဂျင်ဒါ) ကျား၊မ ရေးရာ NGO အဖွဲ့ များအတွက် ဂျင်ဒါ ဆိုင်ရာ သတင်းအရင်းအမြစ်တစ်ခု ဖြစ်သူလည်းဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ စီးပွားရေးတက္ကသိုလ် မှ MBA ဘွဲ့ အပြင် ထိုင်းနိုင်ငံ Asian Institute of Technology မှ (ဂျင်ဒါ) ကျား၊မရေးရာ နှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ဘာသာရပ်ဖြင့် မာစတာဘွဲ့ ကိုလည်းရရှိထားသည်။

ပျိုးလက်ဟန်

ပျိုးလက်ဟန်သည် ဝတ္ထုရေးသူ နှင့် အကြံပေး တစ်ဦးဖြစ်ပြီး အမျိုးသမီးအရေး ရှေ့တန်းမှအရေးဆိုတင်ပြရန် မိမိကိုယ် ကိုယ်အပ်နှင်းထားသူတစ်ဦးလည်းဖြစ် သည်။ လက်ရှိတွင် အမျိုးသမီးအခွင့် အရေးအဖွဲ့အစည်း RAIN FALL တွင် ဒါရိုက်တာအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ ၂၀၁၄ခုနှစ်တွင် အမျိုးသမီးများအဖွဲ့အစည်း ကွန်ယက်က "အမျိုးသမီးများနှင့်မီဒီယာ" ဆုနှင့်အတူ သူမကိုအသိအမှတ်ပြုခဲ့သည်။ ဝတ္ထုသုံးအုပ်နှင့် အမျိုးသမီးခေါင်းဆောင် များအကြောင်းစာအုပ်တစ်အုပ်ထုတ်ဝေ ခဲ့သည်။ ယခု ရှာလွန် ငြိမ်းဖောင်းဒေရှင်း မှထုတ်ဝေမည့် "ငြိမ်းချမ်း ရေးမှအမျိုးသမီးများ" အတွက် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေသည်။ ပျိုးလက်ဟန်သည် အုပ်တက္ကသိုလ်မှ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဘွဲ့ ရခဲ့သည်။ သူနှင့် လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များက အမျိုးသမီး အခွင့်အရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အပေါ် သက်ရောက်သည့် ဘာသာရေး၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းဆိုင်ရာနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာအလေ့အထများစသည့် ကိစ္စရပ်များကို ကိုင်တွယ်ရန် ရည်ရွယ်ပြီး RAIN FALL မြန်မာအမျိုးသမီးမဂ္ဂဇင်းကို ထုတ်ဝေလျက်ရှိသည်။

မြန်မာသတင်းပညာသိပ္ပံကျောင်းသူ မရွှေပေါ်မြတင် ဓါတ်ပုံ- ပက်ထရာ ကိုဒင်/ ဖိုယိုမီဒီယာအင်စတီကျု။

သုတေသနအကျဉ်းချုပ်

(ဂျင်ဒါ) ကျား၊မ ရေးရာ နှင့် မြန်မာ့ မီဒီယာအခင်းအကျင်း အစီရင်ခံစာ ကို မြန်မာ့မီဒီယာလောကနှင့် မြန်မာသတင်းပညာသိပ္ပံ (Myanmar Journalism Institute) တို့အားသတင်းအချက်အလက် ပေးရန် ရေးသားပြုစုသည်။ အဓိကမှာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ (ဂျင်ဒါ) ကျား၊မ ရေးရာ တန်ဖိုး၏ လက်ရှိ အခြေအနေ နှင့် မီဒီယာလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်နေသော အမျိုးသမီးများ ၏ နှိုင်းယှဉ်အနေအထား အပြင် အခြားသက်မွေးမှု လုပ်ငန်းခွင်များနှင့် ကွန်ယက်များ ရှိ အမျိုးသမီးတို့၏ ကိုယ်စားပြုမှုနှင့် ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍတို့ကို အလင်းပြထားသည်။

ဤ သုတေသန တွင် ဖြေကြားသူ ၂၈၉ ဦးပါဝင်ပြီး ၂၂၃ ဦးကို စစ်တမ်းကောက်ယူ၍ ဖြေကြားစေခဲ့သူများဖြစ်သည်။ သုတေသနကောက်ယူမှုတွင် အပိုင်းနှစ်ပိုင်းပါဝင်ကာ ပထမပိုင်းကို ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတွင် အဓိကထားပြုလုပ်ခဲ့ပြီး ဒုတိယပိုင်းကို စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး၊ ကရင်ပြည်နယ် နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့တွင်ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

အောက်ပါအခြေအနေများကို ဖြေကြားပေးရန် ဦးတည်သော သုတေသနမေးခွန်းများကို မေးမြန်းပါသည်။

- ၁။ ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်သော အဆင့်တွင်ပါဝင်သော အမျိုးသမီးများအပါအဝင် မီဒီယာတိုက်များရှိ အမျိုးသမီးများ၏ကိုယ်စားပြုမှု
- ၂။ အလုပ်လုပ်ရသည့်အနေအထားနှင့် လုပ်ငန်းခွင်တွင်ရှိ (ဂျင်ဒါ) ကျား၊မ ရေးရာတန်ဖိုး
- ၃။ မူဝါဒပေါ်လစီများ ၊ အလုပ်ခန့်ထားခြင်းဆိုင်ရာအခြေအနေ များနှင့်သတ်မှတ်ချက်များ
- ၄။ သက်မွေးမှုဖြင့်တင်ရန်အခွင့်အရေးများနှင့် လေ့ကျင့်သင်ကြားရေး

- ၅။ မီဒီယာကွန်ယက်များအဖွဲ့အစည်းများတွင်အမျိုးသမီးများပါဝင်မှု
- ၆။ အမျိုးသမီးများကိုဖော်ပြပုံနှင့်အမျိုးသမီးများအတွက် ရေးသားဖော်ပြသောအကြောင်းအရာများ
- ၇။ (ဂျင်ဒါ) ကျား၊မ ရေးရာရှုထောင့်မှတိုင်းရင်းသားမီဒီယာများအ တွက်စိန်ခေါ်မှုများ

■ မြန်မာ့မီဒီယာလုပ်ငန်းသည် ကမ္ဘာ့မီဒီယာအလားအလာများ နည်းတူ သတင်းခန်းတွင် အမျိုးသမီးများသည် အရေအတွက်အားဖြင့် အတိုင်းအတာတစ်ခုထိ ခိုင်ခိုင်မာမာကိုယ် စားပြုနိုင်ကြသည်။ သို့သော် မီဒီယာအင်စတီကျုရှင်းများတွင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည့်အဆင့်နေရာများတွင်မူ အမျိုးသားများက သိသာစွာ ဆက်လက် လွှမ်းမိုးလျက်ရှိသည်။

■ အမျိုးသမီးသတင်းသမား အများစု၏ သက်မွေးမှုအလုပ်သည် အိမ်ထောင်ကျပြီးနောက် သို့မဟုတ် သားသမီးမွေးဖွားပြီးနောက် တွင်ပြီးဆုံးသွားပုံရသည်။ ဤသုတေသန တွင်ဖြေကြားပေးသူ အများစု ကလည်း အမျိုးသမီးသတင်းသမားများအတွက် သားဖွားပြီးသည့် အခါ အလုပ်ပြန်ဝင်ရန်အခက်ခဲရှိသည် ဆိုသည်ကို သဘောတူကြသည်။

■ လုပ်ငန်းခွင်ထဲ၌ ညီညွတ်မျှတမှု အနေအထားပိုမိုရရှိစေရန် မီဒီယာအင်စတီကျုရှင်းများတွင် (ဂျင်ဒါ) ကျား၊မ ရေးရာပေါ်လစီ မူဝါဒ များမိတ်ဆက်ပေးရန် ဤသုတေသနတွင် ဖြေကြားသူ တစ်ဝက်ခန့်က တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။

■ မီဒီယာတိုက် အများစုတွင် (ဂျင်ဒါ) ကျား၊မ ရေးရာ ပေါ်လစီချမှတ်ထားခြင်း၊ ကျား၊မ ရေးရာကိုင်တွယ်ဖြေရှင်း သူထားခြင်း၊ ကျား၊မ ရေးရာသတင်းအယ်ဒီတာ နှင့် ကျား၊မအခြေပြု အကြမ်းဖက်မှုများနှင့်သက်ဆိုင်သော

တိုင်ကြားမှုများကို ဖြေရှင်းပေးနိုင်ခြင်းစသည့် နည်းလမ်းများ မရှိပေ။ သို့သော် အချို့မီဒီယာ တိုက်များတွင် သတင်းခန်း၌ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး အရေအတွက်တန်းတူ ရှိစေရန် ကြိုးပမ်းအားထုတ် ထားပြီး လစာပြည့် မီးဖွားခွင့်ကိုလည်း ပေးထားကြသည်။

■ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာ ဒေသများနှင့် နိုင်ငံရေးအရ မတည်ငြိမ်သော နေရာများတွင် မိဘများကသူတို့၏သမီးမိန်းကလေးများ မီဒီယာလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ခြင်းအား အပြင်းအထန် ကန့်ကွက်ကြသောကြောင့် ထိုဒေသများတွင် အမျိုးသမီးသတင်းသမားအရေအတွက်သည် အခြားနေရာများ နှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင်နည်းပါးရသည့် အချက်ကို ကရင်ပြည်နယ် မှ ဦးတည်အုပ်စု ၏ ဖြေကြားချက်များက ညွှန်ပြသည်။

■ ရန်ကုန်မီဒီယာများ တွင် မူဝါဒပေါ်လစီချမှတ်သူများအကြား (ဂျင်ဒါ) ကျား၊မရေးရာ ဂရုပြုမှုသည် အတိုင်းအတာတစ်ခုထိ ရှိသော်လည်း ၎င်း ဂျင်ဒါ ဂရုပြုမှုကို မီဒီယာများ၏ ရေးသားဖော်ပြမှုများတွင် အစဉ်မတွေ့ ရှိပေ။ ကျား၊မရေးရာ ဆက်နွယ်မှုများကို ပုံသေကားကျ ဖော်ပြမှုများသာ လွှမ်းမိုးနေသည်။

■ တိုင်းရင်းသားမီဒီယာများတွင် (ဂျင်ဒါ) ကျား၊မရေးရာဆိုင်ရာ ကိစ္စများကို ဦးစားမပေးခဲ့သည့် အပြင် ပုံသေကားကျ ကျား၊မ ရေးရာပုံစံများကိုသာ မြှင့်တင်ဖော်ပြကြသည်။ ယင်းမှာ တိုင်းရင်းသားအမျိုးသမီးများကို ဗမာ့ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုကိုဟန့်တား ရာတွင် ယဉ်ကျေးမှု ခံကတုတ် အဖြစ် အလုပ်လုပ်စေလိုသည့်အပြင် ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုများကိုလည်း ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်စေလို၍လည်းဖြစ်သည်။

■ သမဂ္ဂများ အဖွဲ့အစည်းများသည် သတင်းသမားများအတိုက် အခိုက်ခံရခြင်း၊ ဖမ်းဆီးခံရခြင်း နှင့် ခြိမ်းခြောက်ခံရခြင်း စသည့်ပြဿနာများကိုသာ အဓိကအာရုံစိုက်ကြပြီး (ဂျင်ဒါ) ကျား၊မ ရေးရာကိစ္စများနှင့် ပေါ်လစီမူဝါဒ ရေးရာများကိုမူ အာရုံမစိုက်ကြဟု အမျိုးသမီးများကခံစားရသည်။

■ အမျိုးသမီးများသည် မီဒီယာအဖွဲ့အစည်းများတွင် အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်ပါဝင်ရုံသာမဟုတ်ဘဲ မဖြေရှင်းနိုင်သေးသည့် ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန် အမျိုးသမီးသတင်းသမားများအတွက် သီးခြားသမဂ္ဂမျိုးလိုအပ်သည် ဟု၍ သုတေသနကိုဖြေကြားသူ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းကစဉ်းစားသုံးသပ်သည်။

■ အမျိုးသမီးများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အမျိုးသားမဟာဗျူဟာအစီအစဉ်တစ်ရပ်ချမှတ်ရန်တောင်းဆိုမှုကို ထောက်ခံအားပေးသူအများအပြားရှိသည်။

■ မီဒီယာလုပ်ငန်းတွင် ကျား၊မရေးရာ ပါဝင်ကိုယ်စားပြုမှု နှင့် မီဒီယာအပေါ် စနစ်တကျပုံမှန်စောင့်ကြည့်ခြင်း တို့သည် မြန်မာမီဒီယာအတွက် အလွန်အရေးကြီးသည်ဟု အမျိုးသား အမျိုးသမီးများက ရန်ကုန်မြို့တွင်စဉ်းစားသုံးသပ်ကြသည်။ (ဂျင်ဒါ) ကျား၊မရေးရာ ဆိုင်ရာဂရုပြုသည့် သတင်းခန်းများပြုစုပျိုးထောင်ရေးအတွက် အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသား နှစ်မျိုးစလုံး တက်ရောက်သော (ဂျင်ဒါ) ကျား၊မရေးရာ သင်တန်းများ ရှိသင့်သည်ဟုလည်း သူတို့ကခံစားရသည်။ သို့သော်

အခြားဒေသများတွင် (ဂျင်ဒါ) ကျား၊မရေးရာ သင်တန်းများသည် အမျိုးသမီးနှင့်သာဆိုင်သော ခေါင်းစဉ်တစ်ခုအဖြစ်မြင်ကြသည်။

■ မီဒီယာတိုက်များတွင် အမျိုးသမီးကိုယ်စားပြုနှုန်း သင့်တင့်စွာရှိသည်ဟု သုတေသန ဖြေကြားသူ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းကဖြေကြားသည်။ သို့သော် မီဒီယာတွင် အဆင့်မြင့် အမျိုးသမီးအမှုဆောင်အရာရှိမှာ အနည်းငယ်သာရှိပြီး အမျိုးသမီးအများစုမှာ အဆင့်နိမ့် အနေအထားများတွင်သာ လုပ်ကိုင်နေရသောကြောင့် ရေးသားဖော်ပြ သောအကြောင်းအရာများအပေါ် ဩဇာ လွှမ်းမိုးနိုင်မှုကိုကန့်သတ်ထားသကဲ့သို့ဖြစ်သည်။

■ သတင်းအကြောင်းအရာရေးသားမှု တွင် ကျား၊မရေးရာ ညီမျှမှု မြင့်မားစွာ တွေ့ရသည်။ ဖြေကြားသူ သုံးပုံ နှစ်ပုံ က သူတို့သည် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ ဘဏ္ဍာရေး၊ ပဋိပက္ခ စသည့် အကြောင်းအရာများ နှင့် အလှည့်ကျတာဝန်ကိုရွေးချယ်နိုင်ခွင့် ရှိကြောင်းကို သဘောတူကြသည်။

■ ရန်ကုန်တွင် ဖြေကြားသူအများစုက သူတို့၏လုပ်ငန်းခွင်တွင် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အနှောက်အယှက်ပေးမှု တစ်ကြိမ်တစ်ခါမျှကြုံတွေ့ ခဲ့ခြင်းမရှိကြောင်းဖြေဆိုခဲ့ကြသော် လည်း အချို့ကမူ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာမဟုတ်သော အနှောင့်အယှက် မျိုးတွေ့ကြုံခဲ့ဖူးကြောင်းပြောဆိုခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ဦးတည်အုပ်စုဆွေးနွေးပွဲကို တက်ရောက်သော ဝါရင့် အမျိုးသမီးသတင်းသမားများက ၎င်းအမြင်ကို သဘောမတူခဲ့ပေ။

■ စစ်ကိုင်းတိုင်း၊ ကရင်ပြည်နယ် နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့တွင် သုတေသနမေးခွန်းကိုဖြေကြားသူ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းက လုပ်ငန်းခွင်ထဲတွင် သတင်းအရေးအမြစ်များထံမှ အပါအဝင် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အနှောက်အယှက်ပေးမှု တွေ့ကြုံခံစားရဖူးသည်။

■ အမျိုးသမီးများအတွက်ရေးသားထုတ်ဝေသောအကြောင်းအရာ များကို အမျိုးသမီးများတာဝန်ယူကိုင်တွယ်နေရသည့်တိုင်အောင် မီဒီယာများတွင်အမျိုးသမီးများကိုဖော်ပြမှုမှာ ပုံသေကားကျအ တိုင်းအားပေးလျှက်ရှိပုံရသည်။ အမျိုးသမီးများအား သားကောင် သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်ထိန်းသိမ်းသူ/ မိသားစုစီမံပုဂ္ဂိုလ် များအဖြစ် ပြသည့် အယူအဆကို ရေးသား ထုတ်ဝေသည့်အကြောင်းအရာများက မြှင့်တင်ပုံရကာ ထိုနည်းလမ်းဖြင့် အမျိုးသမီးတို့ ၏ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံ၊ ပုံသေကား ကျအနေအထားကိုသာထောက်ပံ့လျှက်ရှိသည်။ မြန်မာ့လူ့ဘောင် တိုးတက်ရေးတွင် အမျိုးသမီးများ ပြုလုပ်နိုင်သော အခြားကွဲပြားသည့် အခန်းကဏ္ဍများကို ဖော်မပြနိုင်ကြပေ။

■ ဦးတည်အုပ်စုတွင်ပါဝင်သော အမျိုးသမီးများက လေ့ကျင့်သင်ကြားမှုများအပါအဝင် သူတို့၏သက်မွေးမှုအခြေအနေတို့အား တိုးမြှင့်လိုကြောင်း စိတ်အားထက်သန်စွာ ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ ထို့အပြင် လျှော့တိလျှော့ရဲ ကွန်ယက်များအဖြစ်မှ အမျိုးသမီးများဦးဆောင်သော ခိုင်မာသည့် အဖွဲ့စည်းများ တည်ထောင်နိုင်သည်အထိ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်လိုကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအကြောင်း အကျဉ်း

ဘားမားလို့သိကြသော မြန်မာနိုင်ငံသည် ဗြိတိသျှတို့၏ ရင်ခွင်ပိုက်အစိုးရ အုပ်ချုပ်ရေးပုံစံမှ ၁၉၃၇ တွင် သီးခြားကိုလိုနီ ဖြစ်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် အပြည့်အဝလွတ်လပ်ရေးရရှိခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံကို ဖိနှိပ်သော အာဏာသိမ်းစစ်အစိုးရက ၁၉၆၂ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၁ ခုနှစ်အထိအုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ ဆန့်ကျင်နိုင်ငံရေး လှုပ်ရှားမှုလှုပ်ရှားမှုများသည် အတိတ်မြန်မာ့နိုင်ငံရေးတွင် သမိုင်းမှတ်တိုင် ဖြစ်ခဲ့သည်။

၂၀၀၈တွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ်ကို ရေးဆွဲခြင်းနှင့် ၂၀၁၀ တွင် အရပ်သားတစ်ပိုင်းအစိုးရဖွဲ့စည်းခြင်း တို့မှစ၍ တိုင်းပြည်၏ ဒီမိုကရေစီယဉ်ကျေးမှု တိုးတက်ပြောင်းလဲခြင်း၊ ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခြင်း၊ ငြိမ်းချမ်းစွာအသွင်ကူးပြောင်းခြင်း များကို အံ့မခန်း မျက်ပါးထင်ထင်မြင်ခဲ့ရသည်။ လွတ်လပ်စွာဆန္ဒဖော်ထုတ်ခွင့် အပေါ် အရေးပေးမှုတိုးမြှင့်လာသော်လည်း ဥပဒေအများစုဖြင့်ကန့်သတ်ထား ဆဲဖြစ်သည်။ အစိုးရက ရုပ်သံ မီဒီယာအားလုံးနှင့်ပုံနှိပ်မီဒီယာ၏ အခန်းကဏ္ဍအများစုကို ထိန်းချုပ်ထားဆဲ ဖြစ်သည်။^၁

၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲနောက်ပိုင်း အစိုးရသစ်သည် အမည်ခံအရပ်သားအစိုးရသာဖြစ်ပြီး အာဏာရရန်အတွက် တပ်မတော်မှ နှုတ်ထွက်၍အရပ်ဘက်သို့ပြောင်းလာသော တပ်မတော်အရာရှိကြီးများ များစွာပါဝင်ကြသည်။ အစိုးရသစ်လက်ထက်တွင် အံ့ဩဖွယ်အခြေအနေဖြင့် လွတ်လပ်စွာပြောဆိုခွင့်၊ စုရုံးခွင့်၊ လှုပ်ရှားခွင့်တို့ကို ပိတ်ပင်ထားသော ဥပဒေများကို စတင်၍ရုတ်သိမ်းပေးခဲ့သည်။ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားအားလုံးနီးပါးကို လွှတ်ပေးခဲ့ပြီး ပြည်ပသို့ထွက်ခွာသွားသူများကို ပြန်လည်လာစေသည်။ မြန်မာ့မီဒီယာလောက ဖွံ့ဖြိုးမှုတွင် အရေးကြီးသော အလှည့်အပြောင်းတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့သည်။

၂၀၁၅ ခုနှစ်အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် NLD ပါတီ အပြတ်အသတ်အနိုင်ရခဲ့သည်ကို မြင်တွေ့ခဲ့ကြသည်။ တိုင်းပြည်၏ အဓိကကျသောအပြောင်းအလဲများကို ၂၀၁၆ ခုနှစ်အစောပိုင်းကာလ အစိုးရအပြောင်းအလဲ နောက်ပိုင်းတွင် တွေ့မြင်နိုင်မည်ဟု မျှော်လင့်ထားကြသည်။ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော် ပြောဆိုခွင့်အတွက် မျှော်လင့်ချက်များ တိုးလာသော်လည်း လွှတ်တော်၏ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းကို တပ်မတော် အရာရှိများက ချုပ်ကိုင် ထားဆဲဖြစ်သည်။

အင်အားအကြီးဆုံး ဗမာလူမျိုးများက များစွာသောတိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများအပေါ် နိုင်ငံအနှံ့ လွှမ်းမိုးမှုသည်ကာလရှည် ဝောက်လှန်ရေးကို အားပေးသကဲ့သို့ဖြစ်ခဲ့သည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ် တဖြည်းဖြည်းတိုးတက်လာပြီး ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင်အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး မူကြမ်း ရေးဆွဲနိုင်ခဲ့သည်။ သို့သော် အမျိုးသမီးအနည်းငယ်သာ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲများ၊ ငြိမ်းချမ်းရေးကို စောင့်ကြည့်သော အဖွဲ့များတွင်ပါဝင်နိုင်ကြသည်။ ကာလရှည် ပဋိပက္ခဖြစ်သော တိုင်းရင်းသားဒေသအချို့တွင် အမျိုးသမီးသတင်းထောက်များ အတွက်ဘေးအန္တရာယ်နှင့် စိန်ခေါ်မှုများက ဆက်လက်ရှိနေသည်။

ခါတ်ပုံ- ဒါဗစ် အိဆက္ကဆွန်/ ဂလိုဘယ်ရီပို့တင်း

ဂျင်ဒါ ကျားမ ရေးရာ အကျဉ်း

မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံရေးအကျိုးအပြောင်းအစဉ်တွင် ကာလအတွင်း လွတ်မြောက်လာသော ကမ္ဘာ့အကျော်နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားတစ်ဦးဖြစ်သည့် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ မွေးရပ်မြေဖြစ်သည်။ သို့သော် သူမ၏နိုင်ငံရေးရပ်တည်မှုနှင့် နိုင်ငံရေးတွင်ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု အနေအထားသည် မြန်မာ့လူမှုအဖွဲ့ အစည်းအတွင်း ထင်ရှားပေါ်လွင်မှု နည်းပါးခဲ့သည်။ မြန်မာ့လူမှုအဖွဲ့အစည်းသည် ရှေးရိုးဆန်လွန်းပြီး အမျိုးသမီးများ၏ ရပ်တည်မှုနှင့် အဆင့်အတန်းကို အိမ်ထောင်ရေး၊ ဘာသာရေး၊ မျိုးနွယ်စု၊ နှင့် တစ်ခါတရံနေထိုင်ရာအရပ် အပေါ် မူတည်၍သာ ခွဲခြားထားသည်။

လုပ်သားဈေးကွက်တွင် အမျိုးသားများ၏လုပ်သားအင်အားစုမှာ ၈၂.၉ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သည်။ အမျိုးသမီးများ၏လုပ်သားအင်အား စုသည် ၈၅.၇ ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်သော်လည်း မြန်မာ့စီးပွားရေးတွင် အမျိုးသမီးများ၏ ပါဝင်မှုမှာ အားနည်းနေဆဲဖြစ်သည်။

၂၀၁၄ ခုနှစ် နိုင်ငံ ၁၅၅ နိုင်ငံကို လေ့လာမှုများအရ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကျားမခွဲခြားမှုအညွှန်းကိန်း အဆင့် ၈၅ နေရာတွင်ရပ်တည်နေသည်။ ကျားမခွဲခြားမှုအညွှန်းကိန်းတွင် အရွယ်ရောက်အမျိုးသမီး ၂၃ ရာခိုင်နှုန်းသည် အနည်းဆုံးအလယ်တန်းအဆင့် ပညာကိုသင်ကြားဖူးကြပြီး အမျိုးသား ၁၅ ရာခိုင်နှုန်းသာ ယင်းအဆင့်ကို သင်ကြားဖူးသည်ကိုလည်း မှတ်တမ်းတင်ထားရှိသည်။

၁။ ဆင်ဆာသင့်ဂျင်ဒါ၊ ၂၀၁၅။ အာတီကယ် ၁၉ www.article19.org/data/files/medialibrary/38032/gender-report-v1-3-full.pdf

အမျိုးသမီးများသာပါဝင်သော ဦးတည်အုပ်စု ဓါတ်ပုံ- တောင်ကြီး

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အစိုးရအဖွဲ့အတွင်း အမျိုးသမီးကိုယ်စားလှယ်များအတွက် နေရာသတ်မှတ်ပေးခြင်း မရှိသည့်အပြင် အချို့နေရာများကို အမျိုးသားများအတွက် ကြိုတင်ပြီးသတ်မှတ်ထားသည်မှာ နိုင်ငံရေး တွင် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်မှုကို ကန့်သတ်ထားကြောင်း သိသာလှသည်။ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာလ ရွေးကောက်ပွဲ ရလဒ်အရ အသစ်ရွေးကောက်ခံ လွှတ်တော်အဖွဲ့ဝင် ၁၃ ရာခိုင်နှုန်းမှာ အမျိုးသမီးများဖြစ်ပြီး ယခင် ၄.၆ ရာခိုင်နှုန်းမှတိုး လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းအထဲတွင် တပ်မတော်မှ ကြိုတင်ယူထားသော နေရာများပါဝင်သဖြင့် စုစုပေါင်းအရေအတွက်၏ ၉.၇% ရာခိုင်နှုန်းကို သာ အမျိုးသမီးများက ရရှိထားသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။^၃

မြန်မာလူမှုအဖွဲ့အစည်း၏ ရှုထောင့်ကို အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးက မှတ်တမ်းတင်ထားကြရာမြန်မာနိုင်ငံတွင် အမျိုးသမီးများကို အကြမ်းဖက်ခြင်း၊ အထူးသဖြင့် လက်နက်ကိုင်ဆောင်၍ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်ခြင်းများကို စနစ်တကျ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်အနေဖြင့် ပြုလုပ်သည်ဟု ကြားသိရသည်။^၄

ပြည်တွင်းလေ့လာမှုတစ်ခုတွင် အမျိုးသမီး ၆၉ ရာခိုင်နှုန်းသည် တစ်နှစ်တွင် အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှု တစ်ကြိမ်နှင့် တစ်ကြိမ်အထက်ခံစားရသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ အမျိုးသမီးများကို စစ်တမ်း ကောက်ယူမှုများအရ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်း သော အမျိုးသမီးများကသာ မိမိတို့အခွင့်အရေးကို သိရှိကြပြီး ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းက အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှုကို အိမ်တွင်းမှာသာ ရှင်းသင့်သော သာမန် အကြမ်းဖက်မှုအဖြစ် ယုံကြည်ကြသည်။^၅ အကြမ်းဖက်မှုများသည် အိမ်တွင်းတွင်သာ ကျူးလွန်ခြင်း မဟုတ်ပဲ အဖွဲ့အစည်း အတွင်းနှင့် ဒေသအတွင်း၌ပါ ကျူးလွန်ကြပြီး လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခနှင့် ရွှေ့ပြောင်းမှုများက အခြေအနေကိုပိုမိုဆိုးရွားစေသည်။မြန်မာအစိုးရက ကုလသမဂ္ဂ၏ ပဋိပက္ခအတွင်း လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှု ရပ်တန့်ရေး အစီစဉ်အပေါ် ထောက်ခံသော်လည်း အမျိုးသမီးများအပေါ် ခွဲခြားဆက်ဆံမှု ဖယ်ရှားရေးကော်မတီ၏ အဆိုအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အိမ်တွင်းနှင့်လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှု တို့သည် အရှက်ကိုဦးပြီး လူမသိအောင် ဖုံးထားသော ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ကျူးလွန်သူကို ပြစ်ဒဏ်မှကင်းလွတ်ခွင့်ပေးနေခြင်းနှင့် ယှဉ်တွဲလျက်ရှိနေသည်။^၆

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကျားမခွဲခြားမှုကို လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်း၊ ဥစ္စာဓန ပိုင်ဆိုင်ခြင်းနှင့် အမွေဆက်ခံပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ တာဝန်သတ်မှတ်ဥပဒေများက ပိုမိုဆိုးရွားစေသည်။ ထိုဥပဒေများသည် အမျိုးသမီးများကို ကလေးမွေးဖွားပေးသူ အနေဖြင့်သာ ပုံသေသတ်မှတ်ထားပြီး အမျိုးသားများကို အိမ်တွင်းတွင်သာမက အိမ်ပြင်ပတွင်ပါ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သူ ဩဇာရှိသူ အနေဖြင့် သတ်မှတ်ထားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၉၉၇ ခုနှစ်တွင် အမျိုးသမီးများကို ခွဲခြားဆက်ဆံမှုပုံစံအားလုံးကို ဖယ်ရှားခြင်းသဘော တူညီချက်ကို အတည်ပြုခဲ့ပြီး ၂၀၁၃-၂၀၂၂ ခုနှစ်အတွင်း အမျိုးသမီးတိုးတက်ရေးအတွက် အမျိုးသားမဟာ ဗျူဟာ စီမံကိန်းချမှတ်ကာ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ အစိုးရ၏မူဝါဒနှင့် ကျားမအခွင့်အရေးတူညီရန် ဆောင်ရွက်ချက်များကို ပွင့်လင်းစွာဖန်တီးဆောင်ရွက်ရန် အမျိုးသမီးများသည် အခက်အခဲများနှင့် ရင်ဆိုင် ကြုံတွေ့နေရဆဲဖြစ်သည်။ များစွာသောအဖွဲ့အစည်းများသည် သုတေသနများပြုလုပ်ခြင်း၊ စွမ်းဆောင်ရည် တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ အမျိုးသမီးများအား ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းများကို ဆန့်ကျင်ရာတွင် ထောက်ခံအားပေးခြင်းများကို ဝင်ရောက်၍ကြိုးစား ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။

မျက်မှောက်တွင် လူမှုဖူလုံရေးနှင့်ပြန်လည်နေရာချထားရေး ဝန်ကြီးဌာနက ကျားမတန်းတူညီမျှရေးနှင့် အခွင့်အရေးတိုးမြှင့်ရေးအတွက် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပညာရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့်ပူးပေါင်း၍ ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းလျက်ရှိသည်။

၃။ www.mmtimes.com/index.php/national-news/17910-woman-mps-up-but-hluttaw-still-90-male.html
 ၄။ www.burmalibrary.org/show.php?cat=329ref
 ၅။ ဆင်ဆာသင့်ရှင်၏၊ ၂၀၁၅။ အာတီကယ် ၁၉ www.article19.org/data/files/medialibrary/38032/gender-report-v1-3-full.pdf
 ၆။ စီဒေါ၊ ၂၀၀၈။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမျိုးသမီးများအပေါ် ခွဲခြား ဆက်ဆံမှု ပပျောက်ရေး အတွက် ကော်မတီ၏ အပြီးသတ်နိဂုံးလေ့လာချက်များ
 ၇။ <https://www.hrw.org/news/2014/03/24/burma-scrap-proposed-discriminatory-marriage-law>

သတင်းမီဒီယာ လုပ်ငန်းကို ခြိမ်းခြောက်သုံးသပ်ခြင်း

မြန်မာ့မီဒီယာလုပ်ငန်းသည် ယခု နိုင်ငံအတွင်းဖြစ်ပေါ်နေသော ပိုမိုလှုပ်ရှားခြင်းမြင်သာသော အပြောင်းအလဲများကို ထင်ဟပ်လာရာ ထိုအထဲတွင် အမျိုးသမီးများ၏ အခန်းကဏ္ဍပြောင်းလဲခြင်းလည်း ပါဝင်သည်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ် စစ်တပ်အာဏာသိမ်းချိန်မှ စ၍ မြန်မာပုံနှိပ်လုပ်ငန်း၊ ရုပ်သံလွှင့်လုပ်ငန်းနှင့် အွန်လိုင်း သတင်းမီဒီယာတို့သည် အကြီးအကျယ် ဆင်ဆာဖြတ်တောက် ခံခဲ့ရပြီး လွတ်လပ်စွာပြောဆိုခွင့်နှင့် မီဒီယာလွတ်လပ်ခွင့်တို့မှာ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုကို နှစ်ပေါင်းများစွာ ခံစားခဲ့ရသည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လတွင်စခဲ့သော နိုင်ငံရေးအပြောင်းအလဲမ ပြီးကြောင့် အစိုးရသည် မထုတ်ဝေခင် ဆင်ဆာစိစစ်ခြင်းကို ရုတ်သိမ်းလိုက်ပြီး ပြည်တွင်းပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်းကို လိုင်စင်သစ်များဖြင့် ဖြန့်ချိပေးလိုက်သည်။ နိုင်ငံတကာ ဂျာနယ်လစ်များကိုလည်း သုံးလအထိနေခွင့်မီဖာပေးလိုက်ပြီး ၂၀၁၄ ခုနှစ်အစောပိုင်းတွင် မီဒီယာဥပဒေသစ် ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည်။

ပြည်နှင့်ခံရသည့် စာနယ်ဇင်းသမားအမြောက်အများရှိသော နိုင်ငံဖြစ်၍ ပြည်ပပြန်စာနယ်ဇင်းသမားများ ပြန်လည်ရောက်ရှိလာခြင်းသည် နိုင်ငံ၏မီဒီယာနယ်ပယ်တွင် ကောင်းသောပြောင်းလဲခြင်း ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကို ညွှန်ပြနေလေသည်။ မဇ္ဈိမ၊ ဧရာဝတီနှင့်ဒီဗီဘီ (DVB) တို့သည် နှစ်ပေါင်းများစွာ ပြည်ပမှ ထုတ်လွှင့်ခဲ့ရာ ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံတွင် သတင်းဌာနများတည်ထောင်ပြီး ပြည်တွင်းတွင် အခြေတည်ရန် စိတ်အားထက်သန်နေကြပုံပေါ်သည်။

၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် ပါရီအခြေစိုက် နယ်ခြားစည်းမထား သတင်းထောက်များ၏ ကမ္ဘာ့ပုံနှိပ်မီဒီယာလွတ်လပ်ခွင့် အညွှန်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံကို ၁၇၈ နိုင်ငံတွင် အဆင့် ၁၇၅ သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင်မူ မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံတွင်းနိုင်ငံရေး အပြောင်းအလဲများဖြစ်လာပြီး ဆင်ဆာလွတ်လပ်ခွင့် ပေးလိုက်သောကြောင့် စင်ကာပူအစရှိသော အိမ်နီးချင်းအာဆီယံနိုင်ငံများကို ကျော်တက်ကာ အဆင့် ၁၄၄ သို့ရောက်ရှိလာသည်။

သို့ရာတွင် စစ်အုပ်ချုပ်သူများ၏ ဖိနှိပ်မှုအောက်တွင် နှစ်ပေါင်းများစွာခွဲခဲ့ရသော မီဒီယာသည် ပြန်လည်ပေါ်ထွက်ရန် ရုန်းကန်နေရရာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ မီဒီယာလုပ်ငန်းမှာ အခက်အခဲ ပြင်းပြင်းထန်ထန်များနှင့် ရင်ဆိုင်နေရဆဲဖြစ်သည်။ မီဒီယာဆန့်ကျင်သော ဥပဒေများကို စာနယ်ဇင်းသမားများအား ဖမ်းဆီးရာတွင် အသုံးပြုနေဆဲဖြစ်ပြီး စာနယ်ဇင်းသမားများကို ကိုင်တွယ်ရာတွင် မြန်မာအစိုးရ၏ ပြင်းထန်တင်းကြပ်သော ချဉ်းကပ်မှုက တစ်ကမ္ဘာလုံးကို စိုးရိမ်စေဆဲဖြစ်သည်။

ယခင်စစ်အစိုးရအုပ်ချုပ်မှု၏ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်သော နည်းဗျူဟာတွင် အလွန်တင်းကြပ်သော ဆင်ဆာစိစစ်ခြင်းပါဝင်ရာ ယခုအချိန်ထိ ၎င်း၏အမှတ်အသား ကျန်ရှိနေသေးသည်။ ဖိနှိပ်ခံရသော မီဒီယာလုပ်ငန်းသည်လည်း ယင်း၏ အကျိုးဆက် တစ်ရပ်ဖြစ်ကာ ဆိုးရွားသော စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးရေးပြဿနာများကြောင့် လည်း ပိုမို ချိ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုရှိခဲ့သည်။

ခါတ်ပုံ- ဒါဗစ် အီဆက္ကဆွန်/ဂလိုဘယ်ရီပို့တင်း

မျက်မှောက်ကာလတွင် အပြောင်းအလဲများ ဖြစ်ပေါ်နေသော်လည်း အစိုးရက ညံ့ဖျင်းသော စာနယ်ဇင်းပညာဟု သတ်မှတ်သော စာနယ်ဇင်းများအပေါ် တုန့်ပြန်ရာတွင် ခေတ်နောက်ကျသော ဥပဒေများ အသုံးပြုခြင်းအပေါ် စိုးရိမ်မှုများရှိသည်။ Unity ဂျာနယ်မှ အမှုဟု ခေါ်ဆိုသော စာနယ်ဇင်းသမား ၅ ဦးကို ထောင်ချမှုသည် မြန်မာပြည်ရှိ ခိုင်မာမြဲမြံပြီး အမှီအခိုကင်းသော မီဒီယာဖြစ်ပေါ်လာရေးတွင် အဓိကဦးစားပေးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်သော ဥပဒေသက်ရောက်မှုကို မီးမောင်းထိုးပြနေသည်။

အစိုးရစာရင်းများအရ ယခု မြန်မာနိုင်ငံတွင် တရားဝင်စာနယ်ဇင်းသမား ၂၀၀၀ ရှိသည်။ ၆၀% မှာ အမျိုးသမီးများဖြစ်သည်။ ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည့် အဆင့်တွင် အမျိုးသမီးအချို့ ရှိသော်လည်း သတင်းခန်းထဲတွင် အမျိုးသမီးများက အမှန်တကယ်(အမှန်တကယ်ကိုအမျိုးသမီးမ ပြားနှောက်မှာထားလိုက်သည်) အရေးကြီးသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ချမှတ်သော ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေမှုမှာ အနည်းငယ်သာရှိသည်။

၀။ http://news.xinhuanet.com/english/world/2013-04/01/c_132276352.htm
 ၉။ <http://www.cpj.org/2012/08/-bangkok-august-20-2012--burma.php>
 ၁၀။ <http://blogs.wsj.com/searealtime/2013/02/13/myanmar-offers-3-month-visasto-journalists/>
 ၁၁။ <http://www.rfa.org/english/news/myanmar/visas-0142014153716.html>
 ၁၂။ <http://www.cpj.org/reports/2013/06/an-uneasy-homecoming-for-burmas-exile-media.php>
 ၁၃။ <https://www.hrw.org/news/2014/05/03/Burma-repression-marks-press-freedom-day>
 ၁၄။ https://ifex.rg/burma/2014/07/15/unity_journal_protest/
 ၁၅။ <https://www.lowyinterpreter.org/post/2014/07/30/Myanmar-chemical-weapons-Unity-Journal-case.aspx?COLLCC=966024244&>

အိမ်ခိုခင်း

ပထမအမျိုးသမီးသတင်းထောက်များကွန်ယက်ကိုပုံဖော်ခြင်း

ဂျာနယ်လစ်ဇင် သင်တန်းဆရာမ အပြင် ဗွီအိုအေ သတင်းဌာနအတွက် အလွတ်တန်းသတင်းထောက် တစ်ဦးလည်းဖြစ်သူ မအိမ်ခိုခင်းသည် လွန်ခဲ့သော ရှစ်နှစ်က သတင်းလိုက်ရင်း တာဝန်သိ နိုင်ငံသားတစ်ဦး ၏ အလုပ်ကို လုပ်ဆောင်မိ ၍ ဖမ်းဆီးထိမ်းသိန်းခံခဲ့ရသည်။

၂၀၀၈ နာဂစ်မုန်တိုင်းတိုက်ခတ်ချိန် မအိမ်ခိုခင်းသည် တရုတ်လူမျိုးများ နေထိုင်ရာဒေသများမှ မုန်တိုင်းကြောင့်လူနေမှု ဘဝပျက်သွားသောသူများ၏ သတင်းများရေး ခဲ့သည်။ နာဂစ်မုန်တိုင်းကြောင့် နိုင်ငံတကာ ရွှေ့ပြောင်းရာချထားရမှုများ မရှိပါ ဟု ထုတ်ပြန်သည့် စစ်အမိန့်ကို လျစ်လျူရှုကာ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးရေးအစီစဉ် နှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကြက်ခြေနီအဖွဲ့ ရုံးများသို့ ဒုက္ခသည်များကို ပို့ဆောင်ရန်ကြိုးစားမှုဖြင့် ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံခဲ့ရသည်။ ထိုကိစ္စဖြင့် ထောင်ဒဏ် နှစ် နှစ်ကျခံခဲ့ရပြီး ယခုအခါ သတင်းလုပ်ငန်းကို ပြန်လည်လုပ်ကိုင်နေကာ Yangon Press International အွန်လိုင်း မီဒီယာ အတွက် လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည်။

“ကျနော်တို့အတူအလုပ်လုပ်နေတဲ့ အမျိုးသမီး တွေအများကြီးပါ။ အမျိုးသားတွေနဲ့ ယှဉ်ရင် စိတ်ဝင်စားတဲ့ သတင်း (beat) တွေကိုရွေး ချယ်ပိုင်ခွင့်နည်းတယ်လို့ခံစားရတယ်။ အမျိုး သမီးတွေဟာပေးတဲ့တာဝန်ကိုလုပ်ရုံပဲ။ တစ်ခါတစ်လေမှာ ကျနော်တို့က ကိုယ့်စိတ်ဝင်စားမှုကိုမသိကြဘူး။ အဲဒီတော့ အယ်ဒီတာတွေက ဆုံးဖြတ်ပေးရတယ်” ဟု မအိမ်ခိုခင်းကပြောသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ဥပဒေများသည် အမျိုးသမီးများ အပေါ်ကန့်သတ် ချုပ်ချယ်မှုများရှိသည်ကို သူမအနေဖြင့်တွေ့ရှိသည်။ လက်တွေ့တွင် ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်မှုများသော ဥပဒေများသည် အမျိုးသမီးများကို နိမ့်ကျသော နေရာတွင် ထားသည်။ ယခုဥပဒေပြင်ဆင်မှုများအတွက် အဆိုပြုရန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများရှိသည်။

“ဥပဒေတစ်ရပ် အရဆိုရင် အမွေပြုကျင့်ခံရရင် ပြုကျင့်ခံရသူအမျိုးသမီးရဲ့ မိသားစုကို နွားတစ်ကောင် လျှော်ပေးရင် ရတယ်။ နွားတန်ဖိုးကကြီးတယ် ဒါကြောင့် ဒါကို လုံလောက်တဲ့လျှော်ကြေးအဖြစ်သတ်မှတ်တယ် ။ အမျိုးသမီးတစ်ယောက်ကို နွား တစ်ကောင်လျှော်ရင် အမွေပြုကျင့်လို့ရတယ်။ ဥပဒေတွေကိုအမျိုးသားများကရေးဆွဲပါတယ်။ အဲဒီဥပဒေတွေထဲမှာမနှစ်သက်စရာ သတ်မှတ် ပြဌာန်းချက်တွေကို အမျိုးသမီးတွေကတွေ့ရှိ

ကြပါတယ်။ နွားဥပဒေလိုခေါ်တယ်။ တရားမျှတမှုကို ပြင်းပယ်ထားတဲ့ ဒီဇုန်ဥပဒေနဲ့ ပါတ်သက်ပြီး အဖွဲ့တစ်ခုက စုပေါင်းလက်မှတ် ထိုးပြီး လွှတ်တော်ကိုတင်ထားတယ်။ တရားဥပဒေကိုက အမျိုးသမီးတွေ ကိုနှိမ်တဲ့ သဘာဝ ရှိတာကြောင့် အမျိုးသားတွေက အမျိုးသမီးတွေကို အလေးမထားတဲ့ နက်နက် ရိုင်းရိုင်းအမြစ်တွယ်နေတဲ့ ဘက်လိုက်မှု ကိုလည်းချက်ချင်းလက်ငင်း သတင်းခန်းမှာ ထင်ဟပ်တာပဲ”။

အိမ်ခိုခင်း
မြန်မာ့ဂျာနယ်လစ်ကွန်ယက် (MJN)
အမေရိကန်အသံ (VOA)

ခေါင်းဆောင်ပိုင်းအား အမျိုးသားများကိုသာ မီဒီယာပိုင်ရှင်များက ခန့်အပ်လိုကြသည်။ “အမျိုးသမီးများတွင် အရည်အချင်းကောင်းများ ရှိသော်လည်း မီဒီယာပိုင်ရှင်များက အားပေး အားမြှောက် မလုပ်ကြပါ။ လုပ်ရည်ကိုင်ရည် ရှိသော်လည်း ရာထူးနေရာတိုးမပေးပါ။ ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည့် နေရာတွင် ခန့်အပ် တာဝန်ပေးခံရသည်တိုင် အမှန်တစ်ကယ် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အများအားဖြင့် အမျိုးသားများကသာ ချမှတ်ပါသည်။ အမျိုးသမီးများက ထိုအခြေအနေကို စိတ်မကောင်းစွာနှင့် နောက်ဆုံးတွင်လက်ခံ လိုက်ကြရသည်။”

မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုတွင် အဖို ကြီးစိုးမှုသည် နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်းအမြစ်တွယ်နေသော ကြောင့် စွမ်းဆောင်ရည်ရှိသောအမျိုးသမီးများ ရှိသော်လည်း အမျိုးသားများသာ အလုပ်အ ကိုင်ကမ်းလှမ်းခြင်းခံရသည်။

အမျိုးသမီးသတင်းထောက်များအတွက် ခရီးသွားလာရေးနှင့် အာမခံမှုများ မရှိခြင်းသည် စနစ်မရှိခြင်းကြောင့်ဖြစ်ရသော ပြဿနာများ ဟု မအိမ်ခိုခင်းက ပြောဆိုသည်။

“အမျိုးသမီးတွေဟာ လစာရ သားဖွားခွင့်ကို တစ်လ ပဲရရှိပါတယ်။ ကိုယ်ဝန်ဆောင်ရင် အမျိုးသမီးတွေဟာ အလုပ်ကနားရပါတယ်။ ကလေးကြီးလာရင် တစ်ချို့အမျိုးသမီး တွေက အလုပ်ပြန်ဝင်ကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ တခါတလေ အလုပ်ပြန်ရဖို့ အခက်အခဲရှိတယ်။”

မြန်မာနိုင်ငံပထမဦးဆုံး သတင်းသမား အမျိုးသမီးကွန်ယက်ကို လူမှုစာမျက်နှာ ကွန်ယက်ပုံစံဖြင့် စတင်ပုံဖော်နေပြီး အတွေးအခေါ် အိုင်ဒီယာများ ဝေမျှရန် ပလက်ဖောင်းတစ်ခု ၏ အစဖြစ်သည်။ အလားအလာကောင်းရှိသော်လည်း အချိန်ယူရမည့် အကြောင်း မအိမ်ခိုခင်းက ပြောသည်။

“သတင်းလုပ်ငန်းထဲ ကိုဝင်ခါစကဆိုရင် လေ့ကျင့်သင်ကြားရေး အတွက် အခွင့်အရေးမရှိခဲ့ပါဘူး။ တိုင်းပြည်ကလည်း တံခါးပိတ်ထားတယ်။ အခွင့်အရေးတွေ ကန့်သတ်ထားပါတယ်။ အန္တရာယ်ကင်းအောင် ကုတ် နေရတဲ့ အနေအထားပါ။ အခုတော့ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ပဋိပက္ခဂရုပြုသတင်းရေးနည်း၊ ကျင့်ဝတ်နဲ့ အညီသတင်းရေးနည်း တွေကိုစတင်ကျင့်သုံး နေပါပြီ။ အမျိုးသမီးတွေအတွက် လေ့ကျင့် သင်ကြားရေး အခွင့်အရေးတန်းတူညီမျှလု နီးပါး အခုရှိပါတယ်။ အမျိုးသားဆရာတစ်ဦး ပို့ချတဲ့ Safety Training တစ်ခုကို ထိုင်းနိုင်ငံမှာ ကျနော်တက်ခဲ့ရပါတယ်။

အမျိုးသမီးသတင်းသမားများအား သူ၏ ဝေဖန်ထောက်ပြမှုမှာ ၎င်းတို့ ကိုယ်တိုင် အစဉ်အလာဂျင်ဒါ ကျား၊မ ရေးရာ ပုံစံခွက် ကို ထောက်ပံ့ အားပေးနေခြင်းဖြစ်သည်။ “လူချမ်းသာနဲ့ အိမ်ထောင်ကျမှ ဒါမှမဟုတ်အောင်မြင်မြင်ကျော်ကြားမှ အောင်မြင်တဲ့ အမျိုးသမီးတစ်ယောက်လို့ သတ်မှတ်ကြတာ။ တစ်ကယ်တော့ ဒီအပြင် အောင်မြင်မှုကို တစ်ခြားနည်းလမ်းတွေ နဲ့လည်း သတ်မှတ်ကြပါတယ် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ဆိုရင် မျက်နှာဖုံးသတင်း မှာအမြဲပါပါတယ်။ အိမ်မှု ကိစ္စတွေထိန်းသိမ်းနိုင်တယ်ဆိုတဲ့ အရည်အချင်းနဲ့လည်း အောင်မြင်မှုကို တိုင်းတာကြတယ်။ သူတို့ထင်မြင်ချက်တွေဟာ တန်ဖိုးထားခြင်းမခံရဘူး။”

“ဆုံးဖြတ်ချက်ချသူအဆင့်မှာ ကျား၊မ ရေးရာ မျှတမှုရှိမယ်။ အမျိုးသားများကလည်း အမျိုး သမီးအခွင့်အရေးလေးစားမယ်ဆိုရင် သတင်းခန်းတွေဟာ ပိုမိုကောင်းမွန်တဲ့ လုပ်ငန်းခွင် ဖြစ်လာမှာပါ။”

သုတေသန နည်းလမ်း

ဤသုတေသနကို ပုံစံတူနည်းလမ်းဖြင့် အဆင့်နှစ်ဆင့် ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ပထမအဆင့်ကို ရန်ကုန်တွင်အဓိကထားပြီး ၂၀၁၄ ခုနှစ် စက်တင်ဘာ-နိုဝင်ဘာလ၌ ပြုလုပ်၍ ဒုတိယအဆင့်ကို ဘားအံ (ကရင်ပြည်နယ်)၊ ကလေး (စစ်ကိုင်းတိုင်း) နှင့် တောင်ကြီး (ရှမ်းပြည်နယ်) တို့ကို အဓိကထားပြီး တိုင်းရင်းသားမီဒီယာများမှ ဖြေဆိုသူများလည်း ပါဝင်သည်။ ယင်းကို ၂၀၁၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာ-ဒီဇင်ဘာ တွင်ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

သုတေသနတွင် စစ်တမ်းဖြေဆိုသူ ၂၂၃ ဦးအပါအဝင် ဖြေဆိုသူ ၂၉၈ ဦးပါဝင်ကာ ထက်ဝက်ခန့်မှာ အမျိုးသမီးများဖြစ်သည်။

စာနယ်ဇင်းသမားများ၊ အကြီးတန်းတည်းဖြတ်သူများ၊ မီဒီယာမန်နေဂျာများနှင့် မီဒီယာအဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ အား မေးမြန်းထားသော အင်တာဗျူး ၂၂ ခုကို ရန်ကုန်၊ ဘားအံ၊ ကလေးနှင့် တောင်ကြီးတို့၌ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ အင်တာဗျူးများကို မေးသူဖြေဆိုသူများအား ဆိုင်းဆိုင် ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး စစ်တမ်းမေးခွန်းပုံစံအကြောင်းအရာရှုထောင့်ပေါင်း စုံ ပါဝင်ခဲ့ကာ ကြာချိန်မှာ ၁ နာရီခွဲကျော် ဖြစ်သည်။

ဦးတည်အုပ်စု ဆွေးနွေးခြင်း (FDGs) ဆယ်အုပ်စုရှိရာ ရန်ကုန်၊ ဘားအံ၊ ကလေးနှင့် တောင်ကြီးမြို့တို့ရှိ ပုံနှိပ်၊ အသံလွှင့်နှင့် အွန်လိုင်းမီဒီယာများကို ကိုယ်စားပြုသော အကြီးတန်းနှင့် အငယ်တန်း အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး စာနယ်ဇင်းသမားများ တက်ရောက်ကြသည်။

အချက်အလက်များ နှိုင်းယှဉ်ရန် အဓိကခြောက်နေရာအား ပစ်မှတ်ထားပြီး စံချိန်စိစစ်တကျ စီစဉ်ထားသော မေးခွန်းပုံစံများကို အသုံးပြုခဲ့သည်။ သုတေသနစစ်တမ်းသည် မြန်မာ့မီဒီယာလက်ရှိအခြေအနေကို အကဲဖြတ်သည့်အပြင် အမျိုးသားအမျိုးသမီးတန်းတူ အခွင့်အရေးရှိသော မီဒီယာအဖြစ် မြှင့်တင်ရန် လိုအပ်သည်များ လေ့လာရန် ရည်ရွယ်၍ ပုံစံဆွဲထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဒုတိယအဆင့်တွင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများမှ ထုတ်ဝေသော မီဒီယာသုတေသန နယ်ပယ်တစ်ခု တပ်တိုးလာသည်။

မူရင်းမေးခွန်းပုံစံများကို အင်္ဂလိပ်လိုရေးပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင် အသုံးများသော မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုခဲ့သည်။ မေးခွန်းပုံစံများကို အသက်၊ ဘာသာ၊ တိုင်းရင်းသားနေကပ်ခံ ကွဲပြားသော အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားများထံ ဖြန့်ဝေပေးခဲ့သည်။ သူတို့ကိုယ်စားပြုသော မီဒီယာတိုက်များမှာလည်း အရွယ်အစားနှင့် ဦးတည်ချက်ကွဲပြားကြသည်။

စစ်တမ်းမေးခွန်းများအား မီဒီယာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် မီဒီယာအကြောင်းအရာများတွင် ယောက်ျားမိန်းမတန်းတူ အခွင့်အရေးတိုးမြှင့်ပေးသည့် UNESCO ဂျင်ဒါကျား၊မ ရေးရာ သိမြင်နားလည်ခံစားနိုင်စွမ်း၊ ဂရုပြုနိုင်စွမ်းအညွှန်းများ^{၁၆}နှင့် အညီရေးဆွဲထားခြင်းဖြစ်သည်။

ဤစစ်တမ်းကို အောက်ပါအဓိက သုတေသနမေးခွန်းများအတွက် အဖြေရရန် စီစဉ်ရေးဆွဲထားခြင်းဖြစ်သည်။

ရိတ်ပုံ - တောင်ကြီး

- ၁။ မြန်မာ့မီဒီယာလုပ်ငန်းတွင် ကျား၊မ ကိုယ်စားပြုခြင်း ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ ယခုဖြစ်ပေါ်နေသည့်များနှင့် လတ်တလော အပြောင်းအလဲများကို ပြောပါ။
 - ၂။ မီဒီယာလုပ်ငန်းရှိ ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည့် အခန်းကဏ္ဍတွင် အမျိုးသမီးများပါဝင်မှု မည်သည့်အတိုင်းတာအထိ ရှိသနည်း။
 - ၃။ မီဒီယာတိုက်များ၏ လမ်းညွှန်မှုများနှင့် ခေါင်းကြီးပိုင်းဆိုင်ရာ မူများထဲတွင် ကျား၊မ ရေးရာမည်သို့ထင်ဟပ်သနည်း။ ၎င်းတို့သည် တစ်နည်းနည်းနှင့် အမျိုးသားရေးမူဝါဒ သို့မဟုတ် ဦးစားပေးတို့နှင့် ဆက်စပ်နေပါသလား။
 - ၄။ မီဒီယာတိုက်များ၏ လမ်းညွှန်မှုများနှင့် ခေါင်းကြီးပိုင်းဆိုင်ရာ မူများထဲတွင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးကွဲပြားမှုသည် မည်သို့ ထင်ဟပ်နေသနည်း။ ၎င်းတို့သည် တစ်နည်းနည်းနှင့် အမျိုးသားရေးမူဝါဒ သို့မဟုတ် ဦးစားပေးတို့နှင့် ဆက်စပ်နေပါသလား။
 - ၅။ မီဒီယာအသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းတွင် အမျိုးသမီးများတွေ့ရသော အခက်အခဲများမှာ အဘယ်နည်း။ သူတို့ ယင်းအခက်အခဲများကို မည်သို့ကျော်ဖြတ်ကြသနည်း။
- စစ်တမ်းက ခြုံငုံမိသော နယ်ပယ်များမှာ-
- ၁။ ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည့် အခန်းကဏ္ဍတွင် အမျိုးသမီးများပါဝင်ခြင်း အပါအဝင် မီဒီယာတိုက်များတွင် အမျိုးသမီးများ၏ကိုယ်စားပြုမှု
 - ၂။ အလုပ်နှင့် အလုပ်ခွင်အခြေအနေတွင် ယောက်ျားမိန်းမတန်းတူ အခွင့်အရေးရမှု
 - ၃။ အလုပ်ခန့်ခြင်းနှင့် မူဝါဒများ၏ စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များ
 - ၄။ အမျိုးသမီးစာနယ်ဇင်းသမားများ၏လေ့ကျင့်ရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု
 - ၅။ မီဒီယာဆက်နွယ်လုပ်ငန်းများ နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများထဲတွင် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်မှု
 - ၆။ အမျိုးသမီးများအတွက် ရည်ရွယ်သော အမျိုးသမီးများ၏ သရုပ်ဖော်မှုနှင့် အကြောင်းအရာ
 - ၇။ ကျား၊မရေးရာ ရှုထောင့်မှ တိုင်းရင်းသားမီဒီယာ စိန်ခေါ်မှုများ

၁၆။ <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/crosscutting-priorities/gender-and-media/gender-sensitive-indicators-in-media/>

အဓိက တွေ့ရှိချက်များ

■ ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာအခန်းကဏ္ဍတွင် အမျိုးသမီးများပါဝင်မှုနှင့် အမျိုးသမီးများကိုကိုယ်စားပြုမှု

သုတေသနသည် မြန်မာ့ မီဒီယာလုပ်ငန်းတွင် အရေအတွက်အရ အမျိုးသမီးများ ကိုယ်စားပြုမှုများပြားကြောင်း ဖော်ပြသည်။ အုပ်စု ဆွေးနွေးခြင်းကဖော်ပြသည်မှာ နိုင်ငံရေးအပြောင်းအလဲများကြောင့် ၂၀၁၀ နောက်ပိုင်းတွင် အမျိုးသမီးစာနယ်ဇင်းသမားများ ပိုများလာသည်ဟု ဖော်ပြသည်။ စစ်အစိုးရအုပ်ချုပ်စဉ်ကစာနယ်ဇင်းသမား များ ကိုဖမ်းဆီးခြင်းအဖြစ်များပြီး အမျိုးသမီးများသည် အကာအကွယ်ယူပြီး အိမ်မှာနေရမည်ဟူသော အတွေးမှာ ပိုတွင်ကျယ်ခဲ့သည်။

အောင်မြင်ကျော်ကြားသော အမျိုးသမီးစီမံခန့်ခွဲသူ အနည်းစုရှိသော်လည်း အမျိုးသမီးတော်တော်များများမှာ သတင်းထောက်များ၊ သတိမှတ်ထားသော သတင်းဆောင်းပါး အကြောင်းအရာတစ်ခုတည်းကို ရေးသူများ၊ ရုပ်မြင်သံကြားသတင်းကြေညာသူများ၊ အစီအစဉ်ကြေညာသူများနှင့် စားပွဲထိုင်တည်းဖြတ်များ ဟူသော ရာထူးနိမ့်ပြီး အလယ်အလတ်အဆင့် နေရာများတွင်သာ ရှိကြသည်။ ရာထူးမြင့်သော နေရာများတွင် လုပ်ကိုင်သော အမျိုးသမီးများမှာ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားမီဒီယာများတွင် သို့မဟုတ် မိသားစုအဆက်အသွယ်ရှိ၍ လုပ်ကိုင်သူများ ဖြစ်ကြသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ပညာတတ်များ၊ အလုပ်အကိုင်အတွေ့အကြုံများစွာ ရှိသူများ ဖြစ်ပြီး စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကြံ့ခိုင်သူများ ဖြစ်ကြသည်။

ရန်ကုန်၌ဆိုလျှင် မီဒီယာအဖွဲ့အစည်းများမှ ၂၅-၅၀% သော အကြီးတန်းတည်းဖြတ်ရာထူးများမှာ အမျိုးသမီးများဖြစ်သည်ဟု စစ်တမ်းဖြေဆိုသူ တစ်ဝက်ကဆိုသည်။ ရန်ကုန်ပြင်ပနေရာများမှာမူ ၁၀% အောက်နည်းသော အကြီးတန်းတည်းဖြတ်ရာထူးများမှာ အမျိုးသမီးများဖြစ်သည်ဟု စစ်တမ်းဖြေဆိုသူ တစ်ဝက်ကဆိုသည်။ ဖြေဆိုသူများထဲက ၈% ကသာ အကြီးတန်းတည်းဖြတ်ရာထူး၏ ၂၅-၅၀% မှာ အမျိုးသမီးများဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။

တိုင်းနှင့်ပြည်နယ်များတွင် အမျိုးသမီးများကို လိုအပ်သော အခွင့်အာဏာပေးလျှင် အကြီးတန်းရာထူးများကို ထမ်းဆောင်နိုင်သည် ဟု ဖြေဆိုသူအများစုက ဆိုကြသည်။ သို့သော်အမျိုးသမီးများသည် စွမ်းဆောင်နိုင်ရည်ကို ပြုရန် ယောက်ျားများထက် နှစ်ဆပို၍ အလုပ်လုပ်ရမည်ဟု ဖြေဆိုသူ တစ်ချို့ကဆိုသည်။ တစ်ချို့ကမူ အမျိုးသမီးခေါင်းဆောင်များသည် အတွေ့အကြုံမရှိခြင်းနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏လေးစားမှုပေးခြင်းနည်းပါးသောကြောင့်အမျိုးသား များလောက် အရည်အသွေးမပြည့်မီဟု ထောက်ပြကြသည်။ တွေ့ရှိချက်များအရ မြန်မာ့မီဒီယာတွင် ခေါင်းဆောင်ပိုင်းအမျိုး သမီးများအတွက် အမျိုးသမီးများအပေါ် နှိမ်သည့် အတွေးအမြင်များသည် အဓိကစိန်ခေါ်မှုဖြစ်လေသည်။

ကရင်ပြည်နယ်အဖွဲ့ရလဒ်များကပြသည်မှာ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားသော နေရာများတွင် နိုင်ငံရေးမတည်ငြိမ်မှုများကြောင့် သမီးများမီဒီယာ လောကထဲဝင်မည်ကို မိဘများက အပြင်းအထန်ဆန့်ကျင်ကြသည်။ အခြားအခက်အခဲတစ်ခုမှာ မလုံခြုံသော လမ်းများပင်။ ထိုအခက်အခဲကြောင့် အမျိုးသမီးစာနယ်ဇင်းသမားများ

အလုပ်တာဝန်ကြောင့် ခရီးထွက်ရာတွင် မလွယ်ကူပေ။

■ အလုပ်ခွင်အခြေအနေများတွင် ကျားမရေးရာ တရားမျှတမှု တရားမျှတမှုအမြင့်ဆုံးအဆင့်မှာ သတင်းယူသည့်နယ်ပယ်ဖြန့် ဝေမှုတွင်တွေ့ရှိရသည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် ဘီ ဟုခေါ်သည်။ ရန်ကုန်အခြေစိုက် ပါဝင်ဖြေကြားသူ အမျိုးသမီး ဆယ်ဦးအနက်မှ ခုနစ်ဦးက ပဋိပက္ခ၊ ငွေရေးကြေးရေး၊ လူ့အခွင့်အရေး၊ ကုန်သွယ်ရေးနှင့်နိုင်ငံရေးစသည့် မျက်နှာဖုံးသတင်းများအတွက် ညီမျှသော အခွင့်အလမ်းများ အပါအဝင် သူတို့၏ (ဘီ)နေရာကို ရွေးချယ်နိုင်သည်ဟုသဘော တူညီကြသည်။ ပါဝင်ဖြေကြားသူအမျိုးသားအများစုကလည်း သူတို့ (ဘီ) နေရာကိုရွေးချယ်နိုင်သည်ဟုခံစားကြသည်။

ရန်ကုန်ပြင်ပတွင်လေ့လာချက်တွင်ပါဝင်ဖြေကြားသူများကမူ အနည်းငယ်ကွဲပြားသောရုပ်ပုံကိုခြယ်သသည်။ ပါဝင်ဖြေကြားသူ ဆယ်ဦးတွင် သုံးဦးကသာ အမျိုးသမီးများ သည် သူတို့ (ဘီ) နေရာရွေးချယ်ခွင့်ကို ပိုမိုရရှိသည်ဟု ပြောဆိုသည်။

အမျိုးသမီးများရရှိသော ထိပ်တန်းနေရာများမှာ ဘဝနေထိုင်မှုပုံစံ နှင့် ကျားမရေးရာ၊ လူ့အခွင့်အရေး၊ ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေးန ယ်ပယ်များတွင်ဖြစ်သည်။ သိပ္ပံနှင့်နည်းပညာကဏ္ဍများတွင် အမျိုးသမီးများမတွေ့ရသကဲ့သို့ အားကစားတွင်လည်း မတွေ့ရပေ။ ယင်းတို့ကိုအမျိုးသားများ၏ စားကျက်တစ်ခုအဖြစ် ထင်မြင်ယူဆပြီး၊ လေ့လာချက်တွင်ပါဝင်သူတစ်ဦးမျှ ပင်တိုင်ဆောင်းပါးရှင် (သို့မဟုတ်) ဆန်းစစ်သူမဟုတ်ကြပေ။

ပဋိပက္ခနယ်မြေများတွင် လုပ်ကိုင်သော အမျိုးသမီးဂျာနယ်လစ် များကို လုံခြုံရေးအကြောင်းပြချက်ကြောင့် မီဒီယာတိုက်များက ပဋိပက္ခ၊ စစ်ပွဲတို့နှင့်ပတ်သက်သော သတင်းများကိုရယူရန် ခွင့်မပြုပေ။ အချို့အမျိုးသမီးဂျာနယ်လစ်များကမူ သတင်းရရှိရန်အတွက် အန္တရာယ်များကိုရင်ဆိုင်နေကြဆဲဖြစ်သ သည်ဟု ပြောဆိုသည်။ အမျိုးသမီးများကို သတင်းအချက်အလက် လက်လှမ်းမီမှု အကန့်အသတ်ဖြစ်စေသည့် ကျားမရေးရာ တရားသေအမြင်များ ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် အကျင့် စာရိတ္တကိုထိခိုက်နိုင်သဖြင့် အမျိုးသမီးများသည် ညအခါတွင် အပြင်မထွက်သင့်၊ သူစိမ်းအမျိုးသား တစ်ဦးဖြင့် စကားထိုင်ပြောခြင်းမပြုသင့်တို့ ဖြစ်သည်။

ဒေသတွင်းတွင် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးဆိုးရွားခြင်းက ဂျာနယ်လစ်အားလုံးအတွက် အထူးသဖြင့်အမျိုးသမီး ဂျာနယ်လစ်များအတွက် ပြင်းထန်သော စိန်ခေါ်မှုတစ်ခုဖြစ်သည်။ လူသုံးများသော ပို့ဆောင်ရေးစနစ်မှာ မော်တော်ဆိုင်ကယ်ဖြစ်သည်။ လူသူအရောက်အပေါက်နည်းပြ ဝီးဝေးလံသောနေရာများသို့ သွားရောက်ရသောအခါ အမျိုးသမီးများအတွက် မလုံခြုံစွာစားရစေသည်။

သတင်းမီဒီယာကဏ္ဍတွင် အမျိုးသမီးများသည် အရေအတွက်အားဖြင့် အားကောင်းစွာ ကိုယ်စားပြု ပါဝင်နေကြသည်ဟု လေ့လာချက်ကဆိုသည်။ သို့သော် ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည့်အဆင့်တွင် အမျိုးသားများ သိသာထင်ရှားစွာ လွှမ်းမိုးသည့် မီဒီယာအဖွဲ့အစည်းများ ကျန်ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ မီဒီယာအဖွဲ့အစည်းများတွင် ဆုံးဖြတ်ချ

ပြန်မာနိုင်ငံတွင် ကွန်ပျူတာရေးဒီဇိုများမိတ်ဆက်လာထောပည်ဖြစ်သည့် အလျှောက် သင်တန်းများလည်း တစ်နိုင်လုံးတွင်ပြုလုပ်နေကြသည်။
ခါတ်ပုံ- ပတ်ထရု ကိုဒင်/ ဖိုပိုဒီမာအင်စတီကျု။

ရန်ကုန်မြို့၊ ကားအသွားအလာများအကြောင်းကို အင်တာဗျူးနေသော မြန်မာ့ သတင်းပညာသိပ္ပံမှ ဆရာမ အေးအေးဇင် ဝါတ်ပုံ- ပက်ထရာ ကိုဒင် / ဖိုယိုမီဒီယာအင်စတီကျု။

တရားမျှတကြောင်းကို “ကျွန်မတို့ရနိုင်တဲ့နေရာအားလုံးက ဒါပဲမို့ ဒီစာမျက်နှာတွေကိုကာကွယ်ထားရမယ်” ဟု ပြောသည်။

တရားမျှတမှုကိုတိုင်းတာနိုင်သည့် အခြားအညွှန်းကောင်းတစ်ခုမှာ အခကြေးငွေနှင့်အကျိုးအမြတ်များဖြစ်သည်။ တူညီသော အလုပ်အတွက် တူညီသော လုပ်ခမရရှိကြပါ ဟုအမျိုးသမီးသုံးပုံ နှစ်ပုံကပြောသည်။ ဂျာနယ်လစ်အများစုမှာ တစ်လလျှင် ဒေါ် လာ၁၀၀ထက်နည်းသောဝင်ငွေကိုသာရရှိကြသည်ကို စဉ်းစားလျှင်၊ အမျိုးသမီးဂျာနယ်လစ်များအတွက် လုပ်ခပေးမှု စနစ်မှာအထူးနည်းပါးလှကြောင်း ညွှန်ပြနေသည်။

အုပ်စုတွင်ပါဝင်သူတစ်ဦးက အမျိုးသားဝန်ထမ်းများသည် အမျိုးသမီးဝန်ထမ်းများထက် ပိုကောင်းသော (သာလွန်သော) ဝန်ထမ်းများဖြစ်သည် ဟုယုံကြည်ကြပြီး တူညီသော အလုပ်ပမာဏအတွက် အမျိုးသားများက လုပ်ခပိုမိုရရှိခြင်းကို လူမှုရေးအားဖြင့်လက်ခံထားကြသည်ဟုပြောဆိုသည်။

ပါဝင်သူများ၏ ထက်ဝက်ကျော်မှာ လုပ်ငန်းခွင်တွင် တရားမျှတမှုကိုမြှင့်တင်ရန်အတွက် မီဒီယာအဖွဲ့အစည်းများတွင် ကျားမရေးရာပေါ်လစီ ကို မိတ်ဆက်ပေးရန်နှင့် ရှိပြီးနေရာများတွင်လည်း ထိုပေါ်လစီများကို ပိုမိုအားဖြည့်စေလိုကြောင်း တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်း၊ ပါဝင်သူအမျိုးသားထက်ဝက်ခန့်က သတင်းမီဒီယာလောကတွင် အမျိုးသမီးများသည် ကျားမရေးရာ တန်းတူညီမျှမှုကို ရရှိပြီးဖြစ်သောကြောင့် နိုင်ငံအဆင့် (သို့မဟုတ်) အဖွဲ့အစည်းအဆင့် ပေါ်လစီများမိတ်ဆက်ရန်နှင့် လက်တွေ့ ကျင့်သုံးရန် မလိုအပ်ဟုခံစားမိခဲ့ကြသည်။ မီဒီယာတိုက်အများစုမှာ လိင်မှုဆိုင်ရာအလွဲသုံးစားပြုမှုအတွက် ချမှတ်ထားသောမူဝါဒများမရှိသော်လည်း ထိုအကြောင်းအရာများကို ကာကွယ်ပြီးဖြစ်သည့် ကျင့်ဝတ်ဆိုင် ရာမူဝါဒများရှိသည်။

က်ချသည့်လုပ်ငန်းစဉ်များအပါအဝင်အမျိုးသမီးများပြောရေးဆို ခွင့်အားကောင်းသောနေရာသည် ယေဘုယျအားဖြင့်ပျော့ပြော င်းသော(သို့မဟုတ်)အမျိုးသမီးစာဖတ်သူပရိသတ်များကိုရည် ညွှန်းသောအပိုင်းကဏ္ဍများသာဖြစ်သည်ဟုယူဆကြသည်။

ယေဘုယျသဘောတူညီကြသည်မှာ အမျိုးသမီးအများအပြား ပါဝင်သည့် အဖွဲ့အစည်းများတွင်ဖြစ်စေ၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည့် အဆင့်တွင် အမျိုးသမီးများပါဝင်နေသည်ပင်ဖြစ်စေ၊ မီဒီယာတွင်ရွေးချယ်ဖော်ပြသည့် အရာများတွင်အမျိုးသမီးများ လွှမ်းမိုးနိုင်မှုမှာ အနည်းဆုံးသာဖြစ်သည်ဟု၏။ တနည်းအားဖြင့် ချဉ်းကပ်ပုံကွဲပြားကာ ကျားမရေးရာနှင့်ကွဲပြားမှုများကိုဆောင်ရွက် မှုတိုင်းတွင်ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းကို ဦးတည်အကူအညီ ပေးနေသော ရန်ကုန်အုပ်စု၊ မန္တလေးမီဒီယာအုပ်စုစသည့် အဖွဲ့အစည်းများလည်းရှိသည်။

ကျားမရေးရာ (သို့မဟုတ်) အမျိုးသမီးနှင့်ဆိုင်သောခေါင်းစဉ် များအတွက် ရည်ညွှန်းသောစာမျက်နှာများမှာ အမျိုးသမီးများ၏ နေရာ(စားကျက်)ဖြစ်သည်ဟု အုပ်စုဆွေးနွေးခြင်းတွင် ပါဝင်ကြသော အမျိုးသမီး ဂျာနယ်လစ်အချို့က ပြောကြားသည်။ သူတို့ထံမှ အများအပြားကသည်နေရာကို အမျိုးသားများကိုပေး မှုရှိ နောက်တွင် သည်ဟုပွင့်ပွင့်လင်းလင်းဆိုကြပြီးသူတို့ဆုံးဖြ တ်ချက်ချသည့်ပါဝါရသည့်နေရာသည်ထိုနေရာသာရှိသည့်အတွ က် ထိုနေရာများကို အမျိုးသားဂျာနယ်လစ်များ ဝင်ရောက်ကျူး ဧ ကျော်ခြင်းကိုခွင့်မပြုနိုင်ပါဟုကြေညာကြသည်။ ပါဝင်သူတစ်ဦးက အမျိုးသမီးများသည် သူတို့ပိုင်ဆိုင်လွှမ်းမိုးနိုင်သည့် သေးငယ်သောနေရာကို ကာကွယ်ခြင်းသည်

သတင်းစာဂျာနယ်တိုက်များတွင် ကျားမကွဲပြားမှုနှင့်ကျားမရေး ရာတရားမျှတမှုအတွက်အကူအညီရမှုအတွက်မူ အမျိုးသား ၁၀ဦးအနက် ၅ဦးက အမျိုးသမီးများပိုမို အဆင်ပြေကျွမ်းဝင်သည့် အလုပ်ခန့်ထားရေးမူဝါဒများနှင့် လက်တွေ့ ကျင့်သုံးမှုများပိုမိုရှိရန် အရေးကြီးသည်ဟုထင်မြင်ယူ ဆချိန်တွင် အမျိုးသမီး ၁၀ဦးတွင် ၄ဦးက မီဒီယာအဖွဲ့အစည်း၌ အဆင့်တိုင်းတွင် ကျားမရေးရာနားလည်ခံစားနိုင်သောအမျိုး သားများ ပိုမိုရှိလာသင့်သည်ဟု ထင်မြင်ကြသည်။ ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ လေးပုံတစ်ပုံခန့်က ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည့်အဆင့်တွင် အမျိုးသမီးများပိုမိုပါဝင်လာရန် အရေးကြီးကြောင်း ယူဆကြသည်။

■ မူဝါဒများနှင့် အလုပ်ခန့်ထားရေးစည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များ ယနေ့ အချိန်တွင် အလုပ်အကိုင်ခန့်ထားရာတွင် ကျားမခွဲခြားမှု အနည်းငယ်ရှိနေပြီး အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးနှစ်ဦးလုံးအတွက် တူညီသောအခွင့်အရေးရှိနေသည်ဟုထင်ရသည်။ သို့သော် တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်း တွေ့ကြုံရသော ဥပမာများမှာ အချို့မီဒီယာအဖွဲ့အစည်းများသည် အမျိုးသမီးများအတွက် အသက်၊ အိမ်ထောင်ရေးအခြေအနေနှင့် ကိုးကွယ်ရာသာသာ^{၁၇}

၁၇။ ၎င်း တို့၏ အမျိုးသမီးဝန်ထမ်းများသည် အသက် ၃၅ နှစ် နှင့်အထက်ဖြစ်ရမည်ဖြစ်ပြီး အိမ်ထောင်ရှိကာ ငဒ္ဒဘာသာဝင်လည်းဖြစ်ရမည်ဟု မြဝတီရုပ်သံမှ သတ်မှတ်ထားသည်။

မြန်မာ့အလင်းစာပေဌာန

မေသကြိန်ဟိန် တရားမျှတမှုအတွက်ရုန်းကန်ခြင်းနှင့် အမှန်တရားကိုဖော်ထုတ်ခြင်း

တရားမျှတမှုနှင့်အမှန်တရားအတွက် နှစ်နှစ်ဆယ်ကျော် တိုက်ခွဲရသည်။ အမြဲမပြတ်နှောက်ယှက်ခြိမ်းခြောက်မှုများဖမ်းဆီးမှုများအားရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။

■ ဂျာနယ်လစ်အလုပ် စတင်လုပ်စဉ် လူအများကသူမအလုပ်အကိုင်ကို မေးခွန်းထုတ်ခဲ့သည်။ “အမျိုးသမီးတစ်ယောက်က စိတ်ဝင်စားစရာ ဆောင်းပါးတွေ ဘယ်လိုရေးနိုင်မှာလဲ။ ဒါကပဲ လုပ်နိုင်တယ်ဆိုတာပြသဖို့ ကြိုးစား အောင်တွန်းအားပေးခဲ့တယ်။ နောက်ဆုံး ကျွန်မရဲ့စွမ်းဆောင်နိုင်မှုကိုအသိအမှတ်ပြု ခဲ့ကြရတယ်။”

၂၀၀၇ ဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းတော်ကြီးများနှင့် နိုင်ငံရေးတက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ ဦးဆောင်သော ရွှေဝါရောင်တော်လှန်ရေး ဓါတ်ပုံများကို ရိုက်ကူးခဲ့၍ ၅ နာရီကြာဖမ်းဆီး ခံခဲ့ရသည်။ သတင်းလုပ်ငန်းသုံးကရိယာများ ကို ကာကွယ်ရန် အစွမ်းကုန် ကြိုးစားခဲ့ သော်လည်း အာဏာပိုင်များက ဆန္ဒပြမှု ကိုရိုက်ကူးထားသော ဖလင်များကိုသိမ်းယူ ခဲ့သည်။ အလုပ်ရှင် မြန်မာ့နေစီးပွားရေး မဂ္ဂဇင်းမှ သူမကိုအလုပ်ဖြုတ်ရန် ဖိအားပေးခံခဲ့ရသည်။ သို့သော်ရောဂါဝတီနှင့် ဗိုအိုအေ တို့ဆီသို့ အမည်အမျိုးမျိုးနှင့်သတင်း များဆက်လက်ပေးပို့ခဲ့သည်။ သူမ၏အားထုတ်မှု ကို နိုင်ငံတကာတွင်အသိအမှတ်ပြုခံခဲ့ရပြီး ဝါရှင်တန်အင်တာနေရှင်နယ်စင်တာအေဘွမ် ဂျာနယ်လစ်မှ ၂၀၀၇ ခုနှစ် သူရဲကောင်းဆု ကိုချီးမြှင့်ခဲ့သည်။

နှောက်ယှက်ခြိမ်းခြောက်မှုများ၊ ဖမ်းဆီးမှုများ ရှိနေသည့်ကြားမှပင် မေသကြိန်ဟိန်သည် သတ္တိရှိစွာ၊ ဇွဲကောင်းစွာဖြင့်နှစ်ပေါင်းများစွာ လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ ဂျာနယ်လစ်အဖြစ် ၁၉၉၃ခုနှစ်တွင်စတင်လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က ဂျာနယ်လစ်များအတွက်သင်တန်း များမရှိပေ။ သို့သော် လူထုဦးစိန်ဝင်း၊ ဆရာနတ်နွယ် အစရှိသော သတင်းထောက်ကြီး များထံမှ လေ့လာသင်ယူ ခဲ့သည်။ ဘီဘီစီသတင်းများနားထောင်ခြင်း၊ အရေးအသားကျွမ်းကျင်အောင်လေ့ကျင့်ခြင်း တို့ဖြင့် ကိုယ်တိုင်လေ့လာမှုများလုပ်ခဲ့သည်။

၁၉၉၈ခုနှစ်တွင် မွေးမြူရေးနှင့်ရေလုပ်ငန်း ဝန်ကြီးဌာနမှ ရွှေပုဇွန်မဂ္ဂဇင်းတွင် အယ်ဒီတာချုပ် အဖြစ်လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ လူအခွင့်အရေးနှင့် တရားမျှတမှု

ကိုတောင်းဆိုသော ဆောင်းပါးများကို ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ငှက်တုပ်ကွေးရှာဖွေတွေ့ရှိမှုကို ရေးသားခဲ့သော်လည်း ဌာနဆိုင်ရာများက သေစေနိုင်သောပိုင်းရပ်စ်သည် ဤနိုင်ငံတွင်မရှိကြောင်း ချေပခဲ့ကြသည်။ မေ၏ကြိုးစားအားထုတ်နှင့် (WHO) အပါအဝင် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့ များမှ ဖိအား ကြောင့် အစိုးရကို ဝိုင်းရပ်ပိုးတွေ့ရှိကြောင်း ဝန်ခံရန်ဖိအားပေးနိုင်ခဲ့သည်။ ရလဒ်အဖြစ် မေ၏အမည်ကို အစိုးရ၏ ဘလက်လစ် စာရင်းတွင်ထည့်သွင်းခံခဲ့ရသည်။

မေသကြိန်ဟိန်
Myitmakha News Agency

၂၀၀၄ခုနှစ်ကတည်းက အမည်အမျိုးမျိုး အသုံးပြု၍ အလွတ်တန်းဂျာနယ်လစ် အဖြစ်လုပ်ကိုင်ခဲ့သည့် သူမကို အစိုးရသည် ခြိမ်းခြောက်ရန်ကြိုးစားခဲ့သည်သာမက နေ့စဉ်လုပ်ငန်းခွင် တွင် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ နှောက်ယှက်မှုများရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ အချို့မှာ သတင်းရင်းမြစ်များမှဖြစ်သည်။ တယ်လီဖုန်းမှတစ်ဆင့် အင်တာဗျူး တစ်ခုပြုလုပ်ရန် ချိန်းဆိုမှုတစ်ခုတွင် သူမ၏အသံသည် ချစ်စရာကောင်းကြောင်း၊ သူမလည်းချစ်စရာကောင်းမည်ထင်ကြောင်း ဟုအပြောခံခဲ့ရသည်။ “အမျိုးသမီးများ အပေါ် အကြမ်းဖက်မှုလျော့ချရေး နဲ့ပတ်သက်ပြီး တချို့သော အန္တရာယ်ရှိတဲ့ ဓလေ့ထုံးစံတွေ၊ ရိုးရာတွေကို ပြောင်းလဲရ လိမ့်မယ်။ ဥပဒေတွေ၊ မူဝါဒတွေလည်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲဖို့ လိုတယ်။ ဒါပေမဲ့ လူတွေရဲ့ စိတ်သဘောထားကို မပြောင်းနိုင်ရင် ဥပဒေတွေပေါ်လစီတွေ ပြောင်းရုံနဲ့အလုပ်မဖြစ်ဘူး။”

၂၀၀၇ခုနှစ်တွင် ဝါရှင်တန်အခြေစိုက် နိုင်ငံတကာဂျာနယ်လစ်များဗဟိုမှ နိုင်ငံတကာဂျာနယ်လစ်သူရဲကောင်းဆုကို ချီးမြှင့်ခြင်းခံခဲ့ရသည်။ ဆုမှရရှိသော ငွေကြေးများကို မြစ်မခ မီဒီယာအုပ်စုတွင် ၂၀၀၈ခုနှစ်တွင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခဲ့သည်။ အစပိုင်းတွင် အရင်းအနှီးမရှိသော်လည်း ၂၀၁၁ခုနှစ်တွင် သတင်းအေဂျင်စီတစ်ခု အနေဖြင့်မှတ်ပုံတင်နိုင်ခဲ့သည်။ အင်တာနယ်ရှင် ကျေးဇူးဖြင့် မြစ်မခသည် မြောက်ပိုင်းတွင်ကချင်၊ အရှေ့ပိုင်းတွင်ရှမ်း၊ မွန်နှင့်ကရင်ပြည်နယ်၊ အနောက်ပိုင်းတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်တို့၌ ဒေသခံသတင်း ထောက်များခန့်ထားနိုင်ခဲ့သည်။

ထိုပြည်နယ်များမှသတင်းများကို အေဂျင်စီ၏ ကြိုတင်မှာယူသူများထံသို့ပေး ပို့ရသည်။ စုစုပေါင်း နေ့စဉ်သတင်းစာနှင့် အပတ်စဉ်ဂျာနယ် (၃၆) ခုရှိသည်။ အမျိုးသမီး စေတနာ့ဝန်ထမ်းများလည်း ခန့်ထားသည်။ သူမက “အမျိုးသမီးဂျာနယ် လစ်တွေကဆောင်းပါးရေးရင်ဦးနှောက်ကော နှလုံးသားကိုပါသုံးပြီး ရေးတယ်။ အမျိုးသမီးတွေက အမျိုးသားဂျာနယ်လစ် တွေထက်ပိုပြီး အသေးစိတ်သတင်းတွေ ရတယ်။ ပြီးတော့ အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်ခြင်းနဲ့ဆိုင်တဲ့ သတင်းတွေလည်းရတတ်တယ်။” ဟုပြောသည်။

မြစ်မခမီဒီယာအုပ်စုအနေဖြင့် ရန်ကုန်နှင့် အခြားဒေသများတွင် လူငယ်များအတွက် အခြေခံဂျာနယ်လစ်သင်တန်းကို အခမဲ့ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ အဓိကရည်မှန်းချက်မှာ မျှတ၍ အရည်အချင်းရှိသော သတင်းထောက်များ ပေါ်ထွက်လာ စေရေးနှင့် အမျိုးမျိုးသော တိုင်းရင်းသား များမှ လူအများကို ထိုဒေသများရှိလူအခွင့် အရေးချိုးဖောက်မှုများကိုစုံစမ်း သတင်း ပေးရန် အားပေးခြင်းဖြစ်သည်။

မေ၏အဆိုအရ၊ မြန်မာနိုင်ငံမီဒီယာ လောကမှာ လုံးဝမျှတလွတ်လပ်ခြင်း မရှိသေးပေ။ “မီဒီယာတွေလွတ်လပ်မှု မရှိခြင်း ရဲ့အကြောင်းရင်းကအစိုးရရဲ့ ထိန်းချုပ်မှုတစ်ခုထဲကြောင့်မဟုတ်ဘူး။ အလျူရှင်တွေရဲ့ လွှမ်းမိုးမှု၊ စီးပွားရေးသမားတွေနဲ့ အစိုးရမဟုတ်တဲ့ အဖွဲ့ အစည်းတွေကပါဝင်နေမှုကလည်း မီဒီယာကိုမလွတ်မလပ်ဖြစ်စေတယ်။”

ကျော်စွာမိုး

ဧရာဝတီ - ကျား၊မ ရေးရာ နှင့် အသွေးအရောင်စုံလင်မှု

စစ်အစိုးရ၏ စစ်ဘိနပ်အောက်၌ မြန်မာ့ သတင်းမီဒီယာရောက်ရှိနေချိန် တွင် ဝရန်းသုန်းကားဖြစ်နေသည့် တိုင်းပြည်တွင်းမှ သတင်းများကို ကမ္ဘာ့ကသိအောင် ပြည်ပရောက် သတင်းသမားများနှင့် နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေး အဖွဲ့အစည်းများက အများအားဖြင့် ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။

လူကြိုက်အများဆုံးပြည်ပရောက် မီဒီယာများထဲမှ တစ်ခုဖြစ်သော ဧရာဝတီမဂ္ဂဇင်းသည် ထိုင်းနိုင်ငံမှ နေ၍ နှစ်အတန်ကြာထုတ်ဝေခဲ့ကာ ယခု ရန်ကုန် တွင်ပြန်လည်လုပ်ကိုင်နေပြီး မြန်မာနိုင်ငံမှ လူမသိသေးသော သတင်းအကြောင်း အရာ တို့ကို အဓိကထားဖော်ပြရန် အင်္ဂလိပ်ပိုင်း အယ်ဒီတာ ဦးကျော်စွာမိုးက ဆက်လက်ပွဲကိုင်လျက်ရှိသည်။

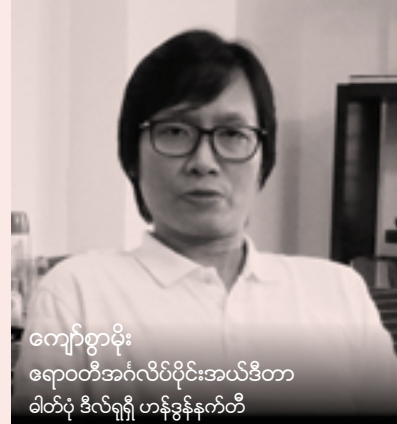
၁၉၉၃ ခုနှစ်တွင် ဧရာဝတီကို စတင် တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ဦးကျော်စွာမိုးသည် ၂၀၀၁ ခုနှစ်မှစတင်၍ ဧရာဝတီ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်လာကာ ယခုအခါ လုပ်သက် ၁၅ နှစ်ရှိပြီဖြစ်သည်။ ထို ၁၅ နှစ် တာကာလ၏ ၁၃ နှစ်မှာ ပြည်ပြေးတစ်ဦး အဖြစ်ရပ်တည်ခဲ့ရပြီး စစ်အစိုးရ၏ နာမည်ပျက်စာရင်းသွင်းခံခဲ့ရသည်။

“၂၀၁၂ ခုနှစ်ကျမှ ကိုယ့် နိုင်ငံကို ပထမဆုံးပြန်လာနိုင်ခဲ့တယ်။ နောက်တော့ လူဆယ်ရောက်နဲ့ ရုံးခန်းငယ်တစ်ခုဖွင့်လှစ် နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် မှာပြန်လာပြီး အခုအခါ ရန်ကုန်အခြေစိုက်အနေနဲ့ဖြစ် သွားပါပြီ” ဟု ဦးကျော်စွာမိုး ကပြောသည်။

ဦးကျော်စွာမိုး ပြောစကားအရ သတင်းသမားများတွင် အကြောက်တရား များရှိနေသေးကာ အစိုးရသစ်သည်လည်း ဝေဖန်ပြောကြားမှုများနှင့်ပတ်သက်၍ သက်သောင့်သက်သာမရှိသေးကြောင်းဆို သည်။

“အခြေအနေတွေအများကြီးကောင်းလာပါ တယ်။ ကျနော်တို့ကိုအိမ်ပြန်ခွင့်ပေးတဲ့ အတွက်လည်းဝမ်းသာပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ လူမျိုးရေးအဓိကရုဏ်းတွေအကြောင်းရေး တဲ့အခါ ဘင်္ဂါလီပြဿနာကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ ပြတဲ့အခါ အစိုးရကမကြိုက်ဘူး။

နိုင်ငံခြားသတင်းထောက်တွေ အပေါ်လည်း ပြည်ပခွင့်ကန့်သတ်ချက်တွေရှိတုန်းပဲ” ဟု၎င်းကပြောကြားသည်။

ကျော်စွာမိုး
ဧရာဝတီအင်္ဂလိပ်ပိုင်းအယ်ဒီတာ
ခါတ်ပုံ ဒီဇိုင်းရန် ဟန်ခွန်နက်တီ

ဒီမိုကရေစီ ဆိတ်သုန်းခြင်း၊ ခိုင်မာသော ပြည်သူ့အဖွဲ့အစည်းများမရှိခြင်း၊ အကြမ်းဖက်မှုများ နှင့် စစ်အုပ်ချုပ်ရေးတို့ အပြင် ရာစုနှစ်တစ်ဝက်မျှ လူမှုစီးပွား နှစ်နာမူများ က မြန်မာနိုင်ငံကို ဖွတ်ဖွတ်ညက်ညက်ထုထောင်းခံခဲ့ရသော တိုင်းပြည်ဖြစ်စေခဲ့သည်ဟု ဦးကျော်စွာမိုး ကမှတ်ချက်ပေးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ၎င်းပြန်လာခြင်းအကြောင်းမှာ ထိုကဲ့သို့ အခြေအနေမျိုးတွင် လွတ်လပ်သော၊ ပညာရှင်ပီသသော သတင်းစာပညာသည် အရေးကြီးသည့် အတွက်ကြောင့်ဖြစ်သည်။

လွတ်လပ်၍ ကျွမ်းကျင်သည့်သတင်းစာ ပညာထွန်းကားရန် သတင်းခန်းထဲတွင် ရှုထောင့်များပြားမှုသည် အရေးကြီးကြောင်း ကို ၎င်းက ထောက်ပြသည်။ “သတင်းခန်းထဲမှာ ကွဲပြားခြားနားမှုများပြားရင် ရှုထောင့်အမြင်တွေလည်းများပြားလာ ပါတယ်။ ဂျင်ဒါ ကျား၊မရေးရာကွဲပြားမှု အသက်အရွယ်ခြားနားမှုတွေနဲ့ အယ်ဒီတာ အဖွဲ့ကိုဖွဲ့စည်းထားမယ်။

နောက်ခံအနေအထားမတူတဲ့သူတွေပါတဲ့ အခါ ကွဲပြားခြားနားမှုတွေလည်းဖြစ်နိုင်ပါ တယ်” ဟု ဦးကျော်စွာမိုးက ပြောဆိုသည်။

ဧရာဝတီအင်္ဂလိပ်ပိုင်းတွင် သတင်းသမား (၁၅) ဦးရှိသည့်အနက် (၈) ဦးမှာ အမျိုးသမီးများဖြစ်ကြကာ ဧရာဝတီ မြန်မာပိုင်းတွင် သတင်းသမား တစ်ဝက်ကျော်မှာ အမျိုးသမီးများ ဖြစ်ကြသည်။ ဧရာဝတီသတင်းဌာနတွင် အမျိုးသမီး ကဏ္ဍရှိကာ ထိုကဏ္ဍကို အထူးစိတ်ဝင်စားကြသည်ဟု ဦးကျော်စွာမိုးထံမှသိရသည်။

မန္တလေးတွင် ဘာသာရေး အဓိကရုဏ်းဖြစ်ပွားစဉ် ၎င်းကိစ္စများအပေါ် ဧရာဝတီသတင်းဌာန မှသတင်းများသည် ရှုထောင့်စုံကာ လှုပ်ရှားမှု ရှိကြောင်းတွေ့ရသည်။ “အဲဒီမှာ ကျနော်တို့ သတင်းထောက်က အမျိုးသမီးပါ။ တင်းမာမှုတွေလျော့နည်းသွားတဲ့အချိန် လူတွေကို တွေ့ဆုံမေးမြန်း အင်တာဗျူးတွေလုပ်ဆောင်တော့ အနောက်အယုတ်ပေးခံရတယ်။ ကျနော်တို့ကသူမ ကိုအလုပ်နေ့စဉ်မှတ်တ မ်းရေးထားဖို့ပြောတယ်။ ဒီနေ့စဉ်မှတ်တမ်းအပေါ် စာဖတ်ပရိတ်သတ်ဆီက အံ့ဩစရာကောင်းလောက်အောင် တုံ့ပြန်မှုတွေရခဲ့တယ်” ဟုဦးကျော်စွာမိုးကပြောသည်။

ဧရာဝတီမဂ္ဂဇင်းတွင်လည်း ခေတ်ရေစီး ဂျင်ဒါ ကျား၊မ ရေးရာ နှင့် လိင်တူလိင်ပြောင်း ဟု အကြမ်းဖျင်းခေါ်ဆိုနိုင်သည့် LGBT ရေးရာ အကြောင်းအရာများအတွက်လည်း အထူးစာမျက်နှာနေရာပေးထားသည်။ ရှေးရိုးဆန်သောမြန်မာနိုင်ငံတွင် ၎င်းအကြောင်းအရာများကို အငြင်းပွားစရာ၊ ယဉ်ကျေးမှုအရ မသင့်တော်စရာကိစ္စများ အဖြစ်ယူဆသတ်မှတ်ကြသော်လည်း စာဖတ်ပရိတ်သတ်ကမူ နားလည်သဘောပေါက်သည်ကို ဦးကျော်စွာမိုးကတွေ့ရှိသည်။

တို့ကိုအခြေခံ၍ ခွဲခြားမှုများကို ဦးတည်သည့် ဘက်လိုက်သော ရွေးချယ်မှုပေတံများ အသုံးပြုနေကြောင်း ပြနေသည်။

ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ ၇၅%က သူတို့သည် နှစ်ပြည် ခွင့်၊ဆေးခွင့်၊မီးဖွားခွင့်၊ ဇနီးသည်မီးဖွားခွင့် တို့အပါအဝင် အကျိုး အမြတ်ခံစားပိုင်ခွင့်ရှိသည်ဟုပြောဆိုသည်။ ၁၃%ကသာ နှစ်အလိုက် လုပ်ခတိုးမြှင့် ခံစားခွင့်ရှိသည်ဟု ဆိုချိန်တွင် ၄%က ခရီးသွားစရိတ်ခံစားခွင့်ရှိသည်ဟုဆိုသည်။

ပါဝင်သူဖြေဆိုသူများက မိခင်မီးဖွားခွင့် နှင့် ဖခင်မီးဖွားခွင့်တို့ ရရှိကြောင်းပြောသည်။ ဖခင်မီးဖွားခွင့်မှာ လတ်တလောပေါ်ထွက် လာသော အတိုးတက်ဆုံးအလုပ်သမား အခွင့်အရေးတစ်ခုအဖြစ် မှတ်ယူကြသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် အစိုးရပိုင်မီဒီယာများ သည်လစာပြည့် (မိခင်) မီးဖွားခွင့် ၆လ ခံစားခွင့်ရှိသည်။^{၁၈}

တိုင်းရင်းသားမီဒီယာများမှအမျိုးသမီးအ များစုမှာ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုစံနှုန်းများ၊ မိသားစုဖွဲ့စည်းမှုများကြောင့် မီးဖွားပြီးလျှင် အလုပ်ကိုစွန့်လွှတ်ရလေ့ရှိသည်။ အချို့သည် လုပ်ငန်းခွင်သို့ ကလေးများခေါ်လာကြပြီး လုပ်ဖော်တိုင်းဖက်များက ကြည့်ရှု ပေးကြသည်။ ဖြေဆိုသူအများစုက အမျိုးသမီးဂျာနယ်လစ်တစ်ယောက် အနေနှင့် မွေးဖွားပြီး လုပ်ငန်းခွင် ပြန်ဝင်ရသည်မှာ ခက်ခဲကြောင်း သဘောတူညီကြသည်။ “ဒါပုံမှန်ပါပဲ” ဟု အုပ်စုဆွေးနွေးခြင်းတွင် ပါဝင်သော အမျိုးသားတစ်ဦး က ပြောသည်။ ပမာမိသားစုများတွင် အမျိုးသမီးများသည် ကလေးမွေးဖွားပြီးနောက် အိမ်မှာနေပြီး ကလေးကိုပြုစောင့်ရှောက်ရန်လိုသည် ဟု အခိုင်အမာပြောသည်။

ကျန်းမာရေးအာမခံ၊ အသက်အာမခံ၊ ခရီးသွားအာမခံတို့နှင့် ပတ်သက်၍ ပါဝင်သူအမျိုးသားများက အမျိုးသမီးများ၏ အဖြေမှာအနုတ်လက္ခဏာဆောင်သည်။ ဂျာနယ်လစ်များသည် ခရီးသွားစရိတ်နှင့် နေ့စဉ်ခံစားခွင့်များ ရပိုင်ခွင့်ရှိသော်လည်း ဆေးကုသစရိတ်ပံ့ပိုးသော ဂျာနယ်တိုက် အနည်းငယ်သာ ရှိသည်။ အချို့ဂျာနယ်တိုက်များက ဝန်ထမ်းများ နေထိုင်ရန် တည်းခိုခန်းစရိတ် အဖြစ် ဝန်ထမ်းများကို စရိတ်ပေးသည်။

၁၈။ ဥပဒေက အမျိုးသမီးများအတွက် သားဖွားခွင့် ၆ လ သတ်မှတ်ထားသည်။ အမျိုးသားများလည်း ဇနီးသည်မွေးဖွားသည့် ခရစ် ခံစားခွင့်ရှိသော်လည်း အလုပ်ရှင်၏ လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ် မူဝါဒ အပေါ် မူတည်၍ ၅ ရက် ၄ ရက်ထိရှိသည်။
၁၉။ ဒေသ ပတ်ဝန်းကျင် အခြေအနေအရ အမျိုးသား အမျိုးသမီး သီးခြားအိမ်သာများသည် အရေးကြီးသည်။
၂၀။ ဤအခြေအနေတွင် အရေးတကြီးလိုအပ်သည့် အဆောက်အအုံဖြစ်သည်။

“မြန်မာနိုင်ငံမှာ အမျိုးသားလိင်တူ ချစ်သူတွေဟာ ခွဲခြားဆက်ဆံခံရတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီလိုပြဿနာတွေကို ကျနော်တို့က အာရုံစိုက် ပါတယ်။ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာဒေသတွေက သတင်းတွေရေးဖို့ သတင်းအမာတွေရေးဖို့ အမျိုးသမီးတွေကို ကျနော်တို့တိုက်တွန်း အားပေးပါတယ်။ တစ်ချို့လည်း သူ့သဘောနဲ့ သူ့သွားကြတယ်။ တစ်ချို့လည်း မသွားချင်ကြဘူး။ ဒါပေမဲ့ အမျိုးသားတွေရော အမျိုးသမီးတွေအတွက်ပါ ကျနော်တို့က တူညီတဲ့ အခွင့်အရေး ပေးပါတယ်။”

ယောကျာ်းကြီးစိုးရေး ကိုထောက်ပံ့သည့် သဘာဝရှိပြီး ရိုးရာအရ အမျိုးသားများက သာဦးဆောင်ကာစစ်တပ်က မောင်းနှင်ခြင်းခံရသည့် တိုင်းပြည်တစ်ခုတွင် တန်းတူညီမျှမှုကိုဖော်ဆောင်ရန် မည်မျှအခက်အခဲရှိကြောင်းကို ဦးကျော်စွာမိုးက ထောက်ပြခဲ့သည်။ မီဒီယာလုပ်ငန်းဖြင့် သက်မွေးမှုတွင် အမျိုးသမီးများ တွေ့ကြုံရသော အခက်အခဲများနှင့်ပတ်သက်၍ အမျိုးသမီးသတင်းသမားများကို အားပေးအားမြှောက်ပြုသောစနစ် ယန္တရား မရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်လာရသည့် ကောင်းမွန်စွာဖွဲ့ စည်းပုံမရှိသောမီဒီယာ လုပ်ငန်း မရှိခြင်းပင်ဖြစ်သည် ဟု ၎င်းကဆိုသည်။

“၁၉၉၀ ရွေးကောက်ပွဲမှာ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ဦးဆောင်တဲ့ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ ချုပ်က ဆန္ဒမဲပေးတဲ့လူ ၂၅ သန်းရှိတဲ့အနက် ၈၇ ရာခိုင်နှုန်းနဲ့ အနိုင်ရရှိခဲ့တယ်။ သမိုင်းမှာ တစ်ခုတည်းသော အမျိုးသမီးဦးဆောင်တဲ့ပါတီပါ။ ဒါသာသဘောကိုပြောသလဲဆိုရင် အမျိုးသမီးခေါင်းဆောင်မှုကို မြန်မာနိုင်ငံ သားတွေကလက်ခံတဲ့သဘောပါပဲ။ ဒါဆိုရင် ဒီလိုထောက်ခံတာမျိုး လက်ခံတာမျိုးကို တစ်ခြားနေရာတွေမှာ ဘာကြောင့် မကျင့်သုံးနိုင်တာလဲ။”

အဆင်ပြေချောမွေ့စေရေးဖြည့်ဆည်းမှုများ ရရှိနိုင်မှုနှင့်ပတ်သက်၍အမျိုးသမီးအတွက် သီးခြားရေအိမ်များရှိသည်ဟုဆိုသည်။^{၁၉} တိုင်းရင်းသားမီဒီယာများကမူ ရုံပုံငွေ အကန့်အသတ်ကြောင့် ရေအိမ်သီးသန့်^{၂၀} မပံ့ပိုးနိုင်ကြပေ။ ထက်ဝက်ခန့်က သူတို့၏ အလုပ်ရှင်များသည် အလုပ်ချိန် နောက်ကျလျှင် သွားလာရေးစီစဉ်ပေးသည်ဟုဆိုသည်။

ဆွေးနွေးပွဲတွင်ပါဝင်သော အမျိုးသမီးများက ဂျာနယ်လစ်များအတွက် ပရော်ဖက်ရှင်နယ် အဖွဲ့အစည်းများ နယ်ပယ်သည် အခြား နိုင်ငံများ ကဲ့သို့ အလုပ်သမားရေးရာများ ပါဝင်ရန် နောက်ထပ်တိုးတက်ရမည်ဟု ခံစားကြသည်။ ရန်ကုန်ရှိပါဝင်သူများက မြန်မာနိုင်ငံတွင်အရေးတကြီးဖြစ်နေသော ကိစ္စဖြစ်သော်ငြား ဖမ်းဆီးခံရခြင်းအပါအဝင် ဂျာနယ်လစ်များ၏လုံခြုံရေးကိစ္စများ နှင့် လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေနှင့် အလုပ်ခွင်တွင်းတရားမျှတမှုတို့ကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် မီဒီယာအဖွဲ့အစည်း များက ပိုင်းဝန်းတောင်းဆိုရန်ထက်ပို လိုအပ်ကြောင်း သတိပေးပြောဆိုသည်။

လိင်မှုဆိုင်ရာနှောင့်ယှက်မှုနှင့်ပတ်သက် သောမေးခွန်းများအတွက် ရရှိလာသော အဖြေများမှာရှုပ်ထွေးလျက်ရှိသည်။ ရန်ကုန်တွင် ပါဝင်သူများ၏ အများစု ၉၄%က လုပ်ငန်းခွင်တွင်လိင်မှုဆိုင်ရာ နှောင့်ယှက်မှု မကြုံတွေ့ဖူးပဲ အချို့ကြုံတွေ့ရသည်ဆိုသော နှောင့်ယှက်မှုများမှာ လိင်မှုဆိုင်ရာ အမျိုးအစား မဟုတ်ဟုဆိုကြသည်။ အုပ်စုဆွေးနွေးခြင်းတွင်ပါဝင်သော အကြီးတန်း အမျိုးသမီး ဂျာနယ်လစ်များက ထိုအမြင် ကိုငြင်းဆိုသည်။ သူတို့က ငယ်ရွယ်သောအမျိုးသမီး များသည် လိင်မှုဆိုင်ရာ အနှောင့်အယှက်ပေးမှုဆို သည့်သဘောတရားကို နားမလည် ကြကြောင်း၊ လိင်မှုဆိုင်ရာ နှောင့်ယှက်မှုသည် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာကိုသာ ဆိုလိုခြင်း မဟုတ်သည်ကို သိရှိရန် လိုကြောင်းပြောဆိုသည်။

ဒေသတွင်းတွင် ပါဝင်ဖြေဆိုသူအမျိုးသမီး များ၏ ၅၀%က နှုတ်အားဖြင့်လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ နှောင့်ယှက်မှုကိုသူတို့၏ သတင်းအရင်း အမြစ်များထံမှတွေ့ကြုံရသည်ဟုဆို သည်။ သို့သော် မည်သူထံသတင်းပို့ရမည်

ကိုမသိကြပေ။ သူတို့၏မိမိယာအဖွဲ့အစည်းအသီးသီးတွင် များအကြားတွင်တိုင်ကြားမှုဖြေရှင်းသော ကျားမရေးရာကော်မတီမရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ လေ့လာမှုရလဒ်များမှညွှန်ပြနေသည်မှာ အမျိုးသမီးများ အနေနှင့် လိင်မှု ဆိုင်ရာနှောင့်ယှက်မှု (သို့) အကြမ်းဖက်မှုတစ်ခုခုနှင့်ကြုံတွေ့ရပါက သတင်းမပို့လိုကြပေ။ ရက်စရာဟုယူဆကြပြီး သူတို့ကိုလူအများမှ အပြစ်တင်မည်ကို စိုးရိမ်ကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အချို့သော အမျိုးသားလုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များသည် အမျိုးသမီးလုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုဖြစ်နေကြောင်း သတိမပြုမိပဲ နှုတ်အားဖြင့် အနှောင့်အယှက် ပေးကြသည်ကို လေ့လာချက်တွင်တွေ့ရှိရသည်။

ယေဘုယျအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် လိင်မှုဆိုင်ရာနှောင့်ယှက်မှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး နားလည်မှုနည်းပါးကာ ပုံနှိပ်အားဖြင့် မဇီမီးမှုကိုသာ လိင်မှုဆိုင်ရာ နှောင့်ယှက်မှုအဖြစ်နားလည်ကြသည်။^{၂၀}

မိမိယာတိုက်အများစုတွင် ကျားမရေးရာကော်မတီနှင့် တိုင်ကြားရန် ဌာနတို့ ဖွဲ့စည်းထားခြင်း မရှိသည်ကို တွေ့ရသော်လည်း အကြီးတန်းအမျိုးသမီးဝန်ထမ်းများမှာ ကျားမရေးရာ၊ အမျိုးသမီးရေးရာများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ရေးသားရန်၊ အသံလွှင့်ရန် တာဝန်ပေးအပ်ထားမှုများရှိသည်။ သို့သော်လည်း အချို့သော မိမိယာပိုင်ရှင်များကို တစ်ဦးချင်းအမေးအဖြေ ပြုလုပ် ရာတွင် အမျိုးသမီးများအတွက် ပိုကောင်းမွန်သောလုပ်ငန်းခွင် ပတ်ဝန်းကျင်ဖန်တီးပေးနိုင်သည့် ဌာနတွင်း ယန္တရားများပြုလုပ်ရန် စိတ်အားထက်သန်မှုရှိသည်ကို ဖော်ပြနေခြင်းကြောင့် မြန်မာမိမိယာ လောကအတွက် ကောင်းသည်ဟု နိမိတ်ဖတ်နိုင်သည်။

■ သက်မွေးမှုမြှင့်တင်ရန် အခွင့်အရေးများနှင့် လေ့ကျင့်သင်ကြားရေး

မြိုင်ပြောရလျှင် သတင်းစာပညာမြှင့်တင်ပေးသည့် သင်တန်းများ အတိတ်ကာလက မြန်မာနိုင်ငံတွင်မရှိခဲ့ပေ။ နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် ယခင်နှစ်များတွင် သင်တန်းအခွင့်အလမ်းများမှာ အလွန်အလွန်ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ လေ့လာချက်မှ ပစ်မှတ်ထား ခဲ့သော ဂျာနယ်လစ်အများစုသည် သတင်းရေးသားခြင်း၊ ပဋိပက္ခ အကဲဆတ် သတင်းပေးပို့ခြင်း၊ စီးပွားရေးသတင်း၊ မြို့ပြနှင့်သက်ဆိုင်သောမှတ်တမ်းများ၊ မိမိယာကျင့်ဝတ်နှင့် ဓါတ်ပုံ စသည်တို့နှင့်ပတ်သက်၍ ပရော်ဖက်ရှင်နယ်အဖွဲ့အစည်းများမှ သင်တန်းများရရှိခဲ့ကြသည်။

နိုင်ငံတကာမိမိယာအဖွဲ့အစည်းများသည် သတင်းပညာ သင်တန်းများ ပေးရန်အတွက် အကြီးမားဆုံး ထည့်ဝင်မှုများ ပြုလုပ်ကြသည်ဟူ၍ လေ့လာချက်ရလဒ်များက ညွှန်ပြနေသည်။ သူတို့နှောင့်ယှက်မှု အလုပ်ရှင် များဖြစ်သည်။ မြန်မာမိမိယာလောကတွင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာမှုတစ်ခုမှာ မိမိယာအဖွဲ့အစည်း များအကြား ဝန်ထမ်းများ၏ အရည်အသွေး မြှင့်တင်ရေးအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် စိတ်ဝင်စားမှုအဆင့်ဖြစ်သည်။ တခါတရံ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် မိမိယာသင်တန်းအဖွဲ့အစည်းများပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ကြသည်။ အများအပြား က သူတို့သည် နိုင်ငံခြားသားများအပါအဝင် သင်တန်းဆရာ ဝန်ထမ်းများ ထားရှိရန်ရည်ရွယ်၍ ပြင်ပကျွမ်းကျင်သူများကိုအားကိုးနေကြသည်ဟုပြောချိန်တွင် ရန်ကုန်အုပ်စုကဲ့သို့သော အချို့အဖွဲ့အစည်းများက သူတို့၏ ကိုယ်ပိုင်သင်တန်းဆရာများထားရှိလာရန် ပြောဆိုသည်။

တောင်ကြီးမြို့၊ ဆွေးနွေးပွဲတွင် ပါဝင်သူ အမျိုးသမီးများက သူတို့မှာ သင်တန်းတက်ရန်အချိန်မရှိကြောင်း၊ ကြပ်တည်းသော အလုပ်ချိန်အစီအစဉ်ကြောင့် အချို့အခွင့်အလမ်းများကို လက်လွှတ် လိုက်ရကြောင်းထုတ်ဖော်ပြောဆိုသည်။ ရန်ကုန်ပြင်ပတွင် လုပ်ကိုင်ကြသော ဂျာနယ်လစ်များသည် မြို့တော်တွင်နေထိုင်လုပ်ကိုင်သောဂျာနယ်လစ်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက တူညီသောအခွင့်အလမ်းမရရှိကြကြောင်း၊ ပြည်နယ်တိုင်းအသီးသီးတွင်လည်း စွမ်းရည်မြင့်သင်တန်းများ ပြုလုပ်ပေးစေလိုကြောင်းဖော်ပြကြသည်။

ဂျာနယ်လစ်အသင်းအဖွဲ့လိုက်သော်လည်းကောင်း၊ တစ်ဦးချင်းသော်လည်းကောင်း ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် သင်တန်းများပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်သောကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဂျာနယ်လစ်များအတွက် စွမ်းရည်မြှင့်ခြင်းမှာ စဉ်းစားဖွယ်ရာ ပိုပိုမှုဖြစ်သည်။ လေ့လာချက်များမှ တွေ့ရှိချက်များအရ အနည်းဆုံးရန်ကုန်မြို့တွင် အမျိုးသား အမျိုးသမီးများသည် သင်တန်းရရှိမှု အခွင့်အလမ်းတူညီစွာရရှိကြသည်။ ကလေး၊ စစ်ကိုင်း စသည့်နယ်မြေများတွင်မူ အမျိုးသားနှင့်အမျိုးသမီး သင်တန်းရရှိမှု အခွင့်အလမ်းမှာမတူညီကြပေ။

မြန်မာမိမိယာများသည် ကျားမရေးရာတွင်စတင်အာရုံစိုက်လာသော်လည်း အုပ်စုဆွေးနွေးခြင်းတွင် ပါဝင်သူများက အရေးကြီးသည်ဟုထင်မြင်ကြပြီး ပုံမှန်အခြေခံအားဖြင့်ရရှိနိုင်သည်ဟုဆိုသည့်ပဋိပက္ခအကဲဆတ် သတင်းရေးသားမှုသင်တန်းများနှင့်ဆန့်ကျင်စွာဖြင့် ကျားမရေးရာသင်တန်းမှာဦးစားပေးဖြစ်လာခြင်းမရှိသေးပေ။ ပါဝင်ဖြေဆိုသူစဉ်းတွင် ၄ဦးက ကျားမရေးရာသင်တန်းမရရှိဖူးပေ။

ရန်ကုန်တွင်ပြုလုပ်သည့် အုပ်စုဆွေးနွေးမှုတွင်ပါဝင်သူများက ကျားမရေးရာသင်တန်းသည် အမျိုးသားနှင့်အမျိုးသမီးဝန်ထမ်းများအကြား လုပ်ငန်းအားဖြင့်ပတ်သက်ဆက်နွယ်မှု တိုးတက်ကောင်းမွန်လာသကဲ့သို့ အမျိုးသမီး ဂျာနယ်လစ်များ ရင်ဆိုင်နေရသည့် အဟန့်အတားများကိုလည်း ပိုမိုနားလည်နိုင်မည်ဟုသည့် တိုက်ရိုက်ကောင်းကျိုးတစ်ခုရရှိလိမ့်မည်ဟု ထင်မြင်ကြသည်။

ပါဝင်ဖြေဆိုသူအမျိုးသားထက်ဝက်ကျော်က ကျားမရေးရာ သင်တန်းများသည် အမျိုးသားအမျိုးသမီးနှစ်ဦးလုံးအတွက် အလုပ်ခွင်ပတ်ဝန်းကျင်ကိုတိုးတက်ကောင်းမွန်စေမည်ဟု သဘောတူကြသည်။ အမျိုးသားအများအပြားပြောကြားသကဲ့သို့ ထိုသင်တန်းများတွင် ပါဝင်လိုပြီးပြသနာများကိုလေ့လာလိုသည်ဟုဆိုသည်။ အခြားအမျိုးသားထက်ဝက်ခန့်ကမူ အမျိုးသမီးများသည် အခွင့်အရေးတန်းတူရရှိနေသောကြောင့် ထိုသင်တန်းမျိုးမလိုအပ်ဟုဆိုသည်။ ရန်ကုန်ပြင်ပမှ ပါဝင်ဖြေဆိုသူများသည် ကျားမရေးရာသင်တန်းများကို အမျိုးသမီးများအတွက်သာဖြစ်သော သင်တန်းဟုမှတ်ယူကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပဋိပက္ခအကဲဆတ်သတင်းပညာရရှိသလို လုံခြုံရေးသင်တန်းမရောက်ရှိသေးပါ။ ဂျာနယ်လစ်အများအပြားသည် ပဋိပက္ခသတင်းပေးပို့ချက်များတွင်ပါဝင်နေသောကြောင့်လုံခြုံရေး သင်တန်းမှာ အရေးကြီးသည်။ လုံခြုံရေးသင်တန်းများမှာ

၂၀။ ဒေသခံ အရေးပါသူများ နှင့်အတူ ပထမကနဦးလေ့လာချက်များကို တင်ပြရန် တရားဝင် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတစ်ခုကို ၂၀၁၅ ဖတ်လ အတွင်းက ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

မြဝန်းရံ

ဒေသတွင်းသတင်းများကို တပ်မက်သူ ရှေ့ဦးသတင်းသမား

အလွတ်တန်းသတင်းထောက်မြဝန်းရံသည် ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ ရှေ့ဆောင် အမျိုးသမီးဂျာနယ်လစ်တစ်ဦးဖြစ်ကာ နိုင်ငံပိုင်မီဒီယာများတွင် နယ်သတင်းရေးသားဖော်ပြမှု တိုးမြှင့်လာစေရန် ရှန်းကန်ခွဲသည့်အလျောက်သူမ၏သတင်းများသည်လည်း လုပ်ကိုင်ဖက်များ အကြားလေးစားမှုကိုရရှိခဲ့သည်။

မြဝန်းရံသည် ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ အမျိုးသမီးဂျာနယ်လစ်များကြားတွင် ရှေ့ဆောင် လမ်းပြဖြစ်သည်။ မိသားစုသည် ရန်ကုန်တွင်ပုံနှိပ်စက်ရုံသောကြောင့် ငယ်စဉ်ကပင် မီဒီယာလုပ်ငန်းနှင့် ဆက်စပ်မိ ခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က သူမ၏အလုပ်မှာ ကြီးကြပ်စီမံရန်နှင့် ဈေးကွက်ရှာဖွေရေးဖြစ်သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ကြီးမြို့ သို့ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ပြီးနောက် ၂၀၁၉ခုနှစ်တွင် ဂျာနယ်လစ်အဖြစ် လုပ်ကိုင်ရန် ဆုံးဖြတ် ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိအမျိုးသမီးဂျာနယ် လစ်များရင်ဆိုင်နေရသော အခက်အခဲများ ထဲမှတစ်ခုမှာ သူတို့၏ ပရော်ဖက်ရှင်နယ်ကို အကဲဖြတ်ရာ၌ အများက ကိုယ်ကျင့်တရား အပေါ်တွင် အာရုံစိုက်လာသောကြောင့် ယိမ်းယိုင်ရခြင်းဖြစ်သည်ကို သတိထား မိခဲ့သည်။ “အဲဒါမမျှတဘူး။ ဒါပေမဲ့ကျွန်မရဲ့ ပရော်ဖက်ရှင်နယ်လုပ်ငန်းကိုရော၊ ကျွန်မ ရဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဘဝကိုပါလေးစားမှုအတွက် ကျွန်မကာကွယ်ရလိမ့်မယ်။”

သူမ၏ သတင်းများနှင့် အရည်အသွေးမြင့် သတင်းများကြောင့် အမျိုးသားလုပ်ဖော် ကိုင်ဖက်များနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်ရှိအခြား ဂျာနယ်လစ်များထံမှ လေးစားမှုကိုရရှိခဲ့သည်။ တောင်ကြီးမြို့ရှိ အမျိုးသမီး သတင်းထောက် များက သူမ၏အလုပ်သည် အခြားအမျိုးသမီး ဂျာနယ်လစ်များအတွက် လေးစားမှု မြှင့်တက် စေခဲ့ကြောင်း အတည်ပြုပြောဆိုသည်။

ကလေးသုံးယောက်အမေအဖြစ် သူမသည် အခက်အခဲများကိုမျှဝေကိုင်တွယ်ခဲ့ရသည်။ ဆယ်ကျော်သက်ရွယ် သားအကြီးဆုံး က သူမ၏အလုပ်ကိုထောက်ခံသည်။ “ကျွန်မသားကပြောတယ်။ ကျွန်မရဲ့ ဆောင်းပါးတွေ၊ သတင်းဇာတ်လမ်းတွေကို သူဖတ်ချင်တယ်တဲ့။ ဆက်လုပ်ပါတဲ့။ အဲဒီလိုပြောလို့ ကျွန်မအလွန်ပျော်ရတယ်။ ကျွန်မအလုပ်တွေကိုဆက်လုပ်သွားဖို့ သတ္တိတွေရှိလာတယ်။” မိသားစု၏ အထောက်အပံ့သည်

အမျိုးသမီးဂျာနယ်လစ်များအတွက် အထူးသဖြင့် အရေးကြီးကြောင်းနှင့် သူမ၏မျှော်လင့်ချက်မှာ နောင်အနာဂတ် တွင်မိသားစုဝင်များ၏နားလည်မှု ပိုမိုတိုးပွား လာစေရန်ဖြစ်ကြောင်း မြက အထူးပြုပြောဆိုသည်။

မြဝန်းရံ အလွတ်တန်းသတင်းထောက်

မြဝန်းရံ၏ အဓိက စူးစိုက်မှုမှာ ဒေသတွင်းသတင်းများကို ခေတ်စားနေသောမီဒီယာများတွင် ဖော်ပြနိုင်ရေးနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် မီဒီယာကွန်ရက်ပိုမိုအားကောင်းလာစေရေး ဖြစ်သည်။ သူမက တိုင်းပြည်၏ နယ်စွန့်နယ်ဖျားဒေသများတွင် ဘာတွေဖြစ်နေကြောင်း လူအများ မသိကြခြင်းကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသအသီးသီးမှ သတင်း များကို ခေတ်ပေါ်မီဒီယာများတွင်မြှင့်တင်ရန် လိုအပ်နေကြောင်း ပြောသည်။ နောက်ကျသည့် ဇာတ်လမ်းတစ်ခုမှာ ရှမ်းပြည် တောင်ပိုင်းရှိမြေယာအမွေသိမ်း ယူမှုများအကြောင်းဖြစ်သည်။

“မြို့နဲ့ နီးသည်ဖြစ်စေ၊ ဝေးသည်ဖြစ်စေ၊ လူတိုင်းလူတိုင်းတရားမျှတမှုကိုလက်လှမ်း မီစေချင်တယ်။ ဒါပေမဲ့ တကယ်လက်တွေ့ မှာဝေးလံတဲ့ကျေးရွာတွေကလူတွေဟာ မတရားမှုတွေနဲ့ရင်ဆိုင်ရတဲ့အခါ ဘယ် ကိုပြောင်းလဲရမယ်ဆိုတာမသိကြဘူး။ မီဒီယာက သူတို့တွေကို

ကူညီထောက်ခံပေးခြင်းအားဖြင့် သူတို့ရဲ့ အခြေအနေတွေကိုမီးမောင်းထိုးပြပေးမယ့် လမ်းကြောင်းတစ်ခုပဲ”

မြသည် အလွတ်တန်းသတင်းထောက် အဖြစ် လုပ်ကိုင်ရန်ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည့် အကြောင်းရင်းမှာ အချို့မီဒီယာတိုက် များတွင် တိုင်းရင်းသားများ မရှိခြင်း ကြောင့်ဖြစ်သည်။ တောင်ကြီးမြို့ရှိ ဒေသခံ မီဒီယာတိုက်တစ်ခုတွင်အလုပ်လုပ်စဉ် သူမ၏သတင်းများသည် တခါတရံ အခြားတစ်ယောက်၏ အမည်နှင့်ဖော်ပြခြင်းခံရသည်။ “ကျွန်မပြောပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ဘာမှမလုပ်ကြဘူး” (ဘာအရေးယူဆောင်ရွက်မှုမှ မရှိဘူး)

မီဒီယာကွန်ရက်သည် မီဒီယာ ပရော်ဖက်ရှင် နယ်တစ်ဦးချင်းစီ ရင်ဆိုင်နေရသော စိန်ခေါ်မှုများကို ဖော်ထုတ်နိုင်သကဲ့သို့ ဒေသခံမီဒီယာများ အရည်အသွေးကိုမြှင့်တင်ပေးနိုင်သည်။ ဟု သူမက ယုံကြည်သောကြောင့်ယခုအခါ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် အားကောင်းသော မီဒီယာကွန်ယက် ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် အစွမ်းကုန်ကြိုးစားလျက်ရှိသည်။

UNDP ၏အထောက်အပံ့ဖြင့် သူမသည် ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် မီဒီယာကွန်ယက်အသစ်တခု ဖန်တီးရာတွင်ပါဝင်သည်။ ထိုကွန်ယက်တွင် သူမသည် အတွင်းရေးမှူးတာဝန်ကိုယူထားသည်။

ကွန်ယက်လှုပ်ရှားမှုကြာရှည်လာသည်နှင့် အမျှ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် မီဒီယာ လုပ်ငန်းဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းသူ တိုးပွားလာလိမ့်မည်ဟု သူမမျှော်လင့်သည်။ “ကျွန်မတို့ လူသားအရင်းအမြစ် အထူးသဖြင့် ဒေသခံဂျာနယ်လစ် ပြတ်လပ်မှု ကိုတွေ့ရတယ်။ ကျွန်မတို့ အစီအစဉ်က ဒေသခံဂျာနယ်လစ်တွေရဲ့အရည်အသွေး ကိုမြှင့်တင်ပေးဖို့နဲ့ အွန်လိုင်းမီဒီယာတစ်ခု ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ဖို့ပဲ”

အမျိုးသမီးများထက် အမျိုးသားများကိုပိုမိုပစ်မှတ်ထားသည်။ ပါဝင်ဖြေဆိုသူများမှ အနည်းငယ်သာလုံခြုံရေးသင်တန်းရရှိဖူးသည်။

အုပ်စုဆွေးနွေးခြင်းတွင်ပါဝင်သော ဂျာနယ်လစ်များကသင်တန်းနှင့်ပတ်သက်၍ လိုနေသောနေရာတစ်ခုမှာ ပြန်လည်ဆန်းသစ်သောသင်ရိုးများမရှိခြင်းဟုဆိုသည်။ “ကျွန်တော်တို့ မီဒီယာသင်တန်းအမျိုးမျိုး တက်ဖူးပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အကြီးတန်းတွေက တက်ထားတာ ဘဝနစ်လောက်ရှိသွားပြီဆိုတော့ သူတို့ ဗဟုသုတကိုဖြည့်ပေးဖို့လိုနေတယ်။ ကျွန်တော်တို့အတွက် ပြန်လည်ဆန်းသစ်တဲ့ (အားသစ်လောင်း) သင်တန်းတက်ဖို့အခွင့်အလမ်းကို ခက်ခက်ခဲခဲရောရတယ်။” ဟုပါဝင်သူတစ်ဦးကပြောသည်။

■ မီဒီယာကွန်ယက်နှင့် အသင်းအဖွဲ့များတွင် အမျိုးသမီးပါဝင်မှု ၁၉၄၄ခုနှစ်တွင် မြန်မာစာရေးဆရာများသည် ဗြိတိသျှကိုလိုနီ ဥပဒေအရ အသင်းတစ်သင်း ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့သည်။ ၁၉၉၃ခုနှစ်တွင် မြန်မာစာရေးဆရာအသင်းကို မြန်မာစာရေးဆရာနှင့်ဂျာနယ်လစ်များအသင်း (MWJA) အဖြစ် ပြန်လည်ပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ MWJA သည် ဦးဆောင် အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင် (၂၅) ဦးဖြင့် စတင်ခဲ့ပြီး အမျိုးသားများကဦးဆောင်သည်။ အမျိုးသမီးစာရေးဆရာ၊ ဂျာနယ်လစ်များက အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်ပါဝင်ကြသည်။ ၂၀၁၂ခုနှစ်တွင် MWJA မှခွဲထွက်ပြီး MJA မြန်မာဂျာနယ်လစ်များအသင်းကို လွတ်လပ်စွာဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

MJA သည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအားလုံးတွင် ဒေသဆိုင်ရာကွန်ယက်ခွဲများထားရှိပြီး နိုင်ငံတစ်ဝှန်းကွန်ယက်ဖြန့်ကျက်ထားသည်။ မီဒီယာပရော်ဖက်ရှင်နယ်များသည်လည်း အလွတ်သဘောကွန်ရက်များ ဖွဲ့စည်း ထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လုံးဝအသစ်ဖြစ်သော မီဒီယာကွန်ယက် များသည် ရန်ကုန်မြို့တွင် အမျိုးသမီးကိုယ်စားလှယ်အမျိုးပါဝင်ခဲ့ပြီး ကျားမရေးရာနှင့် မတူကွဲပြားမှုအစီအစဉ်အားဖြင့်ပါဝင်ခြင်းမဟုတ်ပေ။ မြို့တော်ပြင်ပရှိနယ်ဒေသများတွင် အမျိုးမျိုးသော အကြောင်းအချက်များကြောင့် ကွန်ယက်အမျိုးမျိုး၌ အမျိုးသမီးလှုပ်ရှားတက်ကြွသူအနည်းငယ်သာရှိသည်ကို ပါဝင်ဖြေဆိုသူအများစုက သဘောတူညီကြသည်။ အမျိုးသမီးအများအပြားမှာ အိမ်အလုပ်များဖြင့်ချည်နှောင်ခံထားရပြီး ကွန်ယက်အတွက်အချိန်ပေးနိုင်မှုနည်းပါး သည်။ သို့သော်လည်း အလွန်တက်ကြွသော အမျိုးသမီးအမျိုး ရှိသည်။

ပါဝင်ဖြေဆိုသူအားလုံးနီးပါးက အမျိုးသမီးများအား အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ဦးဆောင်မှုများတွင် အမျိုးကျကိုယ်စားပြုစနစ်နှင့် ပါဝင်စေရန် ထောက်ခံသည်။

ပါဝင်ဖြေဆိုသူ အမျိုးသမီးအများစုကြီးက ထုတ်ဖော်နိုင်ခြင်းမရှိသေးသောကိစ္စရပ်များအားဖော်ထုတ်ရန် အမျိုးသမီးမီဒီယာလုပ်သားများအတွက် သီးသန့်အလုပ်သမားသမဂ္ဂတစ်ခု ဖွဲ့စည်းသင့်သည်ဆိုသည့် အမြင်ကိုထောက်ခံကြသည်။ သမဂ္ဂများအနေနှင့် ကျားမရေးရာနှင့် သက်ဆိုင်သောပြဿနာများ၊ မူဝါဒများအပေါ် အာရုံမစိုက်ပဲ။ ဂျာနယ်လစ်များအပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှုများ၊ ဖမ်းဆီးမှုများ၊ တိုက်ခိုက်ကျူးလွန်မှုများ စသည့် ပြဿနာများအပေါ်တွင် အာရုံစိုက်သည်ဟု အမျိုးသမီးများက ခံစားကြရသည်။

၂၂။ အမျိုးသမီးသတင်းသမားများအတွက် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပထမဆုံးအဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည့် မြန်မာအမျိုးသမီးသတင်းသမားများအသင်းကို ၂၀၀၅ ခုနှစ်အနှောင်းပိုင်းတွင် တည်ထောင်ခဲ့သည်။

အမျိုးသားထက်ဝက်ခန့်ပါဝင်သော ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ ၈၀% ကပြောဆိုသည်မှာ အမျိုးသမီးများသည် မီဒီယာအဖွဲ့အစည်းများတွင် အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်ပါဝင်ရုံမဖြစ်သင့်ပဲ အပြောင်းအလဲတွင်ပါဝင်ကူညီသူများ ဖြစ်သင့်သည် ဟုဆိုကြသည်။

အတွင်းကျကျ အင်တာဗျူးများက ကောက်ချက်ချသည်မှာ အမျိုးသမီးများအနေနှင့် မီဒီယာအဖွဲ့အစည်းများတွင် ပါဝင်နေခြင်းမှာ အပြုသဘောမျှသာဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ အရေအတွက်အားဖြင့်မရှိခြင်းသည် အမျိုးသမီးများအားထည့်သွင်းတွက်ချက်ခြင်းမရှိဟု အဓိပ္ပါယ်ရသကဲ့သို့ သူတို့ကိုယ်စားပြုမည့် ပြဿနာများကိုလည်းသိမြင်နိုင်ခြင်းမရှိဟုလည်းအဓိပ္ပါယ်ရသည်ဟုအုပ်စုဆွေးနွေးခြင်းတွင်ပါဝင်သော အမျိုးသမီး ဂျာနယ်လစ်များက ထောက်ပြပြောဆိုသည်။

■ အမျိုးသမီးများကိုဖော်ပြပုံ နှင့် အမျိုးသမီးများအတွက် ရေးသားဖော်ပြသောအကြောင်းအရာများ မြန်မာမီဒီယာများတွင် အမျိုးသမီးများအားဖော်ပြပုံနှင့် အမျိုးသမီးပရိသတ်အတွက်^{၂၃} ဖော်ပြသောအကြောင်းအရာများသည် တရားဝေအမြင်များတည်တံ့နေအောင်ပြုလုပ်နေခြင်းဖြစ်သည်ဟုသောအချက်သည် စစ်တမ်းကောက်ယူရန် အရေးအကြီးဆုံး နယ်ပယ်များအနက်မှ တစ်ခုဖြစ်သည်။

အမျိုးသမီးများသည် ကျားမရေးရာနှင့်ပတ်သက်ဆက်နွယ်သည့် အကြောင်းအရာများကိုအပြည့်အဝနီးပါး ထိန်းချုပ်နေရခြင်းနှင့် ပုံနှိပ်မီဒီယာများရှိ အမျိုးသမီးများ၏စာမျက်နှာများ ကြောင့် တရားဝေအမြင် ကိုမတိမ်ကောမပျောက်ပျက်စေရန် ပုံဖော်ခြင်းတွင် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်နေပုံရသည်။ အမျိုးသမီးများအားကျားမရေးရာ နှင့် ပတ်သက်သော အကြောင်းအရာများကို လုံးဝ နီးပါး ကိုင်တွယ်ရေးသားစေခြင်းနှင့်ပုံနှိပ်မီဒီယာများတွင် အမျိုးသမီးနှင့်ပတ်သက်သော စာမျက်နှာများကို အမျိုးသမီးများကိုသာပေးအပ်ထားခြင်းသည် ကျားမရေးရာ(ဂျန်ဒါ)သည် အမျိုးသမီးနှင့်သာ သက်ဆိုင်သည်ဟုသော ပုံသေကားချပ်ပုံဖော်နေမှုကို ကို ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

တိုးတက်သော စာနယ်ဇင်းအနည်းငယ်မှလွဲ၍ အမျိုးသမီးများကို မိသားစုပုံစံ၊ အိမ်ကိုထိန်းသိမ်းသူ (သို့မဟုတ်) သားကောင်များ၊ လူမှုဝန်းကျင်တွင် အမျိုးသမီးများ၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းကဏ္ဍများကို အားဖြည့်ခြင်း ကဲ့သို့သော အယူအဆများကိုတိုးမြှင့်စေသည့် အကြောင်းအရာများကိုသာတွေ့ရလေ့ရှိသည်။

အုပ်စုဆွေးနွေးခြင်းတွင်ပါဝင်သောအမျိုးသမီးများ၏အဆိုအရ ထိုတရားဝေအမြင်များသည် အကြောင်းအရာ ပိုင်းတွင်သာ လွှမ်းမိုးနေသည်မဟုတ်ပဲ သတင်းစာတိုက်များ၏ ယဉ်ကျေးမှုတွင်ပါ လွှမ်းမိုးနေသည်။ အမျိုးသမီးတို့၏ကိုယ်ခန္ဓာနှင့်သွင်ပြင်သည် ဈေးနှုန်းပြကွဲပြားကဲ့သို့ဖြစ်နေပြီး၊ အမျိုးသမီးများ၏ဝတ်ပုံများကို ရည်ရွယ်ချက်မရှိပဲအသုံးပြုခြင်း၊ လိင်မှုပစ္စည်းအဖြစ်ကြောခက ပုံဖော်မှုများသည် မလျော်ကန်ကြောင်း အမျိုးသား အယ်ဒီတာများယုံကြည်လက်ခံလာစေရန်အတွက် မဖြစ်နိုင်ကြောင်း အကြီးတန်းအမျိုးသမီး ဂျာနယ်လစ်တစ်ဦးက ပြောခဲ့သည်။

၂၃။ လေ့လာမှုတွင် ပါဝင်သောအကြောင်းများကို စနစ်တကျခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာထားမှုမပါဝင်ပေ။ မြန်မာမီဒီယာများတွင်ဖော်ပြရေးသားသော အကြောင်းအရာများအပေါ် မြေကြားသူများ၏ အမြင်သာပါဝင်သည်။

အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အလမ်း

မသီတာ (စမ်းချောင်း)

“ကိုယ်ပိုင်နေရာရဖို့ အတွက်စွမ်းဆောင်နိုင်ရမယ်”

မသီတာ (စမ်းချောင်း)အတွက် ၁၀၀ သည် လွယ်ကူသော ခရီးတစ်ခု မဟုတ်ခဲ့ပေ။ ဆရာဝန်တစ်ဦးဖြစ်သူ မသီတာသည် သူမနိုင်ငံ ဒီမိုကရေစီအရေးအတွက် ဩဇာတစ်ရပ်ထူထောင်ရန် မျှော်လင့်ချက်ဖြင့် ဂျာနယ်လစ်သတင်းသမားဘဝကိုရွေးချယ်ခဲ့သူတစ်ဦးဖြစ်သည်။

မသီတာ (စမ်းချောင်း) သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်လူသား ရပိုင်ခွင့် အတွက် စွမ်းစွမ်းတစ်ကြိုးစားနေသော ဒီမိုကရေစီခေါင်းဆောင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် နှင့် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင် မှုများရှိခဲ့ကာ၊ မြန်မာနိုင်ငံဒီမိုကရေစီ ရုန်းကန်မှုတွင် အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ် ဖြစ်ခဲ့သည့် အတွက် အတိုက်အခိုက်ခံရမှုများ၊ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံရမှုများရှိခဲ့သည်။ ယခု မြန်မာနိုင်ငံ၌ လွတ်လပ်သော သတင်းပညာတစ်ရပ် ပြုစုပို့ဆောင်ရာတွင် ကူညီပါဝင်စိုက်ထုတ်ရန် စိတ်အားထက်သန်လျက်ရှိသည်။

မြန်မာ့မီဒီယာလုပ်ငန်းတွင် အမျိုးသမီးများ ကိုယ်တိုင် ပါဝင်စိုက်ထုတ်ကူညီနိုင်ရန်၎င်း တို့အား ကူညီအားပေးလိုသည်မှာ မသီတာ(စမ်းချောင်း)၏ တန်ဖိုးထားရည် ရွယ်ထားသောအရာတစ်ခုဖြစ်သည်။ ထိုကိစ္စ မှာလည်း အချိန်ယူကာ ကြိုးပမ်း အားထုတ်ရမည့်ကိစ္စဖြစ်သည်ဟု သူမ ခံစားရသည်။ “အမျိုးသမီးတွေဟာ ဖြေးဖြေး သူတို့ကိုယ်ပိုင်နေရာတွေရလာပြီးတော့ ဩဇာတည်ဆောက်လာနိုင်ပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီလိုဖြစ်ဖို့ဆိုရင် သူတို့ အနေနဲ့ အရင်စွမ်းဆောင်နိုင်စွမ်းရှိရပါမယ်။”

“ဒီနိုင်ငံက အမျိုးသမီးတွေဟာ အပြန် အနေအထားမှာနေလာရတာကြာပါပြီ။ အာဏာရှင်စနစ်နဲ့ စစ်ပွဲတွေဟာ အမျိုးသားတွေရဲ့ ဖန်တီးမှုတွေပါ။ သတင်းလောက အပါအဝင် နယ်ပယ်တိုင်းက အကျိုးဆက်တွေကို ခံစားကြရပါတယ်။ မီဒီယာလုပ်ငန်းမှာ အမျိုးသမီးတွေက အရေအတွက်အားဖြင့် လွှမ်းမိုးထားပေမဲ့ အကြောင်းအရာနဲ့ပါတ်သက်ပြီးတော့ သိပ်ပြီး မဆုံးဖြတ်နိုင်ကြလို့ လုပ်ငန်းအပေါ် သက်ရောက်မှုနည်းပါတယ်။ တစ်ခြားပုံစံ မီဒီယာတွေမှာ အမျိုးသမီးတွေဟာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်တဲ့ အနေအထားတွေ ရှိပေမဲ့ ပင်မမီဒီယာရေစီးကြောင်းမှာတော့

သူတို့ရဲ့ ခြေရာလက်ရာတွေနည်းပါတယ်။” မြန်မာနိုင်ငံတွင် သတင်းနှင့်စာနယ်ဇင်း ပညာဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်တတ်မြောက်မှုများ ပါးခြင်းသည် အလွန်စိုးရိမ်စရာကောင်း သည့်အပြင် ယင်းကြောင့် ပရော်ဖက်ရှင်နယ် မီဒီယာသတ်မှတ်စံနှုန်းများနိမ့်ပါးခြင်းဖြစ် သည်။ “ကျမတို့ဆီမှာ ဝါဒဖြန့်လုပ်ငန်းကိုပဲ သတင်းနဲ့စာနယ်ဇင်းလို့ခေါ်နေခဲ့ရတော့ သတင်းခန်းအစစ်တစ်ခု အတွေ့အကြုံမျိုးကို သတင်းသမားတွေမထိတွေ့ခဲ့ဘူး။ ဆော်ဩလို့ ဆော်မှုတွေ အများကြီးပါတဲ့ ထုတ်လုပ်မှုတွေပဲရှိခဲ့ပါတယ်” ဟု သူမကပြောသည်။

သင်ကြားမှုအခွင့်အရေးများနှင့် ဂျာနယ် လစ်ဇင်ပညာရေးသည်သင့်တင့်လျောက် ပါတ်မှု နှင့် လုံလောက်မှု မရှိကြောင်းကို မသီတာ(စမ်းချောင်း) ကပြောကြားသည်။

မသီတာ(စမ်းချောင်း) အင်မီဒီယံဂျာနယ် အယ်ဒီတာ နှင့် ပင်န်မြန်မာ့ဥက္ကဋ္ဌ

သတင်းသမားအဖြစ်မလုပ်ခင်က မသီတာ(စမ်းချောင်း)သည်ဝတ္ထုရေးစာရေး ဆရာတစ်ဦးဖြစ်ခဲ့ကာ ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်တွင် ဖြစ်ခဲ့သော အပြောင်းအလဲများကို ပြန်လည်ပြောပြခဲ့သည်။ “လက်ဝဲစာပေ ကိုပဲရေးခွင့်ပေးတယ်။ စာပေပုံစံမှန် ကိုအာဏာပိုင်တွေက တန်ဖိုးမထားဘူး။ ဝါဒဖြန့်တာတွေကိုဖတ်ခဲ့ကြရတယ်။”

ပြည်သူလူထု၏ စိတ်ဓါတ်ကို အာဏာရှင်စနစ်က ဖျက်ဆီးခဲ့ကာ

ပြည်သူများက မိမိတို့၏ခံစားချက်များကို ထုတ်ဖော်ပြောကြားရန် မခံမရ ဖြစ်ခဲ့ ကြသောကြောင့် အကျိုးဆက်အားဖြင့် အရည်အသွေးနိမ့် စာပေနှင့် သတင်းစာပညာ တို့သာ အဖတ်တင်ခဲ့သည်။

ဂျာနယ်လစ်ဇင်ပညာ အားနည်းမှု အပြင် မီဒီယာတိုက်ပိုင်ရှင်များထံတွင် လွတ်လပ်မှု မရှိခြင်းကလည်း သတင်းမီဒီယာ လုပ်ငန်း ကို ချိန်စေကြောင်း သူမက ဆိုသည်။ တည်းဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ မူဝါဒ မရှိသည့် အပြင် မီဒီယာလုပ်ငန်း မှတ်ပုံတင်သည် ပိုင်ရှင်၏ နိုင်ငံရေးခံယူချက်တွင် ကြီးမားစွာ မူတည်နေသောကြောင့်လည်း ထုတ်ဝေရေးသားမှုများအပေါ်တွင် ပိုင်ရှင်တို့၏ ဩဇာသက်ရောက်မှုသည် သိသာစွာတည်ရှိသည်ဟု ၎င်းကဆိုသည်။

တပ်ဖက်က မီဒီယာဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်း တည်ဆောက်ထားမှုသည် မြန်မာမီဒီယာ အတွက် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရာတွင် ကြီးမားသည့်အခန်းကဏ္ဍမှ ယနေ့ထိတိုင် ဆက်လက်တည်ရှိခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ၎င်းအခြေအနေများက မီဒီယာများကို တပ်ဖက်ဆိုင်ရာကိစ္စများတွင် ဘက်လိုက် စေခြင်းနှင့် သွယ်ဝိုက်ထိန်းကျောင်းခြင်း များပြုလုပ်ခြင်းတို့ကို လည်းကောင်း၊ ၎င်းက အခိုင်အမာပြောကြားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လုပ်ငန်း ခွဲ ယူပိုင်ဆိုင်ခြင်း ကိုတားမြစ်ထားသော်လည်း လူတိုင်းသိသော ပိုင်ဆိုင်မှုပုံစံတစ်ခုမှာ တပ်ဖက်က ရေဒီယို၊ ပုံနှိပ်နှင့်ရုပ်မြင်သံ ကြားလုပ်ငန်းများကိုပိုင်ဆိုင်ထားမှုပင်ဖြစ် သည်ဟုလည်း သူမထံမှသိရသည်။

မသီတာ(စမ်းချောင်း)၏ အဆိုအရ ဂျင်ဒါကျားမရေးရာအမြင်ကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားခြင်းသည် မီဒီယာထုတ်လုပ်မှု အရည်အသွေးကို တိုးတက်စေမည် ဖြစ်သည်။

“တစ်ချို့တွေက ဒါကို ကိုတ္တီယဝါဒီ လှုပ်ရှားမှု အနေနဲ့ မြင်ကြတယ်။ ကျမကတော့ မျှတမှုဆိုင်ရာပြဿနာ အနေနဲ့ မြင်တယ်။ အမျိုးသမီးတွေအနေနဲ့ အမျိုးသားတွေတန်းတူ နေရာရဖို့ မလွယ်ဘူး ဆိုတာ ဝန်ခံပါတယ်။ ထိပ်ပိုင်းနေရာတွေ အမျိုးသမီးတွေရောက်ဖို့ ဆိုတာတကယ်ခ က်ခဲပါတယ်။ သူတို့ရဲ့ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု နဲ့ စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ မိသားစုနောက်ခံ တွေကြောင့်သာ တစ်ချို့ အမျိုးသမီးတွေဟာ ထိပ်ပိုင်းကိုရောက်ခဲ့ကြပါတယ်။”

“ဒီအလေ့အကျင့်က သတင်းလောကမှာတော့ကျော်လွှားဖို့ မဖြစ်နိုင်ဘူး” ဟု ရန်ကုန်အခြေစိုက်အကြီးတန်းဂျာနယ်လစ်တစ်ဦးက ပြောသည်။

အင်တာဗျူးများနှင့်လေ့လာမှုများမှ တွေ့ရှိချက်များအရ အမျိုးသားများသည် အစီအစဉ်ထုတ်လုပ်မှု နည်းပညာဆိုင်ရာများတွင်ပိုမိုပါဝင်နေပြီး ကျားမရေးရာ(သို့မဟုတ်) ဘဝနေထိုင်ပုံစာမျက်နှာများ၊ တီဗွီရေဒီယိုအစီအစဉ်များတွင် ပါဝင်မှုမှာ အလွန်အလွန်အကန့်အသတ်ဖြစ်နေသည်။

ပါဝင်ဖြေဆိုသူများအနေနှင့် မီဒီယာများတွင်အမျိုးသမီးများအားဖော်ပြမှုကို ဆန်းစစ်ရသည့် အရည်အသွေးဆိုင်ရာမေးခွန်းတစ်ခုကိုလေ့လာမှုတွင်ထည့်သွင်းခဲ့သည်။ ပါဝင်သူများ၏ အဆိုအရ မြန်မာအမျိုးသမီးများသည် မိသားစုပုံစံ၊ လိင်မှုဆိုင်ရာအရာဝတ္ထု၊ အားနည်းမှု ကြောက်ရွံ့မှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများ၏သားကောင်များ အဖြစ်နှင့်သာကျယ်ပြန့်စွာ ပုံဖော်ခံကြရသည်ဟုဆိုသည်။ ပါဝင်သူများ၏ ၄%ကသာ အမျိုးသမီးများကိုကျွမ်းကျင်သူများ၊ခေါင်းဆောင်များအဖြစ် ပုံဖော်သည်ဟုဆိုသည်။

တိုင်းရင်းသားမီဒီယာများက အနည်းနှင့်အများ အမျိုးသားများကိုခေါင်းဆောင်အဖြစ်ခြယ်လှမ်းမှုကြုံရမည်ဟု သိမှတ်ထားသည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုနှင့်ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်မှုတွင် အမျိုးသားများက လွန်စွာလွှမ်းမိုးနေခြင်းကို ထင်ဟပ်သော အချက်ဖြစ်သည်။

အမျိုးသမီးများသီးသန့်အစီအစဉ်ဖြစ်သော မြန်မာရုပ်သံလိုင်းတွင် အလှအပ၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ဖက်ရှင်များတွင် အာရုံပြုထားသည်။ နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးမှုများတွင် အမျိုးသမီး ပါဝင်မှုကိုဖော်ပြသော မီဒီယာအနည်းငယ်သာရှိသည်။^{၂၄}

အမျိုးသမီးအများစုနှင့်အမျိုးသားအများပါဝင်သော ပါဝင်ဖြေဆိုသူများက ကျားမရေးရာ လမ်းညွှန်များအပါအဝင် ကျားမရေးရာတရားမျှတမှုအတွက် မူဝါဒရေးရာအရေးယူဆောင်ရွက်မှုများကို တောင်းဆိုသည်။ ပါဝင်သူများ၏ ထက်ဝက်နီးပါးက ကျားမရေးရာတရားမျှတမှုအတွက်လမ်းညွှန်ကို အင်အားသုံးဆောင်ရွက်ရန် တောင်းဆိုသည်။ သုံးပုံတစ်ပုံခန့်က ကျားမရေးရာအမြင်ရှိသော အမျိုးသား ဂျာနယ်လစ်များနှင့် အယ်ဒီတာများကိုတောင်းဆိုသည်။

ပါဝင်သူ ရှဦးအနက်မှ ဥဦးက အယ်ဒီတာများ/အစီအစဉ်မန်နေဂျာများအဖြစ်အမျိုးသမီးများကိုပိုမိုခန့်ထားသင့်ကြောင်း အမြင်ကိုထောက်ခံသည်။

■ ကျားမရေးရာအမြင်မှ တိုင်းရင်းသားမီဒီယာများ၏ စိန်ခေါ်မှုများ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၉၄၈ လွတ်လပ်ရေးရပြီး ကတည်းက ပြည်တွင်းစစ်တောက်လျှောက်ဖြစ်ပွားနေသော နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသားများနှင့် အစိုးရတို့ အကြား ဆယ်စုနှစ်များစွာ စစ်မက်ဖြစ်ပွားနေခြင်း၏အကျိုးမှာ များစွာသော နေရာရွှေ့ပြောင်းရသူများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးအလွဲသုံးစားမှုအမြောက်အမြားဖြစ်သည်။ သတင်းရရှိနိုင်မှု အကန့်အသတ်ဖြစ်နေခြင်းနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ တို့ပေါင်းစပ်ခြင်းကြောင့် မီဒီယာများတွင် တိုင်းရင်းသားပဋိပက္ခများကိုသတင်းပေးပို့နိုင်မှု အားနည်းစေခဲ့သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် မီဒီယာများသည်အမျိုးသမီးဂျာနယ်လစ်များကို ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာ

ဒေသများသို့ သွားရောက်ခြင်းကိုအားမပေးသော်လည်း အမျိုးသားဂျာနယ်လစ်များကိုမူ ထိုတာဝန်များပေးအပ်သည်။ အမျိုးသမီးဂျာနယ်လစ်များမှာ လုပ်ပိုင်ခွင့်ရမလာပဲ အကာအကွယ်ပေးခြင်း ခံနေရသည်။

ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေသောနယ်ပယ်များရှိ တိုင်းရင်းသားများမှာ ဗမာ့ယဉ်ကျေးမှုလွှမ်းမိုးခြင်းကို ရှောင်လွှဲလိုသော ကြောင့် ဗမာစကားသုံးစွဲရန် တွန့်ဆုတ်ကြသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုဖြစ်စဉ်ကို ဖော်ပြရန်နှင့် အမျိုးမျိုးသော တိုင်းရင်းသားများ၏အသံကိုမြှင့်တင်ပေးသည့် ရည်ရွယ်ချက်ရှိသည့်အလျောက် ဒေသခံများ ထိခိုက်ခံစားရသည့် စိန်ခေါ်မှုများနှင့်မတရားမှုများကို ဖော်ပြရန် ဒေသခံတိုင်းရင်းသားမီဒီယာများ တည်ထောင်ကြသည်။ နှစ်ပေါင်းများစွာဖြစ်ပွားနေခဲ့သော ပြည်တွင်းစစ်ကြောင့် ပညာမသင်ကြားခဲ့ရသည့် အတွက် တိုင်းရင်းသားများကိုအသိပညာပေးသည့် ကဏ္ဍတွင် တိုင်းရင်းသားမီဒီယာများကအရေးပါသည့် နေရာမှာရှိနေသည်။ တိုင်းရင်းသားမီဒီယာအများစုမှာ ဘာသာစကားနှစ်မျိုးအသုံးပြုသည်။ ဗမာနှင့်သက်ဆိုင်ရာတိုင်းရင်းသားဘာသာစကားဖြစ်သည်။

ကရင်ပြည်နယ်ဖားအံမြို့ရှိ အစိုးရပိုင် MRTV တိုင်းရင်းသားရုပ်သံလိုင်းမှ ဝန်ထမ်းတစ်ဦးက ပညာရေးနိမ့်ပါးမှုကြောင့် ပရိတ်သတ်များသည် ဖော်ဖြေရေးကိုပိုမိုလိုလားကြသည်ဟုဆိုသည်။ အမျိုးသမီးများသည် ရိုးရာသီချင်းများ၊ အကများနှင့် အချက်အပြုတ်တို့ ပါဝင်သော အစီအစဉ်များကို ကြည့်လေ့ရှိသည်။ အမျိုးသမီးဦးဆောင်မှုကိုမြှင့်တင်သောအစီအစဉ်ဟူ၍ သတ်သတ်မှတ်မှတ်မရှိပေ။ တရားဝင်စံနှုန်းများကိုအားဖြည့်သော အချက်အပြုတ်၊ အလှအပရေးရာ အစီအစဉ်များကိုသာ ပိုမိုဦးတည်ကြသည်။

တိုင်းရင်းသားမီဒီယာများသည် အမျိုးသားများကို ခေါင်းဆောင်များအဖြစ်ပုံဖော်ခြယ်လှမ်းပြီးအမျိုးသမီးများကို လေ့ရှိရေးရာစံနှုန်းများကို ထိန်းသိမ်းသော အလုပ်များဖြင့် ဗမာလွှမ်းမိုးမှုကိုဆန့်ကျင်သည့် ယဉ်ကျေးမှု အတားအဆီးအဖြစ် ပုံဖော်သည်။ အမျိုးသမီးများကို အကြမ်းဖက်မှုများ၏သားကောင်အဖြစ်လည်း မကြာခဏပုံဖော်ကြသည်။ အမျိုးမျိုးသော မီဒီယာများက အမျိုးသားရေး အမျိုးသမီးဂျာနယ်လစ်များ ပါ အလုပ်ခန့်ထားသော်လည်း ကျားမရေးရာမူဝါဒမရှိပဲ ဝန်ထမ်းများမှာ ကျားမရေးရာ ကိစ္စရပ်များကိုမသိရှိနိုင်ကြပေ။ “ကျွန်တော်တို့အမျိုးသမီးဝန်ထမ်းတွေက ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ်ယုံကြည်မှု အားနည်းကြတယ်။ တချို့က သူတို့အိမ်ထောင်ပြုတဲ့အခါနဲ့ ကလေးရတဲ့အခါ အမျိုးသမီးတွေဟာ ကလေးတွေနဲ့နီးကပ်ကပ်နေသင့်တယ်လို့ ထင်ကြတာကြောင့် အိမ်မှာပဲနေပြီး အလုပ်ခွင်ကို ပြန်မလာကြတော့ဘူး” ဟုရှမ်းပြည်နယ်တောင်ကြီးမြို့မှ အုပ်စုဆွေးနွေးခြင်းတွင်ပါ ဝင်သူ တစ်ဦးက ပြောသည်။ စံပြုတိုင်းရင်းသားအမျိုးသမီးဆိုသည့် ထင်မြင်ယူဆချက်မှာ လူအများအကြားနှင့် မီဒီယာ လုပ်ငန်းများတွင်အမျိုးသမီးများပါဝင်မှုကိုကန့်သတ်လိုက်သည်။

မီဒီယာလုပ်ငန်းတွင် အမျိုးသမီးပါဝင်မှုတိုးတက်များပြားလာစေရေးအတွက်မှာ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသော ပဋိပက္ခများကအဓိကစိန်ခေါ်မှုဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသားများအကြားနှင့် မီဒီယာတိုက်များအတွက် စိန်ခေါ်မှုဖြစ်သည်။

၂၄၊ ဥပမာအားဖြင့် မဇ္ဈိမ မီဒီယာ။

စောညွန့်သောင်း

ကရင်အမျိုးသားများကို ပြောခွင့်ဆိုခွင့်အသံပေးခြင်း

လွတ်လပ်သောမီဒီယာအေဂျင်စီဖြစ်သည့်ကရင်သတင်းအချက်အလက် ဗဟိုမှတာဝန်ခံအရာရှိ စောညွန့်သောင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူနည်းစုအချို့အတွက် အသံထွက်ပေးရ ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ စိတ်ဓါတ်ပြင်းထန်သည်။

“အမျိုးသမီးတွေက မျိုးဆက်ပွား ကျန်းမာရေးပြဿနာတွေရယ်၊ အကြမ်းဖက်မှု အဖြစ်အပျက်တွေနဲ့ပတ်သက်လို့ အမျိုးသားဂျာနယ်လစ်တွေနဲ့ ဆွေးနွေးလိုစိတ်မရှိကြဘူး။ ဒါကြောင့် အမျိုးသမီးပြဿနာတွေနဲ့ အမျိုးသမီးများ အပေါ် အကြမ်းဖက်မှုတွေကိုဖော်ထုတ်ဖို့ဆို ရင် အမျိုးသမီးဂျာနယ်လစ်တွေ များများ လိုအပ်တယ်။”

စောညွန့်သောင်းသည် ကရင်ပြည်နယ် ဘားအံမြို့ရှိလွတ်လပ်သော မီဒီယာအေဂျင်စီတစ်ခုဖြစ်သည့် ကရင်သတင်းအချက်အလက်ဗဟို (KIC) တွင် တာဝန်ခံအရာရှိဖြစ်သည်။ ကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ အခြေအနေများ ကိုသူတို့မီဒီယာသတင်းများမှတစ်ဆင့် ပို့ပြီး ပုံနှိပ်ဂျာနယ်များနှင့်အွန်လိုင်းဂျာနယ်များ တွင် ထည့်သွင်းရသောကြောင့် KICတွင်အလုပ်လုပ်ရခြင်းကိုသူက ဂုဏ်ယူသည်။

“တိုင်းရင်းသားမီဒီယာများတည်ရှိမှုဟာ တိုင်းရင်းသားအမျိုးမျိုးရဲ့ ဘဝတွေကို ထင်ဟပ်ဖို့နဲ့ သူတို့ရဲ့ အသံဖြစ်ဖို့ အရေးကြီးတယ်လို့ ကျွန်တော်ယုံကြည်တယ်။”

တစ်နေ့တွင် KICသည် ကိုယ့်ခြေထောက် ပေါ်ကိုယ်ရပ်နိုင်လာစေချင်သည်မှာ သူ၏ဆန္ဒဖြစ်သည်။ “တိုင်းရင်းသားမီဒီယာ တွေဟာလွတ်လပ်လပ်ရပ်ရပ်တည်သင့် တယ်။ လက်ရှိမှာ ကျွန်တော်တို့က အလှူရှင် တွေအပေါ် မှီခိုနေရတယ်။ ခင်ဗျားကြိုက်ကြိုက်၊ မကြိုက်ကြိုက် အလှူ ရှင်လိုလားတာနဲ့တောင်ဆိုတာကို မီဒီယာတွေကညှိနှိုင်းလုပ်ကိုင်နေရတယ်။”

KIC က ကယန်းဘာသာစကားနှင့်ဗမာ ဘာသာစကားနှစ်မျိုးလုံးဖြင့် လစဉ်ထုတ် ဂျာနယ်တစ်စောင် ထုတ်ဝေသည်။ အမြတ်အစွန်းမရရှိပေ။ ကယန်းလူမျိုးအများစုသည်

ဝေးလံခေါင်ဖျားသောဒေသများတွင် နေထိုင်ကြသောကြောင့် သတင်းစာ၊ ဂျာနယ် ဖတ်ရန်စိတ်ဝင်စားမှုနည်းပါးကြသည်။ ဖြစ်ပွားနေသော ပဋိပက္ခသတင်းများရှိရန် ရေဒီယိုကိုပိုမိုနားထောင်ကြသည်။

“ကရင်ပြည်နယ်က ပဋိပက္ခနယ်မြေဖြစ်တယ်။ သတင်းအများစုက ပဋိပက္ခအကြောင်းတွေဖြစ်တယ်။ ဂျာနယ်လစ်တွေက ပဋိပက္ခနယ်မြေတွေကို သတင်းရဖို့သွားရတယ်။ အန္တရာယ်အရမ်းများတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း ကရင်ပြည်နယ်မှာအမျိုး သမီးဂျာနယ်လစ်တွေနည်းတာပဲ”

စောညွန့်သောင်းက အမျိုးသမီး ဂျာနယ်လစ်များလိုအပ်မှုကိုအထူးပြုပြော ဆိုသည်။ “အမျိုးသမီးတွေဆီက သတင်းတွေပိုရဖို့လိုသလို အမျိုးသမီးတွေရဲ့အမြင်ကနေ သတင်းတွေပိုရဖို့လိုတယ်။ အမျိုးသမီးတွေက မျိုးဆက်ပွားကျန်းမာရေးပြဿနာတွေ၊ အကြမ်းဖက်မှုဖြစ်ရပ်တွေကို အမျိုးသားဂျာနယ်လစ်တွေနဲ့ အသေးစိတ် ဆွေးနွေးလိုစိတ်မရှိကြဘူး။ ဒါကြောင့်ပဲ အမျိုးသမီးကိစ္စရပ်တွေ၊ အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုတွေကို ဖော်ထုတ်ဖို့ အမျိုးသမီးဂျာနယ်လစ်တွေ များများလိုတယ်။”

ရမ်းပြည်နယ်ရှိ ကရင်သမီးမျိုးများ ခါတ်ပုံ/ အီဗန်ဂျေလို ပက်ထရာတိုင် EU/ECHO on flickr

ဆန်းစစ်ချက်

မီဒီယာလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူ ၅၀%ကျော်ပါဝင်သော မြန်မာအမျိုးသမီးဂျာနယ်လစ်များသည် မီဒီယာ အဖွဲ့အစည်းတွင် စိန်ခေါ်မှု နှစ်ခုကိုအဓိကရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု အဆင့်မြှင့်နိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းမရှိခြင်း နှင့် အမျိုးသမီးမီဒီယာ လုပ်သားများအတွက် ပံ့ပိုးပေးသော အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာလုပ်ငန်း စဉ်မရှိခြင်းဖြစ်သည်။

အမျိုးသမီးများသည် သတင်းစာတိုက်များတွင် အရေအတွက်အားဖြင့် အားကောင်းစွာကိုယ်စားပြုလျက်ရှိခြင်းကြောင့် မြန်မာ့မီဒီယာလုပ်ငန်းသည် လက်ရှိကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ တိမ်းညွတ်မှုများကိုအထိုက်အလျောက်ထင်ဟပ်လျက်ရှိသော်လည်း ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည့်အဆင့်တွင် အမျိုးသားများ သိသာစွာလွှမ်းမိုးသော မီဒီယာအဖွဲ့အစည်းများကျန်ရှိနေပါသည်။

အမျိုးသမီးဂျာနယ်လစ်များသည် အောက်ခြေနှင့်အလယ်အလတ် ရာထူးများတွင် နေရာယူထားကြသည်ကိုတွေ့ရသည်။ အမျိုးသမီးအချို့က နေ့စဉ်သတင်းစာတိုက်စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် အကြောင်းအရာများ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ တာဝန်ရယူနေကြရာတွင် ထိုတာဝန်များမှာ အပန်းဖြေခြင်း၊ ဘဝနေထိုင်ပုံ၊ ဖျော်ဖြေရေးကဏ္ဍများပါဝင်သည်။

တိုင်းရင်းသားနယ်မြေအများအပြားတွင်ဖြစ်ပွားနေသောပဋိပက္ခများက အမျိုးသမီးဂျာနယ်လစ်များအတွက် လုံခြုံရေးပြဿနာကိုဖြစ်ပေါ်စေသည်။ မိဘများသည် သမီးများကို မီဒီယာလောကသို့ဝင်ရောက်ခြင်းကို ဆန့်ကျင်ကြသဖြင့် ၎င်းသည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသများတွင် အမျိုးသမီးဂျာနယ်လစ်များနည်းပါးခြင်း အတွက် နောက်ကွယ်တွင်အရေးပါသော အချက်တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတဝှမ်းဖြစ်ပေါ် လွှမ်းမိုးလျက်ရှိသော ပဋိပက္ခနှင့်စပ်လျဉ်းသော ဇာတ်လမ်းများကိုရရှိစေရန် အမျိုးသား သတင်းထောက်များကိုသာ တာဝန်ပေးလိုကြသည်။

မီဒီယာအဖွဲ့အစည်းများတွင် အမျိုးသမီးများသည် ဆုံးဖြတ်ချက်ချသော လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်သည်ဟုခိုင်မာစွာပြောဆိုကြသည်။ ထိုနေရာများမှာ ပျော့ပြောင်းသည်ဟုယူဆရသော နေရာ (ဘီ) များ၊ (သို့မဟုတ်) အမျိုးသမီးစာဖတ်သူ၊ ပရိတ်သတ်များအတွက်ရည်စူးသောအခန်းကဏ္ဍ/အစိတ်အပိုင်းများအတွက် ပိုမိုသင့်လျော်သည်ကို တွေ့ရသည်။ အရွယ်အစားအမျိုးမျိုးရှိသော အဖွဲ့အစည်းများတွင် မီဒီယာအဖွဲ့အစည်း ၂ခုမှအပ၊ အမျိုးသမီးများသည် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာမူဝါဒများနှင့် အလေ့အကျင့်များကို လွှမ်းမိုးသည့် အယ်ဒီတာအဘော်အားဖြင့်သိသာထင်ရှားသော ဆုံးဖြတ်ချက်များချရာတာဝန်များမယူကြပေ။

မြန်မာ့ သတင်းလောကတွင် အရေးပါသော အမျိုးသမီးကိုယ်စားပြုမှုများရှိသော်လည်း ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာ နေရာတွင် အမျိုးသားများ၏အခွင့်ထူးအနေဖြင့် အမျိုးသားများကလွှမ်းမိုးနေဆဲဖြစ်သည်။ အကြောင်းအရာ တင်ဆက်မှု၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှု၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဆိုင်ရာအဆင့်မြှင့်ရန်အခွင့်အလမ်းများတွင် အမျိုးသမီးများမှာခွဲခြားခံနေရဆဲဖြစ်သကဲ့သို့ မီဒီယာအဖွဲ့အစည်းတွင်လည်း ခွဲခြားခံနေရဆဲဖြစ်သည်။

အမျိုးသမီးများ၏ရှုထောင့်များ ထည့်သွင်းရန် မကြာခင်က ပျက်ကွက်နေခြင်းကထင်ဟပ်ပြနေပေသည်။

အမျိုးသမီးပါဝင်သူအများစုသည် ပဋိပက္ခ၊ လူ့အခွင့်အရေး၊ ဘဏ္ဍာရေး၊ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် နိုင်ငံရေးစသည့်နေရာ (ဘီ) များအတွက် တူညီသော အခွင့်အလမ်းအပါအဝင် သူတို့နေရာ(ဘီ) ကို ရွေးချယ်နိုင်စွမ်းရှိသည်ဟု သဘောတူညီရင်း တရားမျှတမှုအမြင့်ဆုံးအဆင့်မှာ နေရာ(ဘီ) ခွဲဝေမှုပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း သိပ္ပံနှင့်နည်းပညာသတင်းများနှင့် အားကစားသတင်းများတွင်မူ အမျိုးသမီးများ၏ နေရာမှာ ပျောက်ဆုံးလုနီးပါး ဖြစ်သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့်မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမျိုးသားများ ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းထားသည့် ပင်တိုင်ဆောင်းပါးရှင်/ သရုပ်ခွဲလေ့လာသူနေရာတွင်လည်းမရှိပေ။

မြန်မာဂျာနယ်လစ်များရင်ဆိုင်နေရသည့်ပြဿနာများကြားတွင် လစာနည်းပါးခြင်းလည်းပါဝင်သည်။ အာရှတွင်အနိမ့်ဆုံးဖြစ်သည်။ အမျိုးသမီးများသည်အမျိုးသားများထက်လစာပိုမိုနည်းပါးသည်။ အဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့် အလုပ်ခန့်ထားရေးစာချုပ်များ၊ အခြေအနေများ၊ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ပေါ်လစီများနှင့်ပတ်သက်၍ စဉ်းစားဘွယ်ရာများရှိသည်။ အမျိုးသမီးဂျာနယ်လစ်များသည် အချို့သောကဏ္ဍများတွင် သိသာသော နိုင်ငံ့မင်းထက်ပြုမှုများကိုရင်ဆိုင်ရသည်။ အမျိုးသမီးဂျာနယ်လစ် အများစုသည် အိမ်ထောင်ပြုခြင်း၊ ကလေးမီးဖွားခြင်းနှင့် မိသားစု၏ ဖိအား/ထောက်ခံမှုမရှိခြင်း တို့ကြောင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း အလုပ်တွင် နိမ့်ကျသောရာထူးနေရာများ တွင်ပါဝင်နေရသည်။

မီဒီယာတိုက်များတွင်လည်း အမျိုးသမီးများကလေးမွေးဖွားပြီး နောက် လုပ်ငန်းခွင်ပြန်ဝင်နိုင်အောင် ပြုလုပ်စီမံထားသောအဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်ယန္တရားမရှိပေ။

ဆွေးနွေးပွဲတွင်အမျိုးသမီးများက အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု သင်တန်းများရရှိခြင်း အပါအဝင် အဆင့်မြှင့်ရန်စိတ်အားထက်သန်ကြောင်း ဖော်ပြကြသည်။ ထို့ပြင်လျော့ရဲသော ကွန်ယက်အဖြစ်မှ အမျိုးသမီးဦးဆောင်သည့် ခိုင်မာသောအဖွဲ့အစည်း ဖြစ်လာရန် ပြင်းပြသောဆန္ဒရှိကြသည်။

အမျိုးသမီးများသည် လုပ်ငန်းခွင်တွင် လိင်မှုအနှောက်အယှက်ပေးမှု မရှိပါဟုညွှန်ပြကြခြင်းသည်^{၂၅} ကျားမရေးရာသာတူညီမှုမရှိနိုင်သည့်အရေးပါသောအခြေအနေတစ်ရပ် သတင်းစာတိုက်များတွင် ရှိပြီးဖြစ်နိုင်သလို လိင်မှုဆိုင်ရာ အနှောက်အယှက်ပေးမှုသဘောတရားကိုနားလည်နိုင်မှု အလွန်နိမ့်ပါး နေခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။

တရားဝင်အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲမှာတွေ့ရသကဲ့သို့ အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားနှစ်ဦးလုံးသည် လိင်မှု အနှောက်အယှက်ပေးမှုကို မုဒိမ်းမှုနှင့်တူညီသည်ဟုထင်မှတ်နေကြသည်။ ထို့ကြောင့် ကျားမအခြေပြုအကြမ်းဖက်မှုနှင့် လိင်မှုဆိုင်ရာအနှောက်အယှက်ပေးမှုကို ဦးစွာအမြင်ဖွင့်ပေးရန် အားထုတ်ဖို့လိုအပ်နေသည်။ ထို့ပြင်၊

၂၅။ ရန်ကုန်အခြေပြုသုတေသန များ၏ ၉၄ ရာခိုင်နှုန်းက လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အနှောက်အယှက်ပေးမှုမျိုးသူတို့ မတွေ့ကြုံဘူးကြောင်းပြောဆိုကြသည်။

ပါဝင်သူများသည် လိင်မှူဆိုင်ရာအနှောက်အယှက်ပေးခံရပါက မည်သို့တိုင်ကြားပြုလုပ်နိုင် သည်ကိုမသိရှိကြခြင်း(သို့မဟုတ်) ရှက်ကြောက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်ရပ်ကို မဖော်ထုတ်နိုင်ခြင်းတို့သည် မီဒီယာတိုက်များအတွင်းတိုင် ကြားရန်နေရာများ တရားဝင် ဖော်ဆောင်ပေးရန် အရေးကြီးလိုအပ်နေသည်ကိုပြသနေသည်။

ဂျာနယ်လစ်များဆိုင်ရာသင်တန်းအခွင့်အလမ်းများတိုးပွားလာ သည်နှင့် မြန်မာဂျာနယ်လစ်များသည် သတင်းရေးသား ပေးပို့ခြင်းနှင့် အထူးပြုရေးသားခြင်းတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် သင်တန်းများကို လွန်ခဲ့သည့်သုံးနှစ်ကပင် လက်လှမ်းမီခဲ့သည်။ ၎င်းတို့အနက်မှအများစုသည်နိုင်ငံတကာ NGOများနှင့် သက်ဆိုင်ရာ မီဒီယာတိုက်များထံမှ ဂျာနယ်လစ်ဆိုင်ရာ သင်တန်းများကို အမျိုးသားရေးအမျိုးသမီးပါ တူညီသောအခွင့် အလမ်းများဖြင့်ရရှိခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

မရှိသေးသောသင်တန်းများမှာ လုံခြုံရေးနှင့် ကျားမရေးရာဖြစ်သည်။ နှစ်ခုလုံးသည် မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့အသွင် ကူးပြောင်းစ လူမှုအဖွဲ့အစည်းအတွက်အရေးပါသည်။

ရန်ကုန်ပြင်ပရှိပါဝင်သူများသည် မြို့တော်တွင်နေထိုင်သော ဂျာနယ်လစ်များနှင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက သင်တန်း အခွင့်အလမ်းတန်းတူမရရှိဟုခံစားကြရသည်။ ထိုအချက်က သင်တန်းအစီအစဉ် များကိုတိုင်းနှင့်ပြည်နယ်တိုင်း၌ ဂျာနယ်လစ်အသစ်များကို ဦးတည်သော အမျိုးအစားများရွေးချယ်ပြုလုပ်သင့်ကြောင်းထင်ရှားသည်။

အမျိုးသမီးအများစုကြီးက ဂျာနယ်လစ် အလုပ်သမား အစည်းအရုံးတွင် ပါဝင်ဖွဲ့စည်းနိုင်သည့် အမျိုးသမီးသီးသန့် မီဒီယာအဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ကိုတောင်းဆိုလိုက်သည့်အခါ အမျိုးသမီးဦးဆောင်မှုနှင့် ကျားမရေးရာတရားမျှတမှုအတွက် အားအကောင်းဆုံးအမြင်ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။^{၂၆} လတ်တလောတွင်မူ လက်ရှိအဖွဲ့အစည်းများတွင် ရာထူးရယူ ထားသောအမျိုးသမီးအနည်းပါးနေစဉ်တွင် ထိုအဖွဲ့အစည်းများတွင် အမျိုးသမီးအနည်းငယ်သာ ပါဝင်နေသည်။ လက်ရှိမီဒီယာအဖွဲ့အစည်းများသည် သူတို့၏ဦးစားပေးမှုများကို ဖြတ်တောက်ခံထားရပြီး ကျားမရေးရာမပါဝင်ပါ။ အဖွဲ့အစည်းအားလုံးသည် အမျိုးသမီးကိုယ်စားပြုမှု မျှတစွာပါဝင်သောလည်း ထိပ်ပိုင်းခေါင်းဆောင်ရာထူးများတွင်မရှိချေ။ကျားမရေးရာ မူဝါဒ ချမှတ်ထားသော အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုမျှမရှိချေ။

ယဉ်ကျေးမှုတိုင်းမှာကဲ့သို့ပင် မြန်မာသည်လည်း အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးတို့အတွက် ကျားမရေးရာတရားသေအမြင်များကို အားပေးသည့် သတ်မှတ်ထားသောကိုယ်ပိုင်ပုံရိပ်သေများရှိကြ သည်။ မီဒီယာများသည် တူညီသော အားကောင်းသည့် ဘက်လိုက်မှုများကို ထင်ဟပ်ကြပြီး၊ တရားသေကျားမရေးရာ ခြယ်မှုန်းပုံဖော်မှုများကို ဆက်လက်တည်မြဲစေကြသည်။

ကန့်သတ်ချက်များတွင်ထပ်ပေါင်းထည့်ရမည်မှာ အားလုံးပါဝင်ပြီး ဗဟုဆန်သောမီဒီယာများဖန်တီးရေးအတွက်အရေးကြီးသော သဘောတရားနားလည်မှုနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်တို့ မှာ ဂျာနယ်လစ်များကိုယ်တိုင်၌ပင်လျှင် မရှိကြခြင်းဖြစ်သည်။

အမြစ်တွယ်နေသော အစွဲအလမ်းများမှ ဆွဲထုတ်ထားသော ပုံသေ ကျားမရေးရာပုံရိပ်များ ကြောင့် ဂျာနယ်လစ်များ နှင့်မီဒီယာများသို့ စိန်ခေါ်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ အမျိုးသမီးများသည် အားနည်းသည်။ ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်စွမ်းမရှိ၊ ထိရလွယ်သောအလုပ်များမလုပ်နိုင်ဟုသတ်မှတ်ထားချက်များ ကို သူတို့က ပုံပိုးပေးကြသည်ဖြစ်ရာ တူညီသော အလုပ်အတွက် တူညီသောလုပ်ခရရှိရေးနှင့် အချို့သောအလုပ် ခန့်ထားရေးအခွင့်အရေးများခံစားပိုင်ခွင့်တို့ကိုမြှင့်တင်ခြင်းမှာ မထိုက်တန်ဟုယူဆကြသည်။

မြန်မာမီဒီယာများသည် အမျိုးသမီးများကို မိသားစုပြယုဂ်၊ လိင်မှူဆိုင်ရာပစ္စည်း၊ အားနည်းသော/ ကြောက်ရွံ့သောသူများ အဖြစ်ပုံဖော်ခြင်းအားဖြင့် အကြောင်းအရာများမှတစ်ဆင့် ကျားမရေးရာ တရားသေ အမြင်များကို အားဖြည့်လောင်း ကြသေးသည်။ အမျိုးသမီးများကို နာမည်ကြီးများ၊ ကျော်ကြားသူများ၏ ဇနီးများအဖြစ် သတင်းပြုလုပ်ဖော်ပြကြပြီး၊ ကွမ်းကျင်သူများ၊ အတွေးအမြင်ဖော်ထုတ်သူများအဖြစ် ဖော်ပြခံ ရခြင်းနည်းပါးလှသည်။ ထို့ကြောင့်၊ ပြောရလျှင် အမျိုးသမီး ပရိသတ်များအတွက် ထိုသို့သောအကြောင်းအရာများကို ပြုလုပ်ဖန်တီးသူများမှာ အမျိုးသမီးများပင်ဖြစ်သောကြောင့် အမျိုးသမီးများကို တရားသေအမြင်နှင့် ပုံဖော်ခြယ်မှုန်းခြင်းကို ကြီးမားကျယ်ပြန့်စွာပြုလုပ်နေကြခြင်းအတွက် မီဒီယာများရှိ အမျိုးသမီးများတွင် တာဝန်ရှိသည်။

လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် အမျိုးသမီးများကို နိမ့်ကျသောနေရာတွင် ထားရှိသောဖခင်ကြီးစိုးသောယဉ်ကျေးမှုနှင့် ကိစ္စရပ်များ ရောစပ်လိုက်ပြီးနောက် အမျိုးသမီးများအတွက်နောက်ထပ်အ ဟန့်အတား များကိုဖန်တီးလိုက်သည်။

တရားမျှတမှုနှင့်သာတူညီမှုမရှိဘဲ အမျိုးသားရေး၊ အမျိုးသမီးများအတွက်ပါ အရေးပါပြီး လူ့အဖွဲ့အစည်းအားလုံးပိုမို ကောင်းမွန်လာရန်လိုအပ်သည်။ ခွဲခြားနှိမ်ချသောအလေ့အကျင့် များနှင့် အစွဲအလမ်းများ ကို တရားမျှတမှုကိုမြှင့်တင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ယန္တရားမှတစ်ဆင့်ဖော်ထုတ်ရန်လိုအပ်သည်။ ကောင်းမွန် သည့်အလုပ်ခွင်ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ပရော်ဖက်ရှင်နယ်သတင်းပညာ ကိုမိတ်ဆက်ခြင်း တို့ကို ခိုင်မာသောကျင့်ဝတ်များပေါ်တွင် အုတ်မြစ်ချထားသည်။

အမျိုးသမီးများ၏အသံများသည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲနေသော လူမှုဝန်းကျင်တွင် အားကောင်းစွာရောင်ပြန့်ဟပ်စေနိုင်သည်။ လူမှုဝန်းကျင်၏တန်ဖိုးများကိုထင်ဟပ်စေနိုင်သည်။ တနည်းအားဖြင့် မီဒီယာတွင်ပျောက်ဆုံးတော့မည်ဖြစ်သော အမြင်ကွဲပြားမှုများကို ကမ်းလှမ်းနိုင်သည်။

ကျားမရေးရာကိုလေးစားခြင်းနှင့် ချိန်ခွင်လျှာညီမျှသော ခြယ်မှုန်းပုံဖော်ခြင်းများသည် သတင်းရေးရာတွင် တိကျခြင်းနှင့်မျှတခြင်းကဲ့သို့ တန်ဖိုးရှိသည့် အလျောက် မီဒီယာကျင့်ဝတ်တွင် ပေါင်းစပ်ပါဝင်သည်။ ထိုတန်ဖိုးများသည် မီဒီယာပရော်ဖက်ရှင်နယ် တိုးတက်လာစေရန်နှင့် နိုင်ငံ၏ ကျားမရေးရာတရားမျှတမှုတို့ကို မြှင့်တင်ခြင်းတွင်လည်း ပါဝင်သည်။

^{၂၆} အမျိုးသမီးသတင်းသမားများအတွက် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပထမဆုံးအဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည့် မြန်မာ အမျိုးသမီးသတင်းသမားများအသင်းကို ၂၀၁၅ ခုနှစ်အနှောင်းပိုင်းတွင် တည်ထောင်ခဲ့သည်။

ဒေါ်သင်းသင်းအောင်

“အမျိုးသမီးများသည် ပစ်မှတ်ပရိတ်သတ်များဖြစ်ကြသည်။”

ဒေါ်သင်းသင်းအောင်သည် လူ့အခွင့်အရေးတက်ကြွလှုပ်ရှားသူတစ်ဦး၊ ကိုတ္တိယဝါဒီ တစ်ဦးအပြင် ကိုတ္တိယစွမ်းအားနှင့် ကမ္ဘာကြီးအပေါ် လွှမ်းမိုးနိုင်သော အမျိုးသမီးတို့၏ အပြုသဘောပြုလုပ်နိုင်စွမ်းကို ယုံကြည်သူတစ်ဦးလည်းဖြစ်သည်။ ဂျင်ဒါ ကျား၊မ ရေးရာ နှင့် အသွင် ကွဲပြားစုံလင်မှုတွင် အကြံပေးအယ်ဒီတာအဖြစ် လည်းကောင်း၊ မရွှိမအမျိုးသမီးကဏ္ဍ ရုပ်သံ ဒါရိုက်တာအဖြစ် လည်းကောင်း၊ မရွှိမ မီဒီယာအုပ်စု၏ အမှုဆောင်ဒါရိုက်တာ တာဝန်ကို ထမ်းဆောင်လျက် ရှိသည်။

ဂျင်ဒါ ကျား၊မ ရေးရာ နှင့် အသွင်ကွဲပြားစုံလင်မှု သည် သူမ၏ မဆုတ်မနစ် သော ကိုတ္တိယဝါဒီ ရှုထောင့်မှ အဓိက အာရုံစိုက်ရာ နယ်ပယ်ဖြစ်သည်။ အမျိုးသမီးများကို အကြမ်းဖက်ခြင်း အပါအဝင် အောက်ကျနောက်ကျ အနေအထားကို ရောက်စေသည့် ဂျင်ဒါ ကျား၊မ ရေးရာ ပြဿနာပေါင်းများစွာ မြန်မာပြည်တွင် ရှိကြောင်းကိုလည်း ဒေါ်သင်းသင်းအောင်က ပြောဆိုသည်။

အမျိုးသမီးများအကြမ်းဖက်ခံရသည့် သတင်းများ ရေးသားခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဂျင်ဒါ ကျား၊မရေးရာ ပုံသေခွက်အတိုင်း အားပေး ရေးသားဖော်ပြကြသည့် မီဒီယာ အချို့ကိုလည်း သူမက ပြစ်တင်ပြောကြားသည်။

“အမျိုးသမီးတွေရဲ့ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုနဲ့ ညဘက်အပြင်ထွက်တာတို့နဲ့ ပါတ်သက်ပြီး မီဒီယာက အမျိုးသမီးတွေကို အပြစ်တင်မယ့် အစား အမျိုးသားတွေကို အမျိုးသမီးတွေအပေါ် လေးစားမှုထားအောင် ကိုယ့်ကိုကိုယ် ထိန်းချုပ်နိုင်အောင် အားပေး ပြောဆိုသင့်တယ်။ ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်တွေကလည်း တခါတခါ ဘယ်လို အဝတ်အစားပုံစံမျိုးကို အမျိုးသမီးတွေ ဝတ်ဆင်သင့် ကြောင်း အကြံပေးတဲ့ အထိတောင် ရောက်တယ်။ အမျိုးသားတွေရဲ့ အပြုအမူကို အပြစ် တင်မယ့် အစား အမျိုးသမီးတွေရဲ့ အဝတ်အစား ရွေးချယ်မှုက အပြစ်တင်ခံရတယ်” ဟုသူမက မှတ်ချက်ပေးသည်။

မီဒီယာ၏ ဦးတည်ချက် ပြောင်းလဲစေရန် ကျား၊မ ရေးရာ နှင့် အသွင်ကွဲပြားစုံလင်မှု အပြင် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာဆက်စပ်သောကိစ္စများ နှင့် တိုင်းရင်းသားရေးရာ တို့အတွက် မရွှိမ မီဒီယာက ရုပ်သံလွှင့်ချိန်နှင့် သတင်းစာများက

ဒေါ်သင်းသင်းအောင်
ဂျင်ဒါ ကျား၊မ ရေးရာ နှင့် အသွင်ကွဲပြားစုံလင်မှု Gender and Diversity အကြံပေးအယ်ဒီတာ၊ မရွှိမ အမျိုးသမီးကဏ္ဍ ရုပ်သံဒါရိုက်တာ မရွှိမ မီဒီယာ အုပ်စုအမှုဆောင်ဒါရိုက်တာ

တို့ကိုအထူး သီးသန့်ပေးထားကြောင်း ဒေါ်သင်းသင်းအောင်ကပြောသည်။

“လေစဘီယမ် အမျိုးသမီးချင်းစုံမက်နှစ်ခြိုက် သူများနဲ့ ဂေးလ် အမျိုးသားချင်းချစ်ကြိုက် သူတို့ရဲ့ လူ့အဖွဲ့စည်းတွေလည်း ရှိကြပါတယ်။ လိင်တူ အမျိုးသားချစ်သူများနဲ့ သက်ဆိုင် တဲ့သတင်းတွေတွေ့ဖော်ပြကြပြီး လေစဘီယမ်များရဲ့ သတင်းတွေကိုတွေ့ မဖော်ပြသလောက်ပဲ။ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကိစ္စတွေကို ဆွေးနွေးပြီးရင် လူမှုရေးရာ အမာရွတ်တွေ ဖြစ်တတ်လို့ တော်တော်များများက တွေ့ဆုံ မေးမြန်းတာကို လက်မခံလိုကြဘူး။”

မရွှိမ ဝန်းထမ်းများအတွက် လိုက်လျောညီထွေအလုပ်ချိန်ရှိတာ အမျိုးသားများအတွက်လည်း သားသမီးမွေးချိန် ဖခင်ခံစားခွင့်ပေးသည်။ အမျိုးသမီးများနဲ့ ကလေးငယ်များကို အထူး ထောက်ပံ့သည်။ မီးဖွားပြီး အမျိုးသမီးများ လုပ်ငန်းခွင်ပြန်ဝင်နိုင်အောင် ကူညီထောက်ပံ့ခြင်း နှင့် ရာထူးဌာန

တိုးမြှင့်ရာတွင် လွယ်ကူစေရန် ကူညီ ထောက်ပံ့သည်ဟုသိရသည်။

“အမျိုးသမီးတွေဟာ ထိုက်တန်မှုကိုပြသဖို့ သုံးဆလောက်ကြိုးစားရတယ်။ အိမ်ထောင် ကျတဲ့ အခါ သားသမီးတွေရတဲ့အခါ အိမ်အလုပ်တွေနဲ့ အလွန်ခက်ခဲပါတယ်။ အိမ်ထောင်ကျပြီးတဲ့နောက်ပိုင်း အလုပ်မလုပ်တော့တဲ့ အရည်အချင်းရှိ အမျိုးသမီးသတင်းသမားတွေ တွေ့ဖူးတယ်။ အမျိုးသမီးတွေရဲ့ ပညာသည် စွမ်းဆောင်နိုင်မှုတွေကို တန်ဖိုးမထားနိုင်တာဟာ ရှက်စရာကောင်းတယ်။”

ဂျင်ဒါ ကျား၊မ ရေးရာ သတင်းများအပေါ် လူကြိုက်များလာမှုတိုးတက်လာခြင်း ကိုသူမ တွေ့ရှိခဲ့ကာ မရွှိမ ကျား၊မရေးရာ စာမျက်နှာများသည်လည်းလူကြိုက်များ လာသည်။ စာဖတ်ပရိတ်သတ်က စောင့်စား ဖတ်ရှုသကဲ့သို့ ပြင်ပစာရေးဆရာများက လည်း ယနေ့အချိန်တွင်ဝင်ရောက် ရေးသားမှုတိုးတက်လာသည်။

“အမျိုးသမီးများကို ဦးတည်ပြီး ဩဇာရှိတဲ့ စာမျက်နှာတွေပထမဆုံး လုပ်ဆောင်ခွင့်ရတာကိုကျမတို့ ဝမ်းသာပါတယ်။”

“ကျမတို့ ဖွဲ့စည်းဘုတ်စာမျက်နှာ မှာ လိုက်ခံ အများဆုံးရတာ ဂျင်ဒါ ကျား၊မ ရေးရာ အစီအစဉ်တွေပဲ။ အမျိုးသမီးတွေဟာ ဈေးကွက်ဖြစ်တယ်။ ပစ်မှတ်ပရိတ်သတ် ဖြစ်တယ်။ ဒီ အင်အားကို မီဒီယာ လုပ်ငန်းတွေကနားလည်မှုဖြစ်မယ်။”

“အယူအဆများနေတာ တစ်ခုက ဂျင်ဒါ ဆိုတာ အမျိုးသမီးတွေနဲ့ပဲဆိုင်တယ် ဆိုတာပေါ့။ မရွှိမ သတင်းဌာန မှာတော့ အမျိုးသားတွေအတွက်လည်း အရေးကြီးကိစ္စ ဖြစ်အောင်လုပ်ထားတယ်။ အမျိုးသားတွေလည်း ဂျင်ဒါ ကို နားလည်မယ်ဆိုရင် လုပ်ငန်းခွင်ဟာ လူတိုင်းအတွက် ပိုကောင်းတဲ့ ဝန်းကျင်တစ်ခုအဖြစ်ဖန်တီးနိုင်သလို အဓိပ္ပါယ်ရှိတဲ့ ဂျင်ဒါ ကျား၊မရေးရာ ဂရုပြု သတင်းတွေလည်း ရေးသားဖော်ပြနိုင်ပါတယ်။”

“ဂျင်ဒါ ကျား၊မ ရေးရာ အကြောင်းတွေနဲ့ အသွင်ကွဲပြားစုံလင်မှုသတင်းတွေရေးသား နေတဲ့ အမျိုးသားတွေလည်းရှိပါတယ်။ စိတ်ဝင်စားတဲ့လူနည်းပေမဲ့ ကျမတို့ကို

မျှော်လင့်ချက် အများကြီးပေးပါတယ်” ဟု ၎င်းကပြောဆိုသည်။

သူမတွင် မဇ္ဈိမသတင်းဌာန အတွက် အစီအစဉ်အချို့ရှိပြီး ထိပ်တန်းဦးစားပေး တစ်ခုမှာ မီဒီယာအုပ်စုတစ်ခုလုံးအတွက် ဂျင်ဒါ ကျား/မ ရေးရာ မူဝါဒ တစ်ရပ် မိတ်ဆက်ပေးရေးဖြစ်သည်။ “ကျမတို့ဟာ ဂျင်ဒါ ကျား/မ ရေးရာ သိမြင်တဲ့ အဖွဲ့ အစည်းဖြစ်တယ်။ အမျိုးသားရေး အမျိုးသမီးတွေ အတွက်ပါ သက်သေသင့် သက်သာရုံတို့ လုပ်ငန်းခွင် တစ်ခု ဖော်ဆောင်ပြီးရင် မူဝါဒကို ရှေ့တစ်လှမ်းတိုး ပြီး တစ်ခြားသူတွေကိုပါ

ဒီလိုစိတ်ကူးစိတ်သန်းတွေရှိလာအောင် လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်တယ်” ဟုသူမကဆက်လက်ပြောကြားသည်။

မီဒီယာလုပ်ငန်းတွင် အများကိုယ်စား ပြဿနာတွေကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းပေးနိုင်မည့် အင်အားရှိသော အမျိုးသမီးသတင်းသမားများသမဂ္ဂ သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်း ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခြင်းကို သူမက ငြင်းခုံဆွေးနွေးသည်။ “ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်တဲ့ အဆင့်တွေဟာ မြင့်မားနေတော့ သူတို့ အခွင့် အရေးအတွက်

ဘယ်လိုတိုက်ပွဲဝင်မလဲ၊ ဒါကို အံ့တု ဖို့ စုပေါင်းလုပ်ဆောင်တဲ့နည်းလမ်းမရှိဘူး” ဟုသူမက စောဒကတက်သည်။

“မြန်မာ့ဂျာနယ်လစ်ကွန်ယက်မှာ အမျိုးသားတွေရော အမျိုးသမီးတွေရောပါပြီး အလွန်တက်ကြွပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဆုံးအစွန်မှာတော့ အမျိုးသမီးတွေ အတွက် သီးခြားမီဒီယာအဖွဲ့အစည်းရှိတာ အကောင်းဆုံးပါပဲ။”^{၂၇}

၂၇။ အမျိုးသမီးသတင်းသမားများအတွက် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပထမဆုံးအဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည့် မြန်မာအမျိုးသမီးသတင်းသမားများအသင်းကို ၂၀၁၅ ခုနှစ်အနောင်းပိုင်းတွင် တည်ထောင်ခဲ့သည်။

ဂရေစီ စိုင်လီဒင်မ်

“မီဒီယာလုပ်ငန်းတွင် ချင်းအမျိုးသမီးများ ပါဝင်လာအောင် တိုက်တွန်းအားပေးခြင်း”

ရုပ်မြင်သံကြားသတင်းထောက် ဂရေစီသည် ကလေးမြို့ နှင့်ပတ်ဝန်းကျင်တွင်အလုပ်လုပ်သည်။ ထိုဒေသတွင် အမျိုးသမီးဂျာနယ်လစ်အနည်းငယ်သာရှိပြီး သွားရေးလာရေးခက်ခဲမှုမှာ စိန်ခေါ်မှုတစ်ခုဖြစ်သည်။ သူမ၏မျှော်လင့်ချက်မှာ မီဒီယာလုပ်ငန်းတွင် ချင်းအမျိုးသမီးများပိုမိုပါဝင်လာစေရေးဖြစ်သည်။

“မီဒီယာလောကမှာ ချင်းအမျိုးသမီးတွေပိုမိုပါဝင်လာ ဖို့ကျွန်မအားပေးချင်ပါတယ်။ သူတို့ကိုပြောပြချင်တာက ကျွန်မတို့လူတွေအတွက် အလုပ်လုပ်နေတာဆိုတာပါ။ ချင်းမီဒီယာမှာ အမျိုးသမီးတွေ ပိုမိုလိုအပ်ပါတယ်။”

အထက်ပါ စကားများသည် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ပညာ နောက်ခံ ရှိ ထားသောချင်းအမျိုးသမီးတစ်ဦးဖြစ်သူ ဂရေစီ ၏စကားများဖြစ်ကာ သူမသည်ချင်းပြည်နယ်ရုပ်သံတွင် လွန်ခဲ့သည့် ၂နှစ်က ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။

“ကျွန်မ ပထမဆုံးမီဒီယာမှာ ဝင်လုပ်တော့ ကျွန်မမိဘတွေက မထောက်ခံဘူး။ ကျွန်မရွေးချယ်မှုကို မကန့်ကွက်ပေမဲ့ ကျွန်မလုံခြုံရေးအတွက် စိတ်ပူကြတယ်။”

ဂရေစီ စိုင်လီဒင်မ်
Chinland Post TV channel

ချင်းလူမျိုးများသည်ရိုးရှင်းသောဘဝကို လိုလားကြသည်ဟု ဂရေစီကပြောသည်။ သူတို့၏သားသမီးများကို မီဒီယာလုပ်ငန်းမှာထက် အစိုးရအလုပ် ကိုလုပ်ရန်အားပေးကြသည်။ အချို့အမျိုးသမီးများသည် သတင်းထောက်ဖြစ်လိုသော်လည်း သူ တို့မိသားစုနှင့်ရပ်ရွာအသိုင်းအဝန်းက

ထိုအလုပ်သည် အမျိုးသမီးနှင့် သင့်လျော်သော ပရော်ဖက်ရှင်နယ် အလုပ်ဟု မထင်ကြပေ။ အားနည်းသော အခြေခံအဆောက်အအုံနှင့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးဆိုးရွားမှုကြောင့် အန္တရာယ်များသော လုပ်ငန်းဟုမြင်ကြသည်။

“ကလေးမှာက လမ်းတွေဆိုးတယ်။ ရွာတွေနဲ့မြို့ကဝေးပြီး ဖော်တော်ဆိုင်ကယ်နဲ့သွားရတယ်။ တခါတလေ ရွာမှာညအိပ်ရတယ်။ ကျွန်မ မှာအမျိုးသမီးလုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် လည်းမပါ။ နားလည်မယ့်သူလည်းမပါတော့ မလုံခြုံဘူးလို့ခံစားရတယ်။ ကျွန်မအနားမှာ အမျိုးသမီးလုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်တွေ ရှိရင်တော့ ယောက်ျားလေး အုပ်စုကြားမှာ အလုပ်လုပ်ရတာ ပိုပြီး သက်သေသင့်သက်သာရှိမယ်ထင်တယ်။ ဒါကြောင့်ကလေး မြို့မှာအမျိုးသမီး မီဒီယာပရော်ဖက်ရှင်နယ်တွေ တကယ်ကိုပိုရှိလာစေချင်ပါတယ်။”

ဂရေစီကလူတွေကိုအလားတူပြောကြား တယ်။ “ကျွန်မတို့မီဒီယာ ပရော်ဖက်ရှင်နယ်တွေက ကောင်းတဲ့အလုပ်ကို လုပ်နေတာပါ။ သတင်းတွေမျှဝေတယ်။ တရားမျှတမှုအတွက်ရပ်တည်တယ်။ ကျွန်မတို့အလုပ်ကနေ ကျွန်မတို့လူတွေ အကျိုးအမြတ်ရမှာသေချာပါတယ်။ ဒါကြောင့်ပါဝင်လုပ်ကိုင်ကြပါ”

အကြံပေးချက်များ

(၁) အစိုးရပိုင်း

- ၁၉၉၅ ခုနှစ် ပေကျင်း နိုင်ငံတကာအမျိုးသမီးညီလာခံ ပလက်ဖောင်းမှချမှတ်ခဲ့သော ရည်ရွယ်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်၊ မီဒီယာလုပ်ငန်းခွင်တွင် ကျားမ ရေးရာတန်းတူညီမျှမှု ဖော်ဆောင်ခြင်းတင်နိုင်ရန် နှင့် ဩဇာသက်ရောက်စေရန် တို့အပြင် ကျားမ ရေးရာ ပုံသေကားကျဖော်ပြနေမှုများအား တုံ့ပြန်ချေဖျက်ရန်။
- မီဒီယာနှင့်ဆက်စပ်သော အကြံပေးချက်များ နှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် (၂၀၁၁-၂၀၂၂) အမျိုးသမီးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အတွက် ချမှတ်ခဲ့သော နိုင်ငံတော်အဆင့် အမျိုးသားမဟာဗျူဟာအစီအစဉ်ကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရန်။
- အများပြည်သူ ဝန်ဆောင်မှုမီဒီယာ ဥပဒေကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် အပြင် အသံလှိုင်း ရုပ်သံလှိုင်းများ လုပ်ပိုင်ခွင့် လိုင်စင်ထုတ်ပေးရာတွင် ကွဲပြားစုံလင်မှု နှင့် ဗဟုဝါဒဆိုင်ရာ မူဝါဒ များအတွက်လုံအပ်ချက်များကိုဥပဒေ တွင်ထည့်သွင်းထားသင့်သည်။
- တက္ကသိုလ် အဆင့်သတင်းစာနယ်ဇင်းဘာသာရပ် သင်ရိုးညွှန်းတမ်း နှင့် မီဒီယာဆက်နွယ် ပညာရပ်သင်ရိုးများတွင် ကျားမ ရေးရာ နှင့် ကွဲပြားစုံလင်မှု အကြောင်းပါဝင်မှု

(၂) မီဒီယာ ကွန်ယက်များ နှင့် အဖွဲ့အစည်းများ

- မီဒီယာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် သမ္မတများတွင် အမျိုးသမီး အမျိုးသား တူညီမျှတသော ကိုယ်စားပြုမှုကိုမြှင့်တင်ရန်
- အမျိုးသမီးသတင်းသမား မီဒီယာကွန်ယက်၊ အဖွဲ့အစည်းများတည်ထောင်ခြင်းတို့ ကိုစဉ်းစားရန်
- မီဒီယာလုပ်ငန်းတွင် ထိပ်တန်းနေရာများနှင့် ယေဘုယျအားဖြင့်စီမံခန့်ခွဲရေးရာထူး များကို အမျိုးသမီးသတင်းသမားများဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်နိုင်အောင် ထောက်ပံ့ကူညီမှုများပြုလုပ်ရန်
- အမျိုးသမီးသတင်းသမားများ၏ ရပိုင်ခွင့်များအကြောင်းအသိပညာပေးရန်
- မီဒီယာတွင် ကျားမရေးရာကိုယ်စားပြုမှုတို့ကို ပုံမှန် စနစ်တကျ စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းနှင့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း
- အမျိုးသားများ အပြင် အမျိုးသမီးများအတွက်ပါ သင့်တော်သည့် ဘဝတစ်လျှောက် လုံးလုပ်ကိုင်နိုင်သောသက်မွေးမှုပညာရပ်တစ်ခု အဖြစ် ခေတ်သစ်သတင်းသမား ဘဝပုံရိပ်ကိုမြှင့်တင်ရန်
- အမျိုးသမီးသတင်းသမားများ သားသမီးမွေးဖွားပြီးနောက် လုပ်ငန်းခွင်ပြန်ဝင်ရောက်နိုင်ရေးအတွက် မီဒီယာပိုင်ရှင်များနှင့် ဦးဆောင်သူများအား ပစ်မှတ်ထား၍ ဆော်ဩလုံဆော်မှုများပြုလုပ်ရန်
- လူမှုအဖွဲ့အစည်းအား အမှန်တကယ်ကိုယ်စားပြုမှုနှင့်ပတ်သက်၍ မီဒီယာက မည်မျှကောင်းမွန်အောင်ဖော်ပြနိုင်သည်ဆိုသည့် နည်းလမ်းအတွက် လက်တွေ့ အစီအစဉ်ဖော်ဆောင်ရန်
- ဘက်စုံမီဒီယာသင်တန်းများအပြင် ကွဲပြားခြားနားသော မီဒီယာ ပလက်ဖောင်းများရှိ နည်းပညာ ဆိုင်ရာသင်တန်းများကို အမျိုးသမီးပရော်ဖက်ရှင်နယ်သတင်းသမားများ အားပစ်မှတ်ထား၍ပေးရန်

- စိန်ခေါ်မှုနှင့် အန္တရာယ်များသော သတင်းကဏ္ဍများအတွက် အတားအဆီး အကန့်အသတ်ကင်းမဲ့စွာ အမျိုးသမီးသတင်းသမားများလုပ်ကိုင်စေအောင် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စများကို မြှင့်တင်ရန်
- မြန်မာမီဒီယာနှင့်ကျားမရေးရာ အကြောင်းအရာအပေါ် ပိုမိုနက်ရှိုင်းသော သုတေသန ပြုလုပ်ရန်

(၃) မီဒီယာတိုက်များနှင့်မီဒီယာလုပ်ငန်း

- ကျားမ ရေးရာအခြေခံ အကြမ်းဖက်မှု ကင်းစင်သော လုပ်ငန်းခွင်များဖန်တီးပေးရန် နှင့် အကယ်၍ ဖြစ်ပေါ်လာပါကလည်း အရေးယူဆောင်ရွက်မှုကို ကြိုတင်သေပြုလုပ်ရန်
- ကျားမ ရေးရာဆိုင်ရာ သတိတရားနှင့် အက်ဆတ်မှုတို့ကို အထူးသဖြင့် အမျိုးသားမန်နေဂျာများ၊ မီဒီယာလုပ်ငန်းရှင်များကိုလေ့ကျင့်သင်ကြားပေးရန်
- လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာစော်ကားနှောက်ယှက်မှုများနှင့် ကျားမရေးရာတန်းတူညီမျှမှု ဆိုင်ရာ မူဝါဒများကို ခိုင်မာစွာချမှတ်ထားရန်
- မီဒီယာလုပ်ငန်းရှိ အမျိုးသားအမျိုးသမီးများအားစွမ်းရည်မြှင့်တင်ရန် ကျားမရေးရာ တန်းတူ လစာနှင့် အခွင့်အလမ်းများမြှင့်တင်ရန်
- ကျားမ ရေးရာရထားသည့် သတင်းခန်းများပိုမိုမျိုးပြားလာရေးအတွက် အမျိုးသားဦးရေအများအပြားအပါအဝင် အမျိုးသား အမျိုးသမီးများအား ကျားမရေးရာ ကိစ္စဆိုင်ရာ သင်တန်းများပေးရန်
- သတင်းသမားအားလုံးအတွက် ကျင့်ဝတ်နှင့်ညီသော သတင်းစာပညာ နှင့် ဘေးအန္တရာယ် လုံခြုံရေးသင်တန်းများ စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပေးရန်
- မီဒီယာလုပ်ငန်းခွင်နှင့် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးတွင် အမျိုးသမီးများအနေဖြင့် အဆင့်မြင့် ရာထူးဌာန များရယူနိုင်ရန် ပညာရှင်အမျိုးသမီး သတင်းမီဒီယာသမားများကို ကူညီထောက်ပံ့ရန်
- နှစ်နာမုများ၊ အငြင်းပွားဖွယ်ကိစ္စများ၊ လျော်ကြေးနှစ်နာကြေးကိစ္စများကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် ကျားမရေးရာကော်မတီအပါအဝင် ခုံသမာဓိ စနစ်ကို မီဒီယာအဖွဲ့အစည်းများတွင် မိတ်ဆက်ပေးရန်
- အမျိုးသမီး များအပါအဝင် အမျိုးသားများပါ အလုပ်တာဝန်များခွဲဝေခြင်းနှင့် သတင်းအမျိုးအစားများကို တရားသေပုံသေဘေးကျ ဖြစ်နေမှုများအားရှောင်ရှားနိုင်ရန် မီဒီယာတိုက်များတွင် ကျားမရေးရာ သတိတရားထားမှုတို့ကိုမြှင့်တင်ရန်

(၄) အလှူရှင်များ နှင့် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများ

- မီဒီယာလုပ်ငန်းတွင် ကျားမရေးရာ တန်းတူညီမျှခြင်းကွာဟမှု ကိုချို့ရန် ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာနအပြင် တစ်သီးပုဂ္ဂလိကသတင်းသမားများမီဒီယာအဖွဲ့အစည်းများ နှင့်အတူ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ ဧသတွင်း အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများက ဆက်လက်ပူးတွဲလုပ်ဆောင်သင့်သည်။
- အမျိုးသမီးများကို ခေါင်းဆောင်မှုသင်တန်းပေးခြင်းအပြင် မီဒီယာတိုက်များတွင် အမျိုးသမီးများ၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်တိုးတက်မြှင့်တင်ရေးအတွက် အထက်အရာရှိများနှင့် မီဒီယာတိုက်ပိုင်ရှင်များက အလေးထားလာစေအောင်လှုံ့ဆော်ရန်
- အထူးသဖြင့်မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမျိုးသမီးများသာပါဝင်သော အလုပ်သမားသမဂ္ဂများ ဖွဲ့စည်းနိုင်ရေးကိုစဉ်းစားသည့် အဖွဲ့အစည်းနှင့်ကွန်ယက်များတည်ထောင်ခြင်းကို အားထုတ်ကြိုးစားမှုများအားကူညီရန်
- ဧသသစ်မီဒီယာသိပ္ပံသင်တန်းကျောင်းများနှင့် ကျားမရေးရာ ဂရုပြုမီဒီယာသင်ရိုးညွှန်းတမ်းများဖွင့်ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ထောက်ပံ့ကူညီရန်
- သတင်းဆောင်ပါးရေးသားရေးဆိုင်ရာတိုက်တန်းသည့်ခေါင်းစဉ်အဖြစ် ကျားမ ရေးရာတန်းတူညီမျှခြင်းအပေါ် နားလည်သဘောပေါက်မှုအားမြှင့်တင်ရန်

၁) ၁၉၉၅ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံပေါင်း ၁၈၆ နှင့်အတူ မြန်မာနိုင်ငံကလည်း ပါဝင်ထောက်ခံလက်မှတ်ရေးထိုးထားသည်။

၂) ဆင်သင်္ဘော ရှင်ဒါနှင့် အာတိုကယ် ၁၉ တို့ ကိုရည်ညွှန်းကိုးကားမှုများအရ "အများပြည်သူနှင့်သက်ဆိုင်သော အစိုးရကိစ္စများ နှင့် ပုဂ္ဂလိကကိစ္စများနှစ်မျိုးစလုံး၌ များပြားစွာချက်ချမှတ်လုပ်ကိုင်သောအဆင့်အခွဲတွင်လည်းကောင်း၊ အစီအစဉ် ပရိုဂရမ်များတွင်လည်းကောင်း ကျားမရေးရာနှင့် လူ့စည်းစနစ်ရေးရာ ကိုယ်စားပြုမှု ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု များရှိသင့်သည်ဆိုသည့် အဓိပ္ပါယ် ကဲ့သို့ သော တေ့ကွဲပြားခြားနားမှု မူဝါဒကို ဥပဒေ တွင် ရှင်းလင်းဖော်ပြထားသင့်သည်။"

ကိုးကားချက်များ

Silencing the Crime: Sexual Violence and Journalists, 2010, Committee to Protect Journalists
<http://cpj.org/reports/CPJ.Sexual.Assault.Journalists.pdf>

Gender Sensitive Indicators for Media: Framework of Indicators to Gauge Gender Sensitivity in Media Operations and Content, 2012, UNESCO
<http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002178/217831e.pdf>

Getting the Balance Right: Gender Equality in Journalism, 2009, International Federation of Journalists
<http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001807/180707e.pdf>

Media and Gender: A Scholarly Agenda for the Global Agenda on Media and Gender, 2014, UNESCO
http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CI/CI/pdf/publications/media_and_gender_scholarly_agenda_for_gamag.pdf

Global Media and Information Literacy Assessment Framework: Country Readiness and Competencies, 2013, UNESCO
<http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002246/224655e.pdf>

BBC Myanmar Country Profile
<http://www.bbc.com/news/world-asia-pacific-12990565>

An assessment of media development challenges and opportunities in Myanmar: Change is in the air, 2012, International Media Support (IMS)
<https://www.mediasupport.org/wp-content/uploads/2012/11/ims-change-myanmar-2012.pdf>

Burmese Media Spring, 2012, Reporters Without Borders
https://en.rsf.org/IMG/pdf/rsf_rapport_birmanie-gb-bd_2_.pdf

Censored Gender: Women's right to freedom of expression and information in Myanmar, 2015, Article 19
<https://www.article19.org/data/files/medialibrary/38032/gender-report-v1-3-full.pdf>

Human Development Report, Explanatory note, 2014, UNDP
<https://s3.amazonaws.com/hdr4media.org/explanatory/MMR.pdf>

Study of Gender Analysis in Myanmar, 2015, Diakonia

The Business of Media in Myanmar, 2013, Internews
http://www.internews.org/sites/default/files/resources/Internews_Burma_Business_Report2014.pdf